

TÜRKİYE’NİN YÜKSEKÖĞRETİM ULUSLARARASI LAŞMA STRATEJİSİ,
AVUSTRALYA İLE KARŞILAŞTIRILMASI

T.C. BAŞBAKANLIK
Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı
Uzmanlık Tezi

Mustafa YAKUPOĞLU

Tez Yöneticisi:
Prof. Dr. Muhittin ATAMAN

Mayıs 2014

ANKARA

Mustafa YAKUPOĞLU tarafından hazırlanan TÜRKİYE’NİN YÜKSEKÖĞRETİM ULUSLARARASILAŞMA STRATEJİSİ, AVUSTRALYA İLE KARŞILAŞTIRILMASI adlı bu tezin uzmanlık tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Muhittin ATAMAN

Tez Yöneticisi

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Mustafa YAKUPOĞLU

ÖZET

TÜRKİYE’NİN YÜKSEKÖĞRETİM ULUSLARARASILAŞMA STRATEJİSİ, AVUSTRALYA İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Yakupoğlu, Mustafa

T.C. BAŞBAKANLIK

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

Uzmanlık Tezi

Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Muhittin ATAMAN

Bu tez, yükseköğretimin uluslararasılaşması kavramı çerçevesinde; küresel, bölgesel ve yerel düzlemlerde Türkiye’nin ve Avustralya’nın yükseköğretim sistemlerinde uluslararasılaşma bakımından hayata geçirdikleri uygulamaları kronolojik olarak analiz etmekte ve ülke stratejilerini ortaya koymaya çalışmaktadır. Öncelikle, tez kapsamında yükseköğretimin uluslararasılaşması kavramı; kültürel, sosyal, akademik ve ekonomik açıdan irdelenmiş, ardından dünyadaki uluslararası öğrenci hareketliliği ülke ve bölge temelli değerlendirmelere tâbi tutulmuştur. Devamında, Avustralya’nın ve Türkiye’nin uluslararası öğrenci politikaları; tarihsel, hukuksal (yasal çerçevesi), akademik ve ekonomik perspektiften değerlendirilerek ülkelerin mevcut yükseköğretim sistemleri ve uluslararası öğrenci profilleri analiz edilmiştir. Bahsi geçen analizler gerçekleştirilirken ülkelerin uluslararası öğrenci çalışmaları bağlamında sahip oldukları avantajlar ve dezavantajlara da değinilmiş, ülkelerin mevcut uluslararası öğrenci çalışmalarının evrilmesi gerektiği alanlara ve yönlere dikkat çekilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretimin Uluslararasılaşması, Uluslararasılaşma Stratejisi, Uluslararası Öğrenci, Yükseköğretim, Öğrenci Hareketliliği, Uluslararasılaşma Politikaları.

ABSTRACT

TURKEY’S STRATEGY IN INTERNATIONALIZATION OF HIGHER EDUCATION AND THE COMPARISON WITH AUSTRALIA

Yakupoğlu, Mustafa

**REPUBLIC OF TURKEY
PRIME MINISTRY**

Presidency for Turks Abroad and Related Communities

Thesis for Fulfillment of Specialist Position

Supervisor: Prof. Dr. Muhittin ATAMAN

In this thesis, within the framework of the concept of internationalization of higher education, Turkey’s and Australia’s internationalization of higher education efforts are analyzed chronologically and examined their country strategies in the field of internationalization. First of all, within the scope of the thesis, the concept of the internationalization of higher education’s cultural, social, academic and economic aspects are evaluated, and than international students around the world have been analyzed both in the level of national and regional. Then, Australia and Turkey's international student policies are evaluated in terms of historical, legal, academic and economic perspectives by analyzing Australia’s and Turkey's current higher education systems and their international student profiles. During the aforementioned analysis are realizing, in the context of international students studies, Turkey’s and Australia’s advantages and disadvantages are also mentioned in the thesis.

Keywords: Internationalization of Higher Education, Strategy of Internationalization, International Student, Higher Education, Student Mobility, Politics of Internationalization.

TEŐEKKÜR

Tez çalıőmam esnasında yardımlarından ve katkılarından dolayı tez yöneticim Sn. Prof. Dr. Muhittin ATAMAN'a teőekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca, tez yazım süreci süresince görevli olduğum Uluslararası Öğrenciler Daire Başkanlığı'nda gerekli kolaylığı sağlayan ve yardımlarını esirgemeyen Sn. Daire Başkanım Serdar GÜNDOĞAN'a ve Sn. Koordinatörüm Cengiz POLAT'a, YTB Başkan Yardımcımız Sn. Mehmet KÖSE'ye teőekkürlerimi borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
Tablolar Listesi.....	ix
Şekiller Listesi.....	x
Kısaltmalar Listesi.....	xii
1. Giriş.....	1
1.1. Araştırmanın Konusu ve Önemi	1
1.2. Araştırma Sorusu	4
1.3. Araştırma Evreni.....	4
1.4. Veri Toplama ve Analizi	5
1.5. Araştırma Planı	5
2. Yükseköğretimde Uluslararasılaşma	7
3. Dünyada Uluslararası Öğrenciler	12
4. Avustralya'nın Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Stratejisi.....	17
4.1. Giriş	17
4.2. Avustralya ve Uluslararası Öğrenciler	18
4.3. Uluslararası Öğretimin Avustralya Ekonomisindeki Yeri.....	27
4.4. Avustralya'da Yükseköğretim ve Uluslararası Öğrenciler.....	31
4.4.1. Yabancı Öğrenciler için Yoğunlaştırılmış İngilizce Kursları (English Language Intensive Courses for Overseas Students, ELICOS).....	34
4.4.2. Okullar	35
4.4.3. Mesleki Eğitim ve Staj (<i>Vocational Education and Training, VET</i>)	35
4.4.4. Yüksek Öğretim (Higher Education)	36
4.4.5. Uzaktan Öğretim	38
4.4.6. Offshore (Yurtdışı Şube) Kampüsler	41
4.5. Avustralya'nın Mevcut Uluslararası Öğrenci Politikası.....	42
4.6. Avustralya'nın Uluslararası Öğrenci Profili.....	49
5. Türkiye'nin Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Stratejisi	52
5.1. Giriş	52

5.2. Türkiye’de Uluslararası Öğrenciler	56
5.3. Türkiye’de Üniversiteler ve Uluslararasılaşma	59
5.4. Türkiye’nin Uluslararası Öğrenci Profili	68
5.5. Türkiye’nin Uluslararası Öğrenci Programları ve Yükseköğretim Uygulamaları	75
5.5.1. Büyük Öğrenci Projesi (BÖP) ve Türkiye Bursları	76
5.5.2. Bologna Süreci	86
5.5.3. Erasmus Yükseköğretim Programı	88
5.5.4. Mevlana Değişim Programı	92
5.5.5. Polis Akademisi ve Harp Akademileri	96
5.6. Uluslararası Öğrencilere Yönelik Türkiye’deki Yasal Çerçeve	97
5.7. Uluslararası Öğrencilere Yönelik Yasal Düzenlemeler	101
SONUÇ	104
KAYNAKÇA	118
EKLER	124

Tablolar Listesi

<i>Tablo 1 1993 ve 2000 Yıllarında Avustralya'da Uluslararası Öğrenciler</i>	27
<i>Tablo 2 Avustralya'da Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Eğitim Birimlerine Kayıt Sayıları</i>	34
<i>Tablo 3 Avustralya'da Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilerin Ülkelere Göre Dağılımı (2012)</i>	49
<i>Tablo 4 Avustralya'da Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilerin Ülkelere Göre Dağılımı (2013)</i>	50
<i>Tablo 5 Avustralya'da Uluslararası Öğrencilerce En Çok Tercih Edilen İlk 10 Bölüm</i>	51
<i>Tablo 6 Avustralya'da Uluslararası Öğrencilerce En Çok Tercih Edilen İlk 10 Bölüm (VET)</i>	51
<i>Tablo 7 Üniversitelerin Uluslararası Öğretim Elemanı Sayıları (İlk 25 Üniversite)</i>	64
<i>Tablo 8 Üniversiteler Bünyesindeki Türkçe Öğretim Merkezleri</i>	67
<i>Tablo 9 Türkiye'deki Uluslararası Öğrencilerin Ülke/Bölge Dağılımı</i>	69
<i>Tablo 10 Türkiye'de Uluslararası Öğrencilerin En Yoğun Olduğu İlk 20 İl ve İl Bazlı Uluslararası Öğrenci Dağılım Oranı</i>	74
<i>Tablo 11 Türkiye Bursları Kapsamında Yıllara Göre Burslandırılan Öğrenci Sayıları</i>	81
<i>Tablo 12 Türkiye Bursları Burs Programları</i>	85
<i>Tablo 13 Erasmus Programı Öğrenci ve Personel Hareketliliği</i>	91
<i>Tablo 14 Avustralya ve Türkiye'de Üniversitelerin Özerklik Düzeyleri</i>	109
<i>Tablo 15 Türkiye Bursları Öğrenci Maliyet Tablosu</i>	111
<i>Tablo 16 Öğrenci Sayısı Sıralaması ve Dış Ticaret Hacmi Karşılaştırması</i>	112

Şekiller Listesi

<i>Şekil 1 Yıllara Göre Dünyadaki Uluslararası Öğrenciler</i>	13
<i>Şekil 2 Bölgelere Göre En Çok Öğrenci Gönderen Ülkeler</i>	14
<i>Şekil 3 2000 ve 2011 Yıllarına Göre Uluslararası Öğrenci Ülke İstatistikleri</i>	15
<i>Şekil 4 2011-2012 Döneminde Avustralya'nın En Büyük İhracat Kalemleri</i>	28
<i>Şekil 5 Avustralya'nın İhracat Kalemleri Olarak Turizm ve Eğitim Sektörlerinin Kıyaslaması</i>	30
<i>Şekil 6 2002-2011 Yılları Arasında Avustralya'nın Eğitim Birimlerine Göre Elde Edilen Gelirler</i>	31
<i>Şekil 7 Uluslararası Öğrencilerin Tüm Öğrenciler İçindeki Oranı</i>	32
<i>Şekil 8 1988-2012 Yılları Arası Eğitim Birimlerine Göre Uluslararası Öğrenci Kayıtları</i>	37
<i>Şekil 9 Üniversite Bazlı Uluslararası Öğrenci Oranları (Avustralya/2011)</i>	39
<i>Şekil 10 1994-2013 Yılları Arasında Avustralya'da Öğrenim Birimlerine Göre Uluslararası Öğrenciler</i>	40
<i>Şekil 11 Üniversitelerce Sunulan Offshore Program Sayıları ve Dereceleri</i>	42
<i>Şekil 12 1994-2013 Yılları Arasında Avustralya'da Uluslararası Öğrenci Sayıları</i>	49
<i>Şekil 13 Türkiye'de Yıllara Göre Devlet Üniversitelerinin Sayısı (1933-2011)</i>	59
<i>Şekil 14 Türkiye'de Yıllara Göre Toplam Üniversite Sayıları (1933-2011)</i>	60
<i>Şekil 15 Uluslararası Öğrencilerin Devlet Üniversitelerindeki Genel Öğrenci Sayısına Göre Yüzdeler Oranı (İlk 30 Üniversite)</i>	62
<i>Şekil 16 Uluslararası Öğrencilerin Vakıf Üniversitelerindeki Genel Öğrenci Sayısına Göre Yüzdeler Oranı (İlk 30 Üniversite)</i>	63
<i>Şekil 17 Türkiye'de Çalışan Yabancı Uyruklu Öğretim Elemanı Sayıları (1984-2013)</i>	66
<i>Şekil 18 Türkiye'de Yıllara Göre Uluslararası Öğrenci Sayıları</i>	68
<i>Şekil 19 Mevcut Türkiye Burslusu Uluslararası Öğrencilerin Derecelere Göre Dağılımları</i> .	70
<i>Şekil 20 Türkiye'deki Uluslararası Öğrencilerin Bölgelere Göre Dağılım</i>	71
<i>Şekil 21 Devlet Bursu Başarı Oranları</i>	80
<i>Şekil 22 Bologna Süreci'nin Küresel Görünümü</i>	86
<i>Şekil 23 Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi</i>	88
<i>Şekil 24 Yükseköğretim Kurumları ve Erasmus Üniversite Beyannamesine Sahip Kurumların Sayısı</i>	90
<i>Şekil 25 Erasmus Programı Kapsamında Ülkemizden Giden Öğrencilerin Gittikleri Ülkelerin Dağılımı</i>	91

<i>Şekil 26 Erasmus Programı Kapsamında Ülkemize Gelen Öğrencilerin Geldikleri Ülkelerin Dağılımı</i>	92
<i>Şekil 27 Ülkelere Göre Mevlana Değişim Programı 'na Dâhil olan Üniversite Sayıları</i>	93
<i>Şekil 28 Türkiye 'ye Gelecek Öğrenci Sayılarına Göre İlk 5 Üniversite</i>	94
<i>Şekil 29 Türkiye 'den Gidecek Öğrenci Sayılarına Göre ilk 5 Üniversite</i>	95
<i>Şekil 30 Türkiye 'ye Gelecek Öğretim Elemanı Sayısına Göre ilk 5 Üniversite</i>	95
<i>Şekil 31 Türkiye 'den Gidecek Öğretim Elemanı Sayısına Göre İlk 6 Üniversite</i>	96
<i>Şekil 32 2012 ve 2013 Yıllarına Göre Dünyada En Gözde 100 Üniversitenin Ülkelere Göre Paylaşımı</i>	106

Kısaltmalar Listesi

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ACIAR	Australian Centre for International Agricultural Research (Avustralya Uluslararası Tarımsal Araştırmalar Merkezi)
AEI	Australian Education International
ABS	Australian Bureau of Statistics
AKTS	Avrupa Kredi Transfer Sistemi
AusAID	Australian Agency for International Development (Avustralya Denizaşırı Yardım Kuruluşu)
AYA	Avrupa Yükseköğretim Alanı
BÖP	Büyük Öğrenci Projesi
CSIRO	Commonwealth Scientific and Industrial Research Organisation
ÇHC	Çin Halk Cumhuriyeti
DEİK	Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu
ECTS	European Credit Transfer System (Avrupa Kredi Transfer Sistemi)
ELICOS	English Language Intensive Courses for Overseas Students
EQF-LLL	European Qualifications Framework for Life Long Learning (Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilik Çerçevesi)
ESOS	Education Services for Overseas Students
EÜB	Erasmus Üniversite Beyannamesi
GATA	Gülhane Askeri Tıp Akademisi
GSS	Genel Sağlık Sigortası
INTERPA	International Association of Police Academies (Uluslararası Polis Akademileri Birliği)
İTÜ	İstanbul Teknik Üniversitesi
KDK	Kamu Diplomasi Koordinatörlüğü
KYK	Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü

MEB	T.C. Milli Eğitim Bakanlığı
MYO	Meslek Yüksek Okulu
ODTÜ	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OSC	Overseas Student Charge
ÖSYM	Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkez
QF-EHEA	Qualifications Framework for European Higher Education Area (Avrupa Yükseköğretim Alanı için Yeterlilikler Çerçevesi)
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TAÜ	Türk-Alman Üniversitesi
TAFE	Technical and Further Education (Teknik ve İleri Eğitim)
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCS	Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Toplulukları Sınavı
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
THE	Times Higher Education
TİKA	Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
TÖMER	Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi
TYYÇ	Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Kuruluşu
YEE	Yunus Emre Enstitüsü
YGK	Yükseköğretim Genel Kurulu
YÖK	Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı
YÖS	Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınavı
YTB	T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

YYÇG	Yükseköğretim Yeterlilikler Çalışma Gurubu
YYK	Yükseköğretim Yeterlilik Komisyonu
VET	Vocational Education and Training (Mesleki Eğitim ve Staj)

YÜKSEKÖĞRETİMİN ULUSLARARASILAŞMA STRATEJİSİ: TÜRKİYE VE AVUSTRALYA KARŞILAŞTIRMASI

1.GİRİŞ

Bu bölümde, tezin araştırma konusuna yönelik arka planı, araştırmanın ve araştırma konusunun önemi, araştırmanın cevaplamış olduğu sorular, tez çalışması esnasında uygulanan metot, veri toplama ve analiz teknikleri incelenmiştir.

1.1. Araştırmanın Konusu ve Önemi

Türk Dış Politikasının tarihsel süreçteki yönelimleri ve gelişimine baktığımızda küresel ve bölgesel perspektifini, mevcut konjonktürün elverdiği ölçülerde, çok uluslu geçmişinin de etkisiyle (çeşitli zamanlarda kesintiler yaşamış olsa da) genellikle aktif bir çizgide tutabilmeyi başarabildiğini görmekteyiz.

21. yüzyılı yaşadığımız şu günlerde Türkiye, son on yıllık aktif ve çok yönlü dış politikasıyla artık sadece bölgesinde değil, küresel ölçekte de çıktılar sunabilen; uluslararası ilişkilerinde ekonomik, sosyal ve kültürel atılımlar yapabilen bir ülke pozisyonuna gelmiş bulunmaktadır.

Son yıllarda Türk İşbirliği Kalkınma Ajansı (TİKA), Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Yunus Emre Enstitüsü, Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü (KDK) gibi kamu kurum ve kuruluşları ile birçok sivil toplum kuruluşunun da etkin çalışmaları ve faaliyetleriyle bahsi geçen atılımlar çeşitli alanlarda etkilerini artan bir şekilde göstermeye başlamış bulunmaktadır.

Bu çerçevede, Türkiye 2011 ve 2012 yıllarında dış yardımlarını en çok artıran ülke olarak sadece 2012 yılında toplam 3,4 milyar dolarlık dış yardım gerçekleştirmiştir. Resmi Kalkınma Yardımı rakamlarına göre Türkiye, son 10 yılda dış yardım miktarını 30 kat arttırmış bulunmaktadır. 2003 yılında 76 milyon dolar resmi kalkınma yardımı yapabilen Türkiye, 2012 yılında resmi kalkınma yardım miktarını 2 milyar 533 milyon dolara çıkarmıştır. 2011’de bir önceki yıla göre %38’lik artışla 1 milyar 273 milyon dolar kalkınma yardımı yapan Türkiye, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ülkeleri içinde yardım artış hızında birinci sıraya yükselmiştir. 2012 yılında da 2,5 milyar doların üzerindeki yardımla Türkiye, iki yıl üst üste artışta birinci olmanın yanı sıra %98’le artış rekoru kırmıştır. Ayrıca, yine 2012’de 161 ülkeye yardım taşıyan Türkiye, dünya insani yardım sıralamasında da dördüncü olmuştur (KDK, 2013).

Bahsi geçen veriler ışığında Türkiye, sonraki bölümlerde de işleneceği üzere yükseköğretim alanında da özellikle 1992 yılından sonra 2006 yılında ve devamında da hem nicelik hem de nitelik bakımından önemli iyileştirmeler gerçekleştirmiştir. Türk yükseköğretimi artık bölgesel ve küresel bir vizyonla artan bir şekilde uluslararası öğeleri bünyesine işlemeye başlamış, hem kalkınma yardımları hem de devletlerarası siyasi ve kültürel ilişkiler bakımından özellikle son 30 yılda politik, ekonomik ve akademik uygulamaların doğrudan etki alanı içerisine girmeye başlamıştır.

Bu durum kendisini, Türk yükseköğretim sisteminin tüm unsurlarında uluslararası bir boyutun niceliksel ve niteliksel yansımalarındaki oransal artışta da göstermiş bulunmaktadır. Araştırmanın ilerleyen kısımlarında istatistiki veriler ışığında bahsi geçen artışlara sıklıkla değinilecektir.

Bu doğrultuda, araştırmanın konusu ve önemi bakımından Türkiye, yükseköğretimde uluslararasılaşma stratejisini bahsi geçen aktif dış politika çerçevesinde hem Avrupa

Yükseköğretim Alanı (*European Education Area*, EUA) gibi bölgesel yapılanmalarla uyumlulaştırmakta hem de dünyadaki uluslararası öğrenci hareketliliğinden pay alabilme adına kamu kaynaklı burs programları ve uygulamaları ile uluslararası öğrencilere yönelik yapısal iyileştirmelerle (yasal çerçevenin mevcut politikalarla uyumlulaştırılması, üniversitelerin uluslararası öğrenci çalışmalarında ön plana çıkarılarak edilgen pozisyondan sürecin esas aktörü pozisyonuna getirilmesi, uluslararası eğitimin nitelik ve nicelik bakımından iyileştirilmesi, öğrencilere sunulmakta olan imkânların geliştirilmesi vb.) daha da cazip hale getirmeye çalışmaktadır.

Uluslararası öğrenci çalışmalarının kamu diplomasisi ve kültürel diplomasi bakımından on yıllardır süregelen öneminin yanı sıra küreselleşme olgusuyla birlikte yükseköğretimin artık ticareti gerçekleştirilebilen bir hizmete de dönüşmesi durumu, ülkelerin bu alandaki politikalarını ve stratejilerini gözden geçirmelerine sebebiyet vermiş ve konunun evrildiği durum gelişmiş ülkelerin bu hususta daha bütüncül ve vizyoner uygulamalara yönelmelerini bir bakıma da gerekli kılmıştır.

Bu sebeple araştırmada, dünyada uluslararası öğrenci hareketliliğinde önde gelen ülkelerden birisi olan Avustralya'nın yükseköğretimde uluslararasılaşma stratejisi mevcut uluslararası öğrenci profiliyle birlikte analiz edilmiş, geçmişten günümüze bu alandaki uygulamalarının Avustralya yükseköğretim sistemi ve ekonomisi içerisindeki yansımalarının Türkiye bakımından değerlendirilmeye uygun yönleri ve benzerlikleri konu edilmeye çalışılmıştır.

Aynı zamanda, Türkiye'nin uluslararası öğrenci uygulamalarının kültürel, sosyal, ekonomik ve akademik yönden fotoğrafı çekilmeye çalışılarak Türkiye'nin uzun vadede özellikle bölgesinde uluslararası öğrenci hareketliliğinde söz sahibi bir ülke olması hedefi

bakımından atılması gerekli adımların mevcut uygulamalar çerçevesinde yorumlanmasına gayret edilmiştir.

1.2.Araştırma Sorusu

Bu çalışmada esas olarak “Türkiye’nin yükseköğretimde uluslararasılaşma çalışmaları ve stratejisi hangi temel saiklere dayanmaktadır?” ve “dünyada uluslararası öğrenci çalışmalarında önde gelen ülkelerden birisi olan Avustralya’nın yükseköğretimde uluslararasılaşma politikası ve stratejisinin Türkiye’nin uluslararası öğrenci politikası ve stratejisiyle benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir?” sorularına cevap aranacaktır.

Bu sorulara cevap olarak ortaya koyulmaya çalışılacak durum tespiti ve değerlendirmelerle, Türkiye’nin yükseköğretiminin uluslararasılaşma sürecinin evrilmesi ve geliştirilmesi gereken yönleri mevcut uygulamalar çerçevesinde yorumlanmaya çalışılacaktır.

1.3.Araştırma Evreni

Araştırma, Türkiye ve Avustralya’nın yükseköğretim sistemleri ve uluslararası öğrenci profilleri çerçevesinde mevcut uluslararası öğrenci stratejilerinin tarihi, ekonomik ve siyasi analizlerini ele almaktadır. Türkiye’nin yükseköğretimde uluslararasılaşma stratejisini karşılaştırmak için Avustralya’nın seçilmesine en önemli neden olarak, uluslararası öğrenci hareketliliğinde dünyanın önde gelen sayılı ülkelerinden birisi olması öncelikli olarak gösterilebilir.

Bu sebeple, araştırma kapsamında Avustralya’nın uluslararası öğrenci uygulamalarının tarihi akışı verilerek yükseköğretim sisteminin içerisinde uluslararası öğrenci profilinin analiz edilmesi, Türkiye’nin uluslararası öğrenciler için giderek cazip bir ülke konumuna yükselmesi süreci bakımından geçmiş ve mevcut politika ve stratejilerinin karşılaştırmalı yorumunun

gerçekleştirilmesine dayanak teşkil edecek saiklerin belirlenmesine katkıda bulunmuştur diyebiliriz.

1.4. Veri Toplama ve Analizi

Bu araştırmada, yukarıda belirlenen araştırma soruları ve çerçevesi çizilmiş konularla ilintili olarak; Avustralya'nın ve Türkiye'nin yükseköğretimde uluslararasılaşma süreçleri, politikaları ve stratejileriyle yükseköğretimde uluslararasılaşma ve dünyadaki uluslararası öğrencilere ilişkin veriler şu kaynaklardan edinilmiştir:

(i) daha önce konu hakkında yayımlanmış kitap, makale, dergi, elektronik makale veya eserler gibi ikincil kaynaklar; (ii) YTB, YÖK, Türk Ulusal Ajansı, AEI, ÖSYM, UNESCO, OECD, DEİK, SETA ve SDE tarafından hazırlanan raporlar, istatistiki veriler ve sunumlar; (iii) Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı kütüphanesinde konuyla ilgili tez ve çeşitli kaynaklar; (iv) internet siteleri, internet sitelerinden indirilen kitapçıklar ve haber bültenleri gibi elektronik kaynaklar. İlgili kaynaklardan toplanan veriler araştırma sorularına uygun olarak yapılandırılarak tezin ilgili kısımlarında raporlandırılmıştır.

1.5. Araştırma Planı

Çalışmanın ilk bölümünde 'yükseköğretimde uluslararasılaşma' kavramının tasviri gerçekleştirilmeye çalışılarak kültürel, sosyal, ekonomik ve akademik açıdan yansımaları analiz edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde dünyadaki uluslararası öğrenci hareketliliği konusu ele alınmış ve bu bölümde hem bölgesel hem de küresel bakımdan uluslararası eğitimde kaynak ülke ve evsahibi ülke analizleri gerçekleştirilmiştir. Üçüncü bölümde Avustralya'nın uluslararası öğrenci çalışmalarının tarihi, politik, akademik ve ekonomik analizi gerçekleştirilerek mevcut uluslararası öğrenci profili ile uluslararası öğrenci politikasına ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Dördüncü bölümde Türkiye’de uluslararası öğrenci olgusuna ilişkin Avustralya örneğinde olduğu gibi tarihi, politik ve akademik değerlendirmeler gerçekleştirilerek Türkiye’nin yükseköğretimde uluslararasılaşma çalışmaları; yasal çerçeve, üniversiteler, uluslararası öğrenci profili ve uluslararası öğrenci programları kapsamında analiz edilmeye çalışılmıştır. Değerlendirme ve sonuç kısmında ise, her iki ülkenin yükseköğretimde uluslararasılaşma stratejileri ve uygulamalarına ilişkin karşılaştırmalı bir analiz gerçekleştirilerek Türkiye’nin uluslararası öğrenci çalışmalarının geliştirilmesi gereken yönleri ve geleceğine ilişkin yorumlamalarda bulunulmuştur.

2. YÜKSEKÖĞRETİMDE ULUSLARARASILAŞMA

Yükseköğretimde uluslararasılaşma kavramının çok eskilere dayanan bir geçmişi olmasına rağmen küresel olarak son 30 yılda artan bir şekilde önem kazandığını ve bu bağlamda kavramsal olarak uluslararası eğitim literatüründe yer edinmeye başladığını görmekteyiz. Dolayısıyla, günümüzde bir üniversitenin stratejik planı, artık yükseköğretimde uluslararasılaşmaya vurgu yapmadan hazırlanması neredeyse imkânsız görülmektedir.

Esasen eğitim, bilgi üretme ve araştırmada işbirliği gibi hususların doğası gereği yükseköğretimin her zaman uluslararası bir boyutunun var olduğu, bu bakımdan evrensel içeriğe sahip bir alan olarak, destekleyici araçlarla görünürlüğünün ve gerekliliğinin bu alanda faaliyet gösteren aktörlerin destekleyici etkinlik ve politikalarıyla daha bütüncül bir şekilde ortaya çıktığını rahatlıkla söyleyebilmekteyiz. Günümüzde dünyanın farklı ülkelerinde eğitim veren birçok köklü üniversitenin ulus devletlerden de önce var olması, yükseköğretimin uluslararası boyutuna ilişkin önemli veriler sunmaktadır.¹ Bu sebeple, daha doğru bir ifade olarak yükseköğretimin, konusu bakımından her geçen gün daha çok sayıda klasik veya modern olmak üzere küresel ya da bölgesel aktörlerin inisiyatif aldığı bir alana dönüşmekte olduğunu görmekteyiz.

Küresel nitelikteki rekabet artık bilginin üretilmesi ve kullanılması üzerinden yaşanmaya başlanmış, bu durum yükseköğretimin tanımı ve işlevlerini değiştirmiş, kitlesel bir niteliğe büründürmüş ve ekonominin doğrudan bir muhatabı haline getirmiştir (Erdoğan, 2013: 12). Dolayısıyla, uluslararasılaşma olgusu artık klasik görüşün yanı sıra bir yanıyla da günümüzde üniversiteler, devletler ve uluslararası şirketler tarafından kullanılan bir pazarlama stratejisi olarak da algılanmaktadır. Bunların yanında, uluslararasılaşmayı kültürel emperyalizmin bir

¹ Teichler (1998: 92) ve Scott (1998: 120) bugün var olan birçok üniversitenin ulus devletler tarafından kurulduklarını, bu üniversitelerin yapısı ve fonksiyonlarının ulus devletler tarafından üstü kapalı yada açıkça şekillendirildiğini savunmaktadırlar.

aracı olarak gören yaklaşımlar da bulunmaktadır. Özellikle öğrenci hareketliliğinin gelişmekte olan ülkelerden gelişmiş ülkelere doğru seyri ve tek yönlülüğü bahsi geçen tezi destekler nitelikte ipuçları sunmaktadır. Bu bakımdan kavramın, uluslararasılaşma sürecinin aktörleri bakımından birden fazla farklı anlamda değerlendirildiği ve muhtelif amaçlar doğrultusunda kendisine misyon yüklendiğine şahit olmaktayız (Özerdem ve Demirkıran, 2011: 683).

Günümüzde yükseköğretimde uluslararasılaşma, değinildiği üzere, daha çok gelişmekte olan ülkelerden gelişmiş ülkelere doğru gerçekleşen öğrenci ve akademisyen hareketliliği çerçevesinde ele alınmakta ve sıklıkla bahsi geçen eksen ağırlığında değerlendirilmektedir. Fakat akademik sebeplerin yanı sıra ekonomik, politik, sosyal ve kültürel etkenlerin de tetikleyici katkılarının varlığı, uluslararasılaşmanın çok yönlü bir muhtevaya sahip bir kavram olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, her bir etkenin “uluslararasılaşmanın gerekçeleri” başlığı altında ayrıca değerlendirilerek yorumlanması, tamamlayıcı unsurlar olarak kavramın muhtevasına ve çok yönlülüğüne ilişkin katkısına dikkat edilmesi gerekmektedir. Çünkü, yükseköğretim artık işlev bakımından akademik saiklere dayanılarak açıklanabilecek çıktılar sunan bir alandan devletlerin uluslararası arenada siyasi, ekonomik, kültürel ve sosyal açılımlarına da olanak sağlayan ve onları içerik olarak destekleyen bir araca dönüşmüş bulunmaktadır.

Bu doğrultuda akademik, politik, sosyal ve kültürel gerekçelerin uluslararasılaşma faaliyetlerinin aktörlerce daha çok ortaklık zemininde yürütülmesine; ekonomik gerekçelerin ise esas olarak antlaşma zemininde programların, kurumların ve uluslararası öğrencilerin dünya genelinde hareketlilik sağlamasına sebebiyet verdiğini görmekteyiz (Kırmızıdağ vd., 2012: 12). Dolayısıyla bu alanda faaliyet gösteren aktörlerin uluslararasılaşmanın gerekçelerini kabaca ikiye ayırdıklarını, ekonomik güdülerin değerlendirme kriteri bakımından akademik, kültürel ve sosyal gerekçelerden ayrı bir yerde tutulduğunu görmekteyiz.

Bunun yanı sıra yükseköğretimde uluslararasılaşmanın akademik, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel gerekçeleriyle iç içe geçmiş destekleyici unsurları olarak; devletlerarası stratejik işbirliklerini, ulus inşası faaliyetlerini, insan kaynağı geliştirme çalışmalarını ve devletlerin toplum temelli sosyal-kültürel gelişim çabalarını nakletmek mümkündür. Nihayetinde, tüm bu sayılan faaliyetlerin ve politikaların esas yansımalarını uluslararası eğitim hizmeti sunan yükseköğretim kuruluşlarının, eğitim ve öğretim faaliyetlerine uluslararası ve kültürlerarası bir boyut eklemeleri sürecinde göreceğimiz unutulmamalıdır. Diğer bir ifadeyle, uluslararasılaşmanın esas aktörü, sürecin en önemli unsuru olan insan kaynağına eğitim hizmetini sunan yükseköğretim kurumlarıdır.

Önceleri, yükseköğretimde uluslararasılaşmanın tanımı yapılırken, sıklıkla uluslararası çalışmalara, değişim programlarına, teknik işbirliğini etkileyen veya içeren çeşitli aktivitelere, programlara ve hizmetlere vurgu yapılmaktaydı. Knight (1994) 1990'larda bu tanımın, yükseköğretim alanında faaliyet gösteren kuruluşların sunmuş olduğu öğretim, araştırma ve diğer tüm hizmetlere uluslararası ve kültürlerarası bir boyut kazandırma süreci olarak evrilmeye başladığını söylemektedir (s. 9).

Günümüzde ise sadece eğitim öğretim hizmeti sunan kurum ve kuruluşlar bağlamında uluslararasılaşmayı ele almak yeterli derecede açıklayıcı bir tanım sunamamaktadır. İş piyasalarının ihtiyaçları, küreselleşen ekonomiler ve toplumlar, hükümet politikaları, sosyo-kültürel bağlar gibi hususlar da artık sıklıkla bu alana entegre olmaya ve çehresini farklılaştırmaya başlamıştır.

Uluslararası eğitimin aktörleri arasında artık bilindik aktörlerin yanı sıra medya şirketlerini², çok uluslu şirketleri³, ulusal ve uluslararası profesyonel ağlara sahip birlik ve

² İngiltere'den Pearson ve Kanada'dan Thomson adlı medya şirketleri bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

³ ABD'den Apollo (Phoenix Üniversitesi'ne sahiptir) ve Slyvan, Singapur'dan Informatics ve Hindistan'dan Aptech adlı uluslararası şirketler bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

organizasyonları da saymak mümkündür. Dünyanın birçok ülkesinde bahsi geçen aktörlerin uluslararasılaşma bağlamında önemli adımlar attığını ve yükseköğretim hizmetinin sunulmasına farklı güdülerle önemli katkılar sağladıklarını görmekteyiz (Knight, 2004: 7). Dolayısıyla, ulusal sınırların yükseköğretim hizmetleri sunmayı taahhüt eden yabancı kurumlara açılması günümüzde artık sıklıkla karşılaşılan bir durum olarak karşımıza çıkmaya başlamış bulunmaktadır (Özerdem ve Demirkıran, 2011: 682).

Bu çerçevede, yükseköğretimin uluslararasılaşmasının bütüncül değerlendirilmesinin kurumsal (*institutional*), ulusal (national-hükümetlerin uluslararası öğrenci ve eğitim politikaları, STK'lar vd.) ve sektörel (ekonomik) temelli olmak üzere üç farklı yaklaşımla ele alınmasının açıklayıcı olacağı düşünülmektedir. Ulusal ve sektörel temelli yaklaşımlar, daha çok uluslararasılaşmanın önünü açacak uygulamaların ve düzenlemelerin hayata geçirilmesiyle bu alana yönelik politikaların belirlenmesinin devletçe ve sektörde faaliyet gösteren birimlerce işlerlik kazandırılıp programların oluşturularak finanse edilmesi sürecini kapsamaktadır. Kurumsal düzeyli değerlendirmeler ise gerçek manada yükseköğretimde uluslararasılaşmanın uygulayıcısı olan yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşma sürecindeki konumlarını ele alarak açıklamaya çalışmaktadır (Knight, 2004: 5).

Genel bir ifadeyle belirtmek gerekirse yükseköğretimde uluslararasılaşma bahsi geçen yaklaşımların ışığında öğrenci ve akademisyen hareketliliğini, uluslararası bağlantıları, ortaklıkları ve projeleri, uluslararasılaşmış müfredat ve araştırma girişimlerini, branş kampüslerini veya temsilcilikler aracılığıyla üniversitelerin farklı bir ülkede yüz yüze veya uzaktan öğretim sunma çalışmalarını, hükümetlerin uluslararası düzeyde kalkınma yardımı faaliyetlerini veya yükseköğretimin uluslararası ticarete konu olacak bir hizmet olarak sunulmasını kapsayacak girişimlerin ve faaliyetlerin tamamını kapsayacak bir içeriğe sahip bulunmaktadır.

Yükseköğretimde uluslararasılaşmanın kapsayıcı vize ve göç politikaları gibi hükümetlerin istihdam, dış politika, güvenlik gibi alanlarda doğrudan veya dolaylı etkileri görülebilen müdahalelerine olanak verdiğini de söylemek gerekmektedir. Özellikle bilim ve teknoloji alanında önde gelen ülkelerde insan kaynağı bağlamında ekonomik kalkınma ve uluslararası rekabet amacıyla uluslararası öğrencilerin öğrenim gördükleri ülkelere önemli katkılar sağlayabileceği hususu göz önüne alınarak uluslararasılaşmanın ülkeye beşeri sermaye bakımından sağlayacağı artı katkının öncellendiği gözlemlenmektedir (Özoğlu, Gür ve Coşkun, 2012: xxvi). Dolayısıyla, hükümetlerin özellikle eğitim temelli politikalarının yükseköğretim alanında hizmet sunan tüm devlet veya özel kuruluşların bu husustaki yapısı ve işleyişlerini önemli ölçüde etkilediği aşikârdır.

Sonuç olarak, yükseköğretimde uluslararasılaşma kapsamında gerçekleştirilen araştırmalarda, çalışmalarda ve değerlendirmelerde çoğunlukla öğrenci hareketliliğinin odak noktası olarak alındığı görülmektedir. Bir ülkenin yükseköğretim sisteminin uluslararasılaşma seviyesinin gerçek manada ölçülebilmesi için öğrenci hareketliliğinin yanında diğer parametrelerin de sağlıklı değerlendirilmesinin yapılması gerekmektedir. Üniversitelerin yapısından müfredatına, eğitim dilinden öğretim elemanı hareketliliğine, fiziki kapasite yeterliliğinden uluslararası öğrencilere sunulan rehberlik hizmetlerine, burs olanaklarına, öğrenim ücretlerine ve öğrencilere yönelik yasal mevzuata kadar bütüncül bir değerlendirmenin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Ülkenin yükseköğretim sisteminin hem bölgesel düzlemde hem de küresel düzlemde diğer yükseköğretim sistemlerine uyumluluğu tercih sebebi olabilmektedir. Çoğu zaman bahsi geçen bu hususlardan farklı olarak ülkenin sosyo-kültürel yapısının uluslararası öğrencilere ve uluslararası öğelere uyumluluğu dahi söz konusu olabilmektedir.

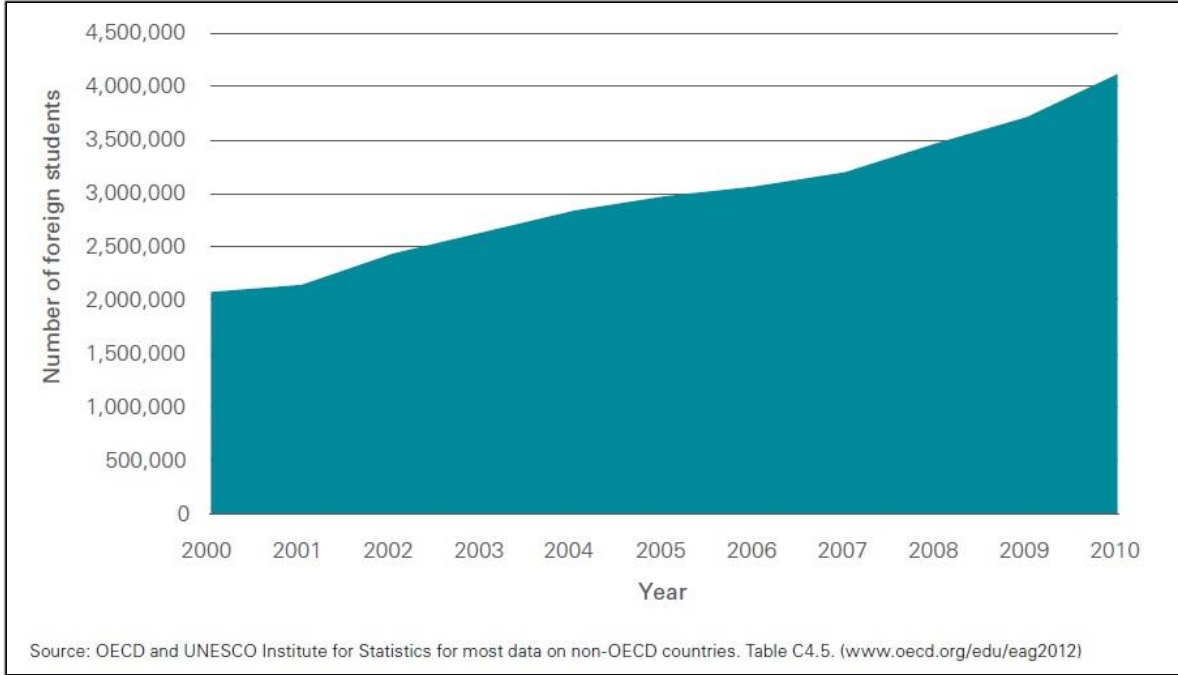
3. DÜNYADA ULUSLARARASI ÖĞRENCİLER

UNESCO verilerine göre dünya genelinde yükseköğretime kayıtlı çağ nüfusu 2000 yılında %19 iken 2007 yılında %26'ya ulaşmış bulunmaktadır. 6,9 milyar insanın yaşadığı dünyada, yaklaşık olarak 150.6 milyon yükseköğretim öğrencisi bulunmaktadır (%2.1'e tekâbül etmektedir) ve bu oran özellikle son on yılda olağanüstü bir artış göstermiştir. Yine UNESCO verilerine göre 2000 yılından sonra üniversite öğrenimi görenlerin oranındaki artış %53 olarak gerçekleşmiştir (UNESCO, 2014).

Bu çerçevede, 2024 yılına kadar yükseköğretim alanında kayıt yaptıracak bahsi geçen sayıya ek yaklaşık 32 milyon öğrencinin daha olacağı tahmin edilmektedir. Dolayısıyla 2024 yılı itibarıyla dünya genelinde yükseköğretim gören uluslararası öğrenci sayısı 200 milyona yakın bir sayıya ulaşacaktır. Bu bakımdan, telaffuz edilen sayı aynı zamanda bu alandaki potansiyel uluslararası öğrenci sayısı ve sektörün ulaşabileceği maksimum büyüklük hakkında önemli ipuçları sunmaktadır (British Council, 2013).

Şekil- 1'den de görülebileceği üzere, dünya genelindeki uluslararası öğrenci sayısı her geçen yıl artarak hâlihazırda 4 milyonun üzerinde bir seviyeye ulaşmış bulunmaktadır. 2000 ile 2010 yılları arasında 10 yıllık bir dönem içerisinde uluslararası öğrenci sayısının 3 katından fazla arttığı görülmektedir. 2020 itibarıyla bu sayının 8 milyona ulaşacağı tahmin edilmektedir. 1980 yılında dünya genelindeki uluslararası öğrenci sayısı sadece 920 binken 1990 yılında uluslararası öğrencilerin sayısı 1.3 milyona çıkmış, 2011 yılı itibarıyla bu sayı 4.3 milyona ulaşmış, günümüzde ise yaklaşık olarak 4.5 milyon uluslararası öğrencinin olduğu tahmin edilmektedir. Bahsi geçen öğrencilerin %75'i OECD ülkelerinde öğrenim görmektedir. Yaklaşık 20 yıllık süreç içerisinde öğrenci sayısında yıllık ortalama %6'lık bir artışın gerçekleştiği görülmektedir (OECD, 2013).

Şekil- 1: Yıllara Göre Dünyadaki Uluslararası Öğrenciler



Kaynak: International Education Advisory Council, 2013

Uluslararası öğrencilerce en çok tercih edilen ülkelere baktığımızda ise Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) hem yükseköğretim sisteminin büyüklüğü hem de yüksek oranlarda uluslararası öğrenci kabul edebilen yapısıyla, dünya genelinde en çok tercih edilen ülke konumunda olduğunu görmekteyiz. (Dünya genelindeki uluslararası öğrencilerin %17'si ABD'yi tercih etmektedir.) ABD'yi sırasıyla İngiltere (%13), Avustralya (%6), Almanya (%6) ve Fransa (%6) takip etmektedir (OECD, 2013).

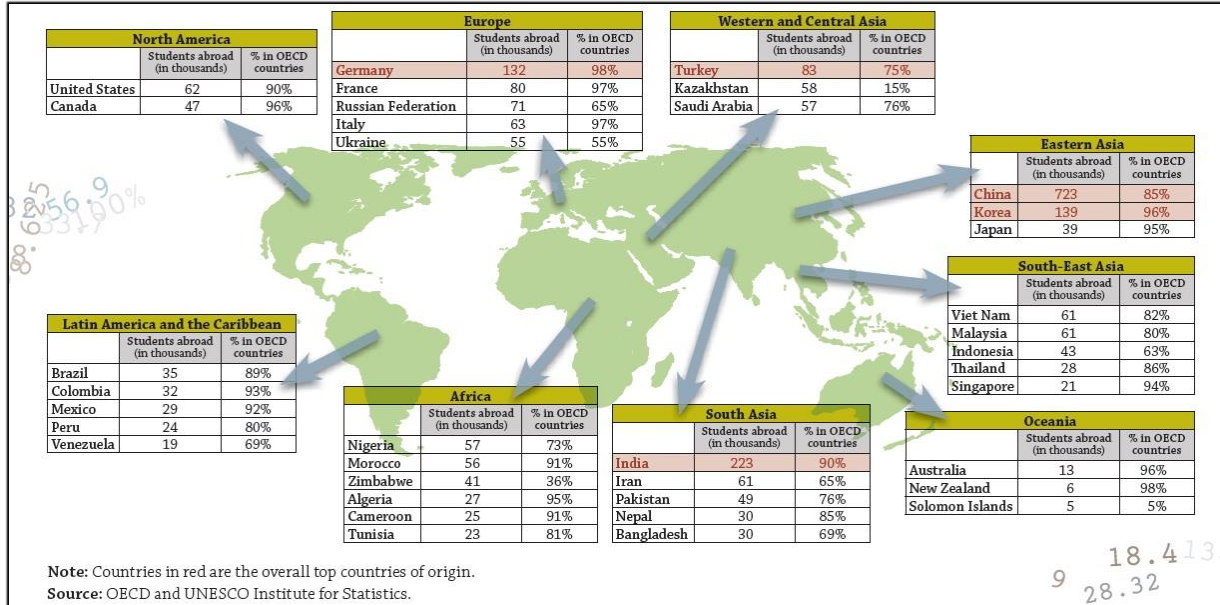
ABD'nin 700 bine yaklaşan sayıda uluslararası öğrenciye ev sahipliği yapmasına rağmen uluslararası öğrencilerin tüm ABD yükseköğretim sistemi içerisinde %3'lük bir orana sahip olduğunu görmekteyiz. Takip eden ülkeler olan İngiltere ve Avustralya'da bu oranlar sırasıyla %15 ve %21'dir (Choudaha ve Chang, 2012: 6).

Uluslararası öğrencilerin yükseköğretim görmek amacıyla çoğunlukla İngilizce konuşan ülkeleri sosyal bilimler, işletme ve hukuk öğrenimi görmek (öğrencilerin %30'undan fazlası bu alanlarda öğrenim görmektedir) amacıyla tercih ettikleri görülmektedir. ABD, Avustralya ve

İngiltere toplamda uluslararası öğrencilerin yaklaşık %36'sına ev sahipliği yapmaktadır (OECD, 2013).

Bunun yanında uluslararası öğrencilerin öğrenim ücretlerini de göz önüne alarak yurtdışında öğrenim görmek üzere tercihte bulunduğu bilinmektedir. Finlandiya ve Norveç uluslararası öğrencilerden öğrenim ücreti almayan ülkelerdendir. Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Kore, Meksika, İspanya ve İsviçre kendi vatandaşlarından aldığı öğrenim ücreti kadar uluslararası öğrencilerden öğrenim ücreti almaktadırlar. Avustralya, Avusturya, Belçika, Kanada, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, İzlanda, İrlanda, Hollanda, Yeni Zelanda, Polonya, Rusya, İsveç, Türkiye, İngiltere ve ABD uluslararası öğrencilerden kendi vatandaşlarına nazaran daha fazla öğrenim ücreti almaktadırlar (OECD, 2013).

Şekil- 2: Bölgelere Göre En Çok Öğrenci Gönderen Ülkeler



Kaynak: OECD, 2013

Uluslararası öğrenci hareketliliğine 'gönderen ülke' temasıyla baktığımızda Çin Halk Cumhuriyeti, Hindistan ve Güney Kore'nin öğrenci ihraç eden ülkeler bağlamında ön plana çıktıklarını görmekteyiz. Asyalı öğrenciler dünya genelindeki uluslararası öğrencilerin %53'ünü oluşturmaktadırlar. Asyalı öğrencileri %23 ile Avrupalı öğrenciler, %12 ile de Afrikalı

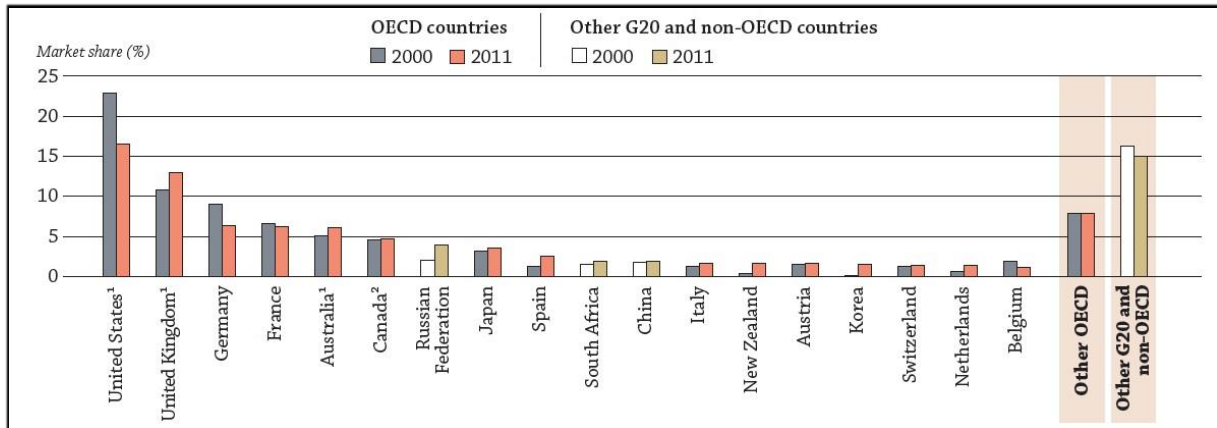
öğrenciler takip etmektedir. Kalan %12' lik dilimi ise dünyanın diğer bölgelerinden gelen öğrenciler oluşturmaktadır. Son zamanlarda Suudi Arabistan, Vietnam, Meksika ve Brezilya gibi ülkelerin de uluslararası öğrenci piyasasında gönderen ülke konumlarını güçlendirdiğini görmekteyiz (OECD, 2013).

Şekil- 2'de dünyanın farklı bölgelerinden uluslararası öğrenci bakımından önde gelen kaynak ülkeleri görebilmekteyiz. OECD 2011 verilerine göre hazırlanan tablolar değerlendirildiğinde uluslararası öğrenci hareketliliğine katkı sağlayan belli başlı ülkeleri göndermiş oldukları öğrenci sayılarıyla birlikte analiz edebilmek mümkün olmaktadır.

Batı ve Orta Asya Bölgesi olarak kategorize edilen tablodan Türkiye'nin yurtdışına gönderdiği 83 bin öğrenciyle ön sırada geldiğini görmekteyiz. Kazakistan ve Suudi Arabistan ise yaklaşık olarak 60.000 öğrenciyle Türkiye'yi takip etmektedirler (OECD, 2013).

Okyanusya bölgesinde Avustralya'nın 13 bin öğrenciyi yurtdışında öğrenim görmek üzere gönderdiğini görmekteyiz. Güney Asya'da Hindistan ve İran; Doğu Asya'da Çin ve Kore; Güney Doğu Asya'da Vietnam ve Malezya; Afrika'da Nijerya, Fas ve Zimbabve; Latin Amerika ve Karayiplerde Brezilya, Kolombiya ve Meksika; Kuzey Amerika'da ise ABD ve Kanada'nın öğrenci gönderen ülkeler olarak ön plana çıkmaktadır (OECD, 2013).

Şekil- 3: 2000 ve 2011 Yıllarına Göre Uluslararası Öğrenci Ülke İstatistikleri



Kaynak: OECD, 2013

Şekil- 3'e bakıldığında ise uluslararası öğrencilerin öğrenim gördüğü önde gelen ülkeler değerlendirmesinde son on yıl içerisinde öne çıkmakta olan ülkeler olarak İngiltere, Avustralya, Japonya, İspanya, İtalya, Yeni Zelanda, Güney Kore, Hollanda, Rusya ve Güney Afrika'yı görmekteyiz. Aynı zaman diliminde, ABD'nin uluslararası eğitim bakımından öğrenci hareketliliğindeki ilk sıradaki konumunu korumakla birlikte bu pazardaki payının %23'ten %17'ye gerilediği görülmektedir. Aynı şekilde Almanya'nın payı da %9'dan %6'ya gerilemiştir. Bu durum, uluslararası öğrenci hareketliliğinin her geçen yıl bölgesel ve küresel düzeyde daha da yaygınlaştığını ve bu alanda önde gelen ülkelerin paylarındaki azalmaların ilerleyen yıllarda da devam edeceğini göstermektedir.

4. AVUSTRALYA’NIN YÜKSEKÖĞRETİMDE ULUSLARARASILAŞMA STRATEJİSİ

4.1. Giriş

Avustralya’nın uluslararasılaşma stratejisinin temeli özellikle son 20 yıllık neo-liberal prensiplere dayalı piyasa ekonomisi uygulamalarına dayansa da, yaklaşık 60 yıldır devam eden uygulamalar bütününe bir sonucu olduğunu ileri sürmek mümkündür. Avustralya’nın uluslararası eğitim alanındaki sürdürülebilir büyümesinin finansal gerekliliklerin bir sonucu olarak ortaya çıktığını görmekteyiz. Dolayısıyla, Avustralya’nın yükseköğretimde uluslararasılaşma sürecinin yardımdan ticarete yönelik bir ivme çizerek devam ettiğini ve evrildiğini söylemek yanlış olmayacaktır (Meek, 2007: 73).

Avustralya, uluslararası öğrenci politikasını çok uzun yıllardır süregelen bir şekilde ağırlıklı olarak Asya-Pasifik Bölgesine yönelik yapılandırmış ve bu bölgedeki ülkelerin kendi içlerinde yaşamış oldukları yükseköğretime aşırı talep olgusunu, dinamik uluslararası öğrenci uygulamaları ve göç politikalarıyla, bölgesel avantajlarını da kullanarak kendisine doğru kanalize edebilmeyi başaramıştır.

30 yıllık bir zaman dilimi içerisinde bölgesinde dünyanın önde gelen eğitim ihraç eden ülkelerinden birisi olabilmeyi başaran Avustralya için uluslararası eğitim bakımından mevcut pozisyona gelebilmek adına birden fazla etkenin belirleyici olduğu söylenebilir.

Öncelikle Avustralya Hükümeti efektif politikalar, müteakip yasal düzenlemeler ve Australian Education International (AEI) gibi kuruluşlar aracılığıyla sağlamış olduğu çeşitli destek, burs olanakları ve teşvikler ile kendisi bakımından bahsi geçen sürece önemli katkılar sağlamıştır. Bütüncül bir politika doğrultusunda Austrade gibi bakanlık ve hükümet kuruluşları özellikle diğer ülkelerin hükümetleriyle gerçekleştirilen müzakerelerde bu sürece kayda değer katkılar sunmuştur. Ayrıca “Avustralya Üniversiteleri Temsilcileri Birliği” ve “Avustralya

Rektörler Komitesi” uluslararası öğrenci politikalarının uygulayıcıları olarak sürece başından itibaren çok önemli destekleyici katkılarda bulunmuşlardır.

İkinci etken olarak, üniversitelerin uluslararası öğrenci kabul etme hususunda isteklilik göstermeleri ve bu yönde hükümetin de teşvikleriyle uluslararası eğitim hizmetini gelir getirici bir kaynak olarak görmeleri gösterilebilir. Öyle ki 2000 yılında hükümetin üniversitelere tahsis ettiği ödenekler neredeyse yarı yarıya azaltılmış bulunmaktaydı. Bu durum üniversitelerin gelir sağlayıcı bir kaynak olarak uluslararası öğrencilere kapılarını açma hususunda etkin girişimlerde bulunmasına olanak sağlamıştır (Harman, 2004: 109).

Üçüncü olarak, Avustralya’da öğrenim görmüş olan uluslararası öğrencilerin hem aldıkları eğitimden hem de kendilerine sunulan diğer hizmetlerden ve olanaklardan (vize uygulamaları, sağlık sigortası, yaşam koşulları) duymuş oldukları memnuniyet önemli bir etken olmuştur. Çeşitli zamanlarda Avustralya’da öğrenim gören uluslararası öğrencilere yönelik farklı birimlerce gerçekleştirilen anket sonuçlarının bu savı destekler nitelikte veriler içerdiği görülmektedir.

Son olarak, Avustralya’nın çok kültürlü yapısı, eğitim dilinin İngilizce olması, öğrenim ücretlerinin ABD ve İngiltere’den daha düşük seviyede olması, uluslararası öğrencilerin genel olarak zamanında mezun olabilmeleri etkili rol oynamaktadır.

4.2. Avustralya ve Uluslararası Öğrenciler

Avustralya’nın resmi olarak uluslararası öğrenci kabul etme sürecinin başlangıcı 1904 yılına (Federal Monarşi oluşunun 4 yıl sonrasına) kadar götürülebilir. 1945 yılının öncesine kadar Avustralya’nın yıllık ortalama 500 kadar uluslararası öğrenciyi ülkesinde öğrenim görmek üzere kabul ettiği görülmektedir. Avustralya için uluslararası öğrenci hareketliliğindeki esas

ivme, İkinci Dünya Savaşı'nı takiben özellikle Asya-Pasifik'ten gelen uluslararası öğrencilerin sayısında meydana gelen artışlarla gerçekleşmiştir (Chandler, 1989: 57).

1951 yılında yürürlüğe koyularak 1982 yılına kadar uygulanan ve Colombo Planı⁴ olarak da bilinmekte olan Avustralya'nın uluslararası öğrencilere sunmuş olduğu burs programı kapsamında Asya-Pasifik ülkelerinden gelerek yükseköğrenim gören (her yıl 570 öğrencinin yararlanması kararlaştırılmıştı) uluslararası öğrencilere Avustralya Hükümeti tarafından yükseköğretim burs desteği ve teknik staj imkânı sağlanmaktaydı. Colombo Planı'yla, aynı zamanda kendi imkânlarıyla öğrenim görmek üzere Avustralya'ya gelecek öğrencilerden Avustralyalı öğrenciler kadar öğrenim ücreti alınması hususu da karara bağlanarak Avustralya'yı Asyalı öğrenciler için cazip bir yükseköğretim merkezi olarak konumlandırma amacı da güdülmüştür (Harman, 2004: 107).

Colombo Planı, esasen Amerika Birleşik Devletleri'nin Soğuk Savaş döneminde Sovyetler Birliği'nin yayılcı politikasına karşı izlediği askeri, ekonomik ve diplomatik unsurlar içeren dış politika stratejisi olan Çevreleme Politikası'nın Asya-Pasifik Bölgesi'ne yönelik izdüşümlerini içeren bir muhtevaya sahipti. Ortaya çıkış sürecine baktığımızda 1949 yılında Hindistan'ın Çin Büyükelçisi Kavalam Madhava Panikkar'ın, Güneydoğu Asya ülkelerinin kendi içlerindeki komünist hareketlere karşı gerçekleştirecekleri mücadelelerin desteklenmesi amacıyla İngiltere, Avustralya ve ABD'nin öncülüğünde bahsi geçen ülkelerin insan kaynakları gelişimine katkı sağlanması amacıyla ortaya koyduğu çok taraflı bir yardım organizasyonu fikrinden hareketle şekillendiğini görmekteyiz (Fisher, 1971: 301).

Kuruluş aşamasında yedi Commonwealth ülkesi olan Avustralya, İngiltere, Kanada, Seylan, Hindistan, Yeni Zelanda ve Pakistan arasında dış yardım ve teknik desteklerle bölge ülkelerinin sosyal ve ekonomik gelişimine katkı sağlanması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, uzun

⁴ Ocak 1950'de Sri Lanka'da gerçekleştirilen Commonwealth Dışişleri Bakanları toplantısında imzalanmıştır (Harman, 2004: 107).

dönemli burs programları⁵ da Colombo Planı'nın dört ana programından birisini teşkil etmiştir. İlerleyen yıllarda bu burs programlarından faydalanarak ülkelerinde başbakanlık ve bakanlık gibi önemli pozisyonlara gelen öğrencilerin varlığı bahsi geçen burs programının uzun vadeli başarısına işaret eden önemli göstergelerdir.⁶

Bu çerçevede, 1962 yılı itibarıyla Colombo Planı ve Avustralya Hükümeti'nin sağladığı diğer destekler çerçevesinde burs verilen uluslararası öğrenci sayısı 1200'lere kadar yükselmişti. 1970'lerin ortalarına kadar öğrenci kayıtları belirli seviyede ilerlemiş, öğrenci sayısı bu dönemde aşamalı olarak 1.000'den 5.000'e kadar yükselmiştir.

Colombo Planı'yla Avustralya'daki üniversitelerde öğrenim görmek üzere burslandırılan Asyalı öğrencilerin varlığı esasen Avustralya'nın 1900'lerin başında federal bir devlet olmasını takiben göç politikaları kapsamında uygulamaya konulan Avrupa ve daha çok İngiliz kimliğini ve kültürel yapısını koruma ve özellikle istihdam politikaları bağlamında Asyalı göçmenlerin "istilasını"⁷ engelleme adına güdülen politikalar bütünü olan Beyaz Avustralya Politikası'nın (White Australia Policy) da kademeli olarak kaldırılması bağlamında önemli bir uygulama örneği olarak gösterilebilir. 1973 yılında Gough Whitlam Hükümeti döneminde getirilen "Göçte ayrımcılık yapılamaz" ilkesiyle resmen kaldırılmış olan Beyaz Avustralya Politikası özellikle 1950'li ve 1960'lı yıllarla birlikte Avustralya'nın işçi gücüne olan ihtiyacını gidermekten ötürü ortaya çıkan zorunluluklar nedeniyle kademeli olarak 1949 yılından itibaren gevşetilmeye başlanmıştı.

⁵ Burs Programının Resmi adı: Long-Term Scholarships Programme (LTSP).

⁶ Singapur Ulusal Kalkınma Bakanı Khaw Boon Wan, Avustralya Newcastle Üniversitesi mezunudur. (2004-2011 yılları arasında da Sağlık Bakanlığı görevinde bulunmuştur). Avustralya Adelaide Üniversitesi mezunu Raymond Lim Siang Keat ise 2006-2011 yılları arasında Singapur Ulaşım Bakanlığı görevinde bulunmuştur. Singapur'da 1991 ve 2006 yılları arasında altı ayrı bakanlıkta bakanlık yapan Yeo Cheow Tong ise Western Australia Üniversitesi mezunudur. Malezya'nın Johor Eyaletinin eski başbakanı Abdul Ghani Bin Othman da Avustralya Latrobe Üniversitesi mezunudur. Malezya Sabah Eyaleti eski başbakanı ve kırsal kalkınma bakanı Joseph Pairin Kitingan ise Avustralya Adelaide Üniversitesi mezunudur.

⁷ Bahsi geçen bu Asyalı korkusu "Yellow Peril" (Sarı Bela) olarak adlandırılmaktaydı.

Bu bağlamda, Beyaz Avustralya Politikasının gevşetilmesi ve Avustralya'nın Asya ülkeleriyle ilişkilerine yeni ve dinamik bir soluk getirilmesi bakımından Avustralya siyasi hayatında önemli bir yeri olan Avustralya Eski Dışişleri Bakanı (1949-1951) Percy Spender, Colombo Planı'nın⁸ da hem oluşturulması hem de uygulanması aşamasında çok önemli ve özel bir yere sahiptir. Asyalı uluslararası öğrencilerin Avustralya'da üniversite eğitimi görmeleri hususu Avustralya'nın Asya ülkeleri ile ilişkilerinin o dönemdeki önemli bir ayağını oluşturmaktaydı.

1973 yılına gelindiğinde ise, hem uluslararası öğrenciler hem de Avustralya vatandaşı öğrenciler için öğrenim ücreti uygulaması yürürlükten kaldırılınca, kendi imkânlarıyla öğrenim görecektir uluslararası öğrenci sayısı için üst limit 10.000 olarak belirlenmiştir. 1979 yılında gelindiğinde ise bu uygulama da üniversitelerdeki kapasite sıkıntısı nedeniyle yürürlükten kaldırılmıştır (Chandler, 1989: 58).

1980'lerin ortalarında bahsi geçen kalkınma yardımları kapsamında Avustralya'da öğrenim gören uluslararası öğrenci sayısı birkaç bin civarında bulunmaktaydı. Bu çerçevede, 1990 öncesi uygulamalarına bakıldığında yabancı uyruklu öğrencilerin Avustralya'da yükseköğrenim görmeleri daha çok hükümet yardımları çerçevesinde desteklenmekteydi (Meek, 2011).

1980 yılında Avustralya Hükümetince Yurtdışı Öğrenci Ücretleri (*Overseas Student Charge, OSC*)⁹ sistemi yürürlüğe konularak, yükseköğrenim görmek amacıyla kendi imkânlarıyla ülkeye gelecek uluslararası öğrencilerden öğrenim ücretleri alınmaya başlanmıştır. Bahsi geçen ücretler öğrenim görülecek disipline göre değişmekle birlikte 1.500 ile 2.500 A\$ arasındaydı. Takip eden zamanlarda, ülke kontenjanları belirlenerek öğrenimlerini takiben Avustralya'da kalmak isteyen uluslararası öğrenciler için mezuniyetlerinden sonra en az 2 yılını

⁸ Colombo Planı'nın sıklıkla kullanılan bir diğer adı da Spender Planı'dır.

⁹ Daha yaygın olarak "Visa Fee" olarak da bilinmektedir.

kendi ülkelerinde geçirme şartı getirilmiştir. Bu önlem Avustralya’da kalıcı ikâmet alan öğrenci sayısında keskin bir düşüşe sebebiyet vermiştir. 1970’lerde bahsi geçen bu oran uluslararası öğrenciler için %75 iken, 1983 yılı itibarıyla %10’a kadar gerilemiştir (Chandler, 1989: 58).

Uluslararası öğrencilerden alınan bu öğrenim ücretleri üniversitelerce değil Avustralya Hükümeti tarafından tahsil edilmekteydi. Takip eden 10 yıllık zaman zarfında, OSC’nin ortalama öğrenim ücretinin %45’ine denk gelecek kadar artış gösterdiği görülmüştür (Tam burslu bir uluslararası öğrenci, öğrenim ücretinin neredeyse %45’ine denk gelen bu ücreti Avustralya Hükümetine ödemek durumundaydı). Böylelikle hükümetin uluslararası öğrencilere sunmuş olduğu destek azalmakla birlikte bir müddet daha devam etmiştir (Meek, 2011).

Avustralya’nın uluslararası öğrenci stratejisinde önemli bir kırılma noktası olarak 1979 yılında İngiltere’nin uluslararası öğrencilere yönelik öğrenim ücreti politikasında değişikliğe gitmesi gösterilebilir. Bu durum İngiltere’nin potansiyel uluslararası öğrenci adaylarının yönlerini Avustralya’ya dönmesine sebebiyet vermiştir.

İngilizce konuşulan ve eğitim sunan alternatif bir ülke olması dolayısıyla Avustralya’da Avustralya üniversitelerinin, uluslararası öğrenci bakımından bu dönemde dikkat çekecek bir şekilde talep görmeye başladığı görülmektedir. Bu talebin Avustralya’ya fırsat maliyeti ise üniversitelerde Avustralyalı başarılı öğrencilerin yerini uluslararası öğrencilerin alması, hatta bazı üniversite ve bölümlerde uluslararası öğrenci sayısının Avustralyalı öğrencilerden daha fazla olması ve düşük öğrenim ücretleri sebebiyle yıllık olarak yaklaşık 100 milyon \$A kadar olmuştur (Chandler, 1989: 58).

Böylece, Avustralya’da yükseköğretim hizmeti sunan kurumların hem öğrenci sayısı bakımından hem de bütçe sınırlılıkları nedeniyle çeşitli zorluklar yaşamaları ve uluslararası öğrenci uygulamalarının Avustralya ekonomisine yük olarak görülmeye başlamasıyla birlikte iki

adet komisyon raporunun hazırlanması, Avustralya'nın uluslararası öğrenci politikası bakımından zaruri bir durum olarak ortaya çıkmıştır. Bu hususu uluslararası öğrenci politikası bakımından değerlendirdiğimizde İngiltere'nin uluslararası öğrenciler için öğrenim ücretlerinde değişikliğe gitmesinden sonra Avustralya bakımından ikinci kırılma noktası olarak gösterebilir (Meek, 2011).

İlk olarak 1983 yılında Goldring Kendi İmkânlarıyla Öğrenim Gören Yabancı Öğrenci Değerlendirmesi (*Goldring Review of Private Overseas Student Policy*)¹⁰ adlı komisyon raporu ile Avustralya'nın o dönemdeki mevcut uluslararası öğrenci politikasının değiştirilmesi gerektiği tavsiye edilmiş, Avustralya'nın uluslararası öğrenci politikası beş başlık altında değerlendirilmiştir:

- *Uluslararası Anlayış ve Kültürel Değişim*
- *Kalkınma Yardımları*
- *Göç Politikaları*
- *Eğitim Politikaları*
- *Ticaret Politikaları*

Goldring Raporu'yla uluslararası öğrenci politikalarının Avustralya'nın ulusal ve uluslararası çıkarlarıyla tutarlı bir yaklaşım sergilemesi gerektiği, uluslararası eğitime tamamıyla piyasa temelli bir eğilimle müdahale etmenin uygun olmayacağı, yabancı öğrencilerin eğitim masraflarının kendilerince karşılanması kaydıyla Avustralya ekonomisine katkı sağlamalarının beklendiği; fakat bu katkının oransal olarak öğrenim ücretlerinin %30'unu veya 40'ünü aşmaması gerektiği, yabancı öğrencilerin ülke kontenjanları ve siyasi yaklaşımlar yerine akademik başarı kriterine göre seçilmelerinin gerektiği, üniversitelerin yabancı öğrenci sayısını toplam öğrenci sayısının en fazla %5 ile 10'unu kapsayacak şekilde sınırlamalarının gerektiği dile getirilmiş ve

¹⁰ "Mutual Advantage" (Ortak Avantajlar) olarak da bilinmektedir.

bölüm bazında yabancı öğrencilerin maksimum %25 oranında bir sayıya tekabül etmesinin ve yabancı dil olarak İngilizcenin öğretimi ile yabancı öğrencilere sunulan sosyal imkânların geliştirilmesinin uygun olacağına vurgu yapılmıştır (Chandler, 1989: 59).

1986 yılına gelindiğinde ise Avustralya Hükümeti Jackson Tavsiyeleri (Jackson Recommendations)¹¹ olarak bilinen rapor kapsamında iletilen tavsiyeler doğrultusunda uluslararası öğrencilere yönelik uygulanmakta olan sınırlamaları eğitim masraflarının tamamının kendilerince karşılaması koşuluyla kaldırmıştır. Rapor genel olarak, Avustralya'nın uluslararası öğrencilere sunmakta olduğu yükseköğretim yardım programında düzenlemeler gerçekleştirilmesine yönelik bir muhtevaya sahipti. Bu uygulama esasen “*Mutual Advantage*” olarak bilinen Goldring Raporu'na taban tabana zıt görüşleri bünyesinde barındırmaktaydı. Goldring Raporu Avustralya'nın yabancı öğrenci uygulamalarında tabiri caizse klasik görüşü temsil etmekteyken Jackson Raporu ise modernist ve liberal bir yaklaşımı temsil etmekteydi (Meek, 2011).

O dönemde Avustralya'nın farklı bakanlıkları arasında da uluslararası öğrenci uygulamalarına ilişkin farklı görüşler hakimdi. Göç ve Etnik İşler Bakanlığı öğrencilerin, uluslararası öğrenci programlarını Avustralya'ya yerleşmek amacıyla kötüye kullandıklarını (*back-door*) savunurken¹², Dışişleri Bakanlığı ise burs programlarının komşu ülkelerin gelişmesine katkı sağlayan bir araç olmanın yanı sıra Avustralya'nın imajına olumlu katkı sağlayan bir unsur olduğunu dile getirmiştir (Harman, 2004: 107).

Jackson Raporu genel olarak uluslararası eğitimin ihraç edilebilir bir hizmet olduğuna vurgu yaparak, üniversitelerin bu sebeple hükümetçe teşvik edilip desteklenmesi gerektiğinin altını çizmektedir. Avustralya'nın bu alandaki aşırı düzenlemelerinin ve bürokrasisinin yabancı öğrenci çekme konusunda engellemelere sebebiyet verdiğini söylemekle birlikte, Avustralya'da

¹¹ Tam adı “The Report of the Committee to Review The Australian Overseas Aid Program”dır.

¹² Avustralya günümüzde ise yıllık ortalama 150 bin ile 200 bin arasında göçmen kabul etmektedir.

master ve doktora derecesinde sunulan eğitimin çağdaş uygulamalara uygunluk göstermediğine dair eleştirilerde bulunmuştur. Bu sebeple rapor kapsamında uyumlaştırma çalışmalarının önemine sıklıkla değinilmiştir.

Rapor, öğrencilerin akademik yeterliliğın yanı sıra maliyet etkinliğinin de gözetilerek aşamalı olarak tüm eğitim giderlerini kendilerinin karşılayacağı şekilde en uygun yerlere yerleştirilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır. Sponsor olunan yabancı öğrenciler için üniversite bazında %10, bölüm bazında ise %20 olmak üzere üst limitlerin belirlenmesinin gerektiğı, yeterli kapasitenin var olması durumunda üniversitelerin herhangi bir kontenjana bağılı olmaksızın tamamıyla kendi imkânlarıyla öğrenim göreceğ yabancı uyruklu öğrencileri kabul etmesinin uygun olacağı iletilmiştir. Ayrıca hükümetler arası anlaşmalarla gelişmekte olan ülkelere sağlanacak bursların dezavantajlı gruplarla kadınlara yönelik olması gerektiğı önemle belirtilmiştir (Chandler, 1989: 60, 61).

1986 yılındaki Jackson Recommendations'tan sonra 1988 yılında gerçekleştirilen bir duyuru ile Avustralya'nın uluslararası öğrencilere sunmuş olduğı eğitim yardımı uygulamasını aşamalı olarak 1992 yılında tamamen kaldıracağı açıklanmıştır.

1980'lerin ortalarında Bob Hawke Hükümeti'nin (1983-1991) (Avustralya İşçi Partisi) ekonomi politikalarıyla yeniden yapılanma sürecine giren Avustralya'da ihracat hacmi bakımından sürdürülebilir bir genişleme hedeflenmiş, uluslararası eğitim de bu politikada önemli bir yer tutmuştur (Harman, 2004: 107).

1990 sonrası uluslararası öğrenci uygulamalarına bakıldığında ise, tüm uluslararası öğrencilerin eğitim masraflarının tamamının kendilerince karşılanması kaydıyla öğrenim görme amacıyla üniversitelerden kabul almaya başladıkları görülmektedir (Meek, 2011). Avustralya'nın

uluslararası öğrenci stratejisi yukarıda çerçevesi çizilen strateji kapsamında Dawkins¹³ reformlarıyla (1987-1996) birlikte artık tamamen dış yardımdan ülkeye gelir sağlayacak bir kalem olarak değişmiştir. Yükseköğretim sisteminde serbestleşmeye gidilerek Yeni Kamu Yönetimi (New Public Management) uygulamalarının yükseköğretim alanına da yansıtılarak Commonwealth dışındaki kaynaklardan da gelir elde edilmesine yönelik bir anlayış benimsenmiştir (Dawkins Revolution, 2014).

Green Paper (*Higher Education: a policy discussion paper*) olarak adlandırılan strateji belgesinde bu durum şu şekilde açıkça ifade edilmiş bulunmaktadır: “Kendi imkânlarıyla öğrenim gören uluslararası öğrenciler diğer bir önemli potansiyel gelir sağlayıcı kaynaktır.” (s. 83).

1984 yılında Avustralya Hükümeti uluslararası öğrencilerden gelir elde etme yönünde adımlar atmaya başlarken bir sonraki yıl da kendi vatandaşları için harç ödemelerini öngören bir düzenlemeyi hayata sokmuştur. Böylelikle yükseköğretim Avustralya için yeni bir girişimcilik alanı olarak ortaya çıkmaya başlamıştır. Öyle ki 1984 yılında yükseköğretimden elde edilen kazançların %90’nı hükümet bütçesine gitmekteydi. 1990 yılında hükümetin payı %68’e inmiş; Avustralyalı öğrencilerden %12 oranında gelir elde edilirken uluslararası öğrenciler için ise bu oran %3 civarındaydı. Tam 20 yıl sonra ise bu oranlar kendi öğrencileri için %16, uluslararası öğrenciler için ise %18 olarak değişmiştir (Marginson, 2012: 3).

Bahsi geçen reformların amacı Avustralya üniversitelerinin uluslararası alanda rekabet edebilir bir hale gelmelerini sağlayarak etkinliklerinin artırılmasıydı. Nitekim 1990 ve 2000 yılları arasında devlet yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören uluslararası öğrenci sayısında %282’lik bir artış yaşanırken (Bkz. Tablo -1), aynı dönemde bu artış Avustralyalı öğrenciler için sadece %30 oranında idi (Harman, 2004: 108).

¹³John S. Dawkins, Avustralya Eski İş ve Eğitim Bakanı (1987–92).

Sadece 10 yıllık bir zaman dilimi içerisinde Avustralya tüm yükseköğretim sistemi içerisindeki uluslararası öğrenci oranını %5'ten %14'e yükseltmiştir. Günümüz itibarıyla bu oran %21'e ulaşmış olmakla birlikte Avustralya, 2 inci on yıllık dilimde de aynı performansı devam ettirmiş ve bu açıdan dünya genelinde ilk sıraya yerleşmiştir.

Tablo- 1: 1993 ve 2000 Yıllarında Avustralya'da Uluslararası Öğrenciler

<i>Country</i>	<i>1993</i>	<i>2000</i>	<i>% Change</i>
Malaysia	8697	16362	88
Hong Kong	8600	13852	61
Singapore	5752	16562	188
Indonesia	4259	8973	111
China	3618	4387	21
Thailand	1608	2807	75
Republic of Korea	1372	1999	46
Taiwan	1134	2447	116
Fiji	1028	702	-32
Japan	1006	1779	77
United States	831	2705	226
India	621	3899	528
Total Principal Sources	38,526	76,474	98
Total Overseas Students	47,842	96,607	100

Kaynak: Harman, 2004: 112

4.3. Uluslararası Öğretimin Avustralya Ekonomisindeki Yeri

Avustralya hâlihazırda uluslararası eğitim sektöründen¹⁴ bir ihracat kalemi olarak değerlendirildiğinde yıllık yaklaşık 15 milyar \$'lık (2012 yılında 14.7 milyar \$) bir gelir elde etmekte olup aynı zamanda 100 binden fazla vatandaşına bu sektör vesilesiyle istihdam olanağı sağlamaktadır. Avustralya'da üniversitelerin ise yıllık gelirlerinin ortalama olarak %15'ini uluslararası öğrencilerden elde ettiği öğrenim ücretleri oluşturmaktadır (Hopkins, 2011: 12).

Bu çerçevede, Avustralya'da öğrenim gören uluslararası öğrenciler öğrenim gördükleri birimlerine göre değişmekle birlikte eğitim harcamaları için;

¹⁴ Eğitim sektörü Avustralya'da hizmet sektöründeki en büyük kalemdir.

-Okullar için 7,800 \$'dan 30,000\$'a kadar,

-İngilizce Dil Çalışmaları için kursun uzunluğuna göre değişmekle birlikte haftalık yaklaşık olarak 300 \$'dan 500 \$'a kadar,

-Mesleki Eğitim ve Staj Eğitimi için 4,000 \$'dan 22,000 \$'a kadar,

-Lisans Derecesi için 15,000 \$'dan 33,000 \$'a kadar,

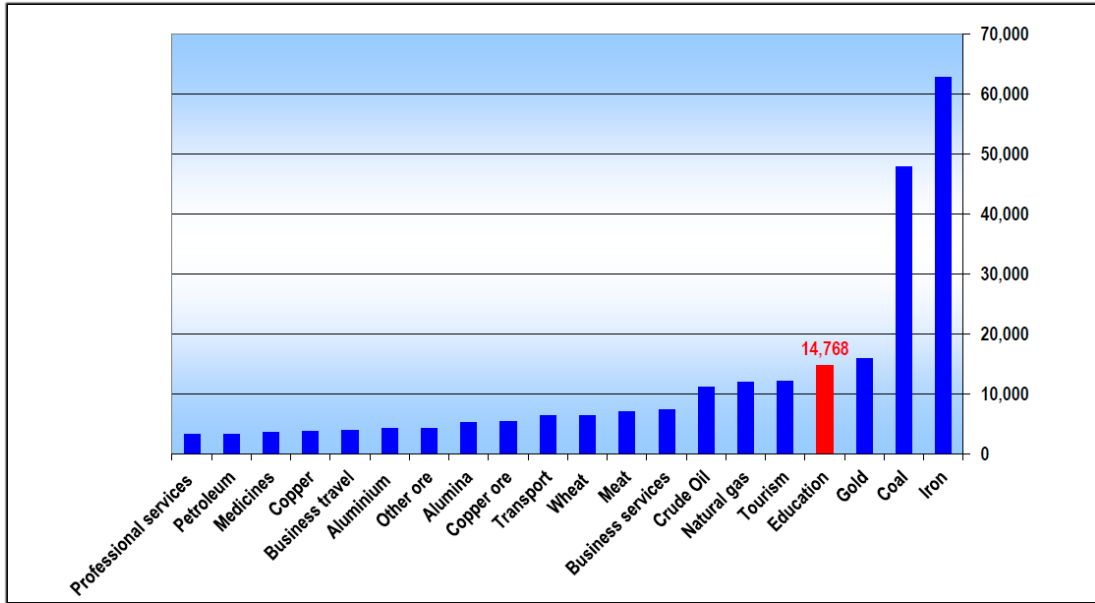
-Master Derecesi için 20,000 \$'dan 37,000 \$'a kadar,

-Doktora Derecesi için 14,000 \$'dan 37,000 \$'a kadar

miktarı eğitim kurumlarına öğrenim ücreti olarak ödemektedirler (StudyinAustralia, 2014).

Avustralya'nın 2000-2001 döneminde uluslararası öğrencilerden elde ettiği toplam gelir 4 milyar A\$ idi. Uluslararası eğitim sektörü, o dönemde Avustralya için sekizinci büyük ihracat kalemiydi (Harman, 2004: 113).

Şekil- 4: 2011-2012 Döneminde Avustralya'nın En Büyük İhracat Kalemleri



Kaynak: Connelly ve Olsen, 2013

Avustralya'nın sunmakta olduğu uluslararası eğitim hizmeti sadece Avustralya'ya gelerek öğrenim gören uluslararası öğrencileri kapsamamaktadır. Uzaktan eğitim imkânıyla veyahut Avustralya üniversitelerinin 'franchising' yöntemiyle ortak kuruluşlarla yerinde eğitim

hizmeti sunduğu da bilinmektedir. Bu sebeple, Avustralya'nın uluslararası öğrencilerden elde ettiği gelirler değerlendirilirken uzaktan öğretim unsurunun da göz önünde bulundurulmasında fayda bulunmaktadır.

Sadece 2002 yılında Avustralya üniversitelerine kayıtlı uluslararası öğrencilerin 1/3'i uzaktan eğitim imkânından yararlanan uluslararası öğrencilerden oluşmaktaydı (Harman, 2004: 102). Şekil -4'te Avustralya'nın 2011-2012 dönemindeki en büyük ihracat kalemlerini gösteren grafik yer almaktadır. Eğitim sektörü Avustralya'da demir, kömür ve altından sonra dördüncü büyük ihracat kalemini oluşturmaktadır.

Avustralya Hükümeti, 2020 yılı itibarıyla 520 bin uluslararası öğrencinin Avustralya'da öğrenim görmesi amacı doğrultusunda çalışmalarına devam etmektedir. Uluslararası eğitim pastasından elde edeceği yıllık ortalama gelirini de 520 bin uluslararası öğrenci hedefi doğrultusunda 19.1 milyar A\$ seviyesine çıkarmayı hedeflemektedir (International Education Advisory Council, 2013: 2).

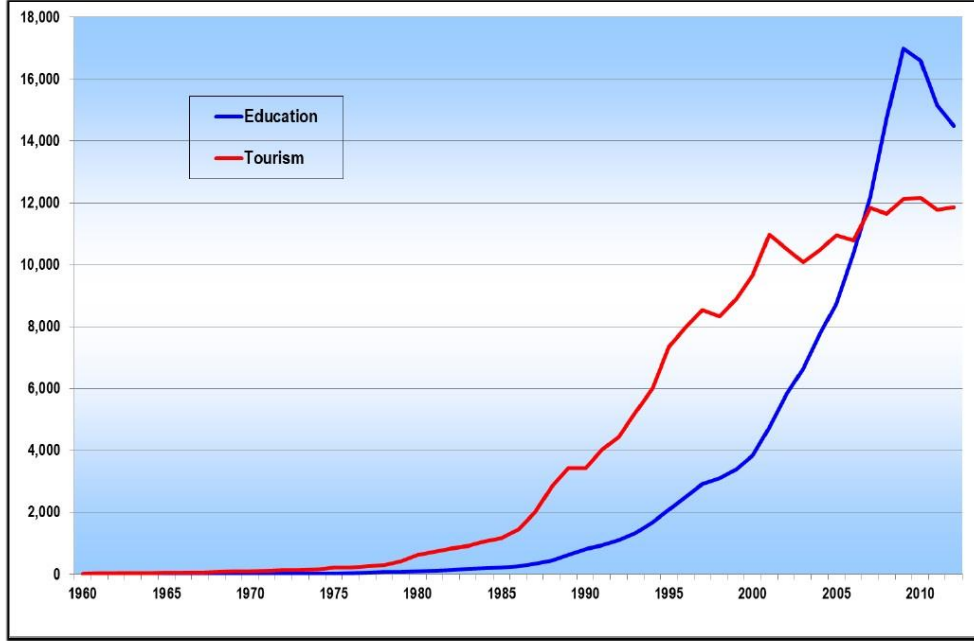
Avustralya'nın bu sektördeki büyüme hızı ve elde ettiği gelirdeki artış trendi göz önünde tutulduğunda bir ihracat kalemi olarak eğitimin en az beş yıllık bir zaman zarfında altın ihracat gelirlerini de geçerek üçüncü büyük ihracat kalemi olacağı düşünülmektedir.

Avustralya İstatistik Birimi (Australian Bureau of Statistics, ABS)'nden alınan verilere göre 2012-2013 döneminde eğitim sektörünün Avustralya'ya katkısı 14.385 milyar dolardır. Aynı dönemde turizm sektöründen elde edilen gelir ise 11.736 dolar olmuştur.

Bunun yanında, Avustralya'nın 1980'lerden itibaren uluslararası eğitim sektörüne verdiği önemi göstermesi amacıyla turizm ve eğitim ihracatından elde edilen gelirleri kıyaslayan grafik Şekil -5'te iletilmektedir (Connelly, Olsen, 2013: 2). 2000 yılından itibaren eğitim sektöründen elde edilen gelirlerde meydana gelen sürekli artışla birlikte 2006 yılında eğitim sektöründen elde

edilen gelirlerin toplamı turizm sektöründen elde edilen gelirleri geride bırakmıştır. 2009 yılı itibariyle eğitim sektöründen elde edilen gelirden meydana gelen düşüş, 2010 yılında ileride değinilecek olan Avustralya Hükümetince alınan önlemlerle birlikte tekrar yükseliş trendine sokulmaya çalışılmaktadır.

Şekil- 5: Avustralya'nın İhracat Kalemleri Olarak Turizm ve Eğitim Sektörlerinin Kıyaslaması

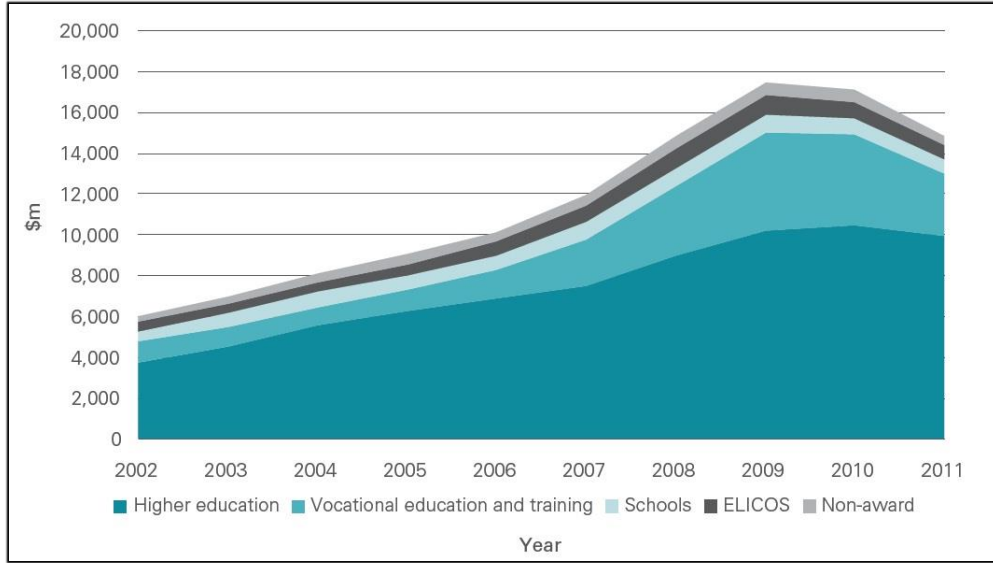


Kaynak: Connelly ve Olsen, 2013

Şekil- 6'da 2002-2011 yılları arasında eğitim birimlerine göre Avustralya'nın ihraç ettiği eğitim hizmetlerinden elde ettiği gelirlerin grafiği iletilmektedir.

Bu çerçevede, yükseköğretimden elde edilen gelirlerin 9 yıllık zaman diliminde hep önde olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra, diğer eğitim sektörleri ortalama büyüme hızını yaklaşık olarak sabit tutmakla birlikte 2007 yılında, özellikle mesleki eğitim ve staj (VET) biriminden elde edilen gelirden (yaklaşık 3 milyar \$) önemli derecede bir artışın gerçekleştiği ve bu seyrini 2 yıl boyunca koruduğu görülmektedir. Aynı şekilde 2007 yılında yükseköğretim alanında elde edilen gelirlerde (yaklaşık 7 milyar \$) de, mesleki eğitim ve staj alanındaki kadar olmasa da, bir artışın gerçekleştiği görülmektedir.

Şekil- 6: 2002-2011 Yılları Arasında Avustralya'nın Eğitim Birimlerine Göre Elde Edilen Gelirler



Kaynak: International Education Advisory Council, 2013

4.4. Avustralya'da Yükseköğretim ve Uluslararası Öğrenciler

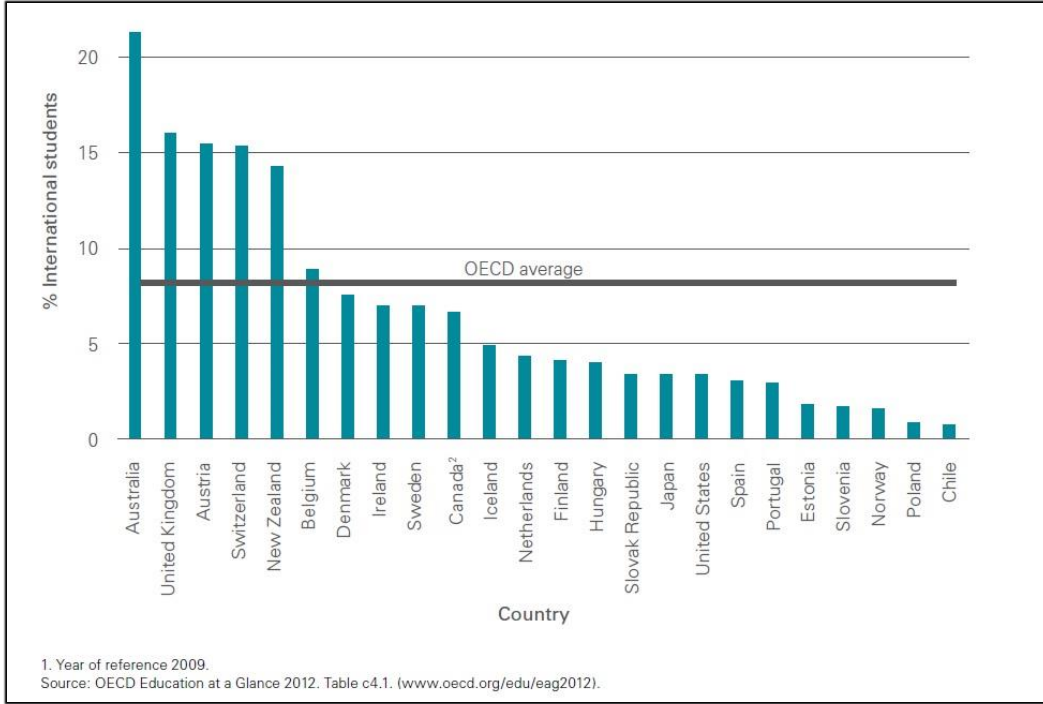
Avustralya dünya üzerinde uluslararası öğrenci olarak öğrenim gören yükseköğretim öğrencilerinin yaklaşık %7'sine evsahipliği yapmaktadır. Bu alanda ABD, İngiltere, Fransa ve Almanya'dan sonra Avustralya beşinci en çok tercih edilen ülke konumunda bulunmaktadır (Marginson, 2012: 4).

2000 yılında dünya genelindeki uluslararası öğrencilerin %5'i Avustralya'da öğrenim görürken bu oran 2010 yılı itibarıyla %6.6'ya yükselmiştir. (10 yıllık bir dönem zarfında bahsi geçen artış 170.000 uluslararası öğrenciye denk gelmektedir.) (International Education Advisory Council, 2013: 15).

Avustralya uluslararası öğrencilerin en yoğun olduğu yükseköğretim sistemleri içerisinde ilk sırada yer almaktadır. İlk on içerisine giren ülkelerden sadece Avustralya, İngiltere, Avusturya, İsviçre, Yeni Zelanda ve Belçika OECD ortalamasının üzerine çıkmış bulunmaktadır (Bkz. Şekil -7; 2011 yılında %21.3). Avustralya'da uluslararası öğrenciler hâlihazırda ülke

genelinde yükseköğretim gören tüm öğrencilerin %21,3'ünü (2011) oluşturmaktadır.¹⁵ Bu oran Avustralya'nın yükseköğretimindeki uluslararasılaşmanın doğrudan yansımaları görmek açısından önemli bir çıktı olarak algılanabilir (International Education Advisory Council, 2013: 8).

Şekil- 7: Uluslararası Öğrencilerin Tüm Öğrenciler İçindeki Oranı



Kaynak: International Education Advisory Council,2013

AEI'nin 2013 verilerine göre 231.186'sı yükseköğretim öğrencisi olmak üzere diğer birimlerde öğrenim gören uluslararası öğrencilerle birlikte Avustralya'da hâlihazırda 526.932 uluslararası öğrenci bulunmaktadır. Yükseköğretimde öğrenim gören Avustralyalı öğrenciler de eklendiğinde toplamda 1.046.788 öğrenci Avustralya'nın yükseköğretim sistemini oluşturmaktadır. Dolayısıyla, Avustralya'da yükseköğretim gören öğrenciler toplam nüfusun yaklaşık olarak %4,5'ine karşılık gelmektedir.

Avustralya, her yıl 5.100 uluslararası öğrenciye Avustralya'da burslu olarak öğrenim görme imkânı tanımaktadır. Özellikle uluslararası öğrencilere yönelik hükümet bursları lisansüstü araştırma öğrencilerine tahsis edilmektedir. Dört farklı program şeklinde sunulan

¹⁵ 2013 istatistikî verilerine göre bu oran %22.3'e yükselmiştir.

bursların ikisi, birçok farklı ülkeden öğrencilere yönelik iken diğer iki program ise Avrupa ve Asya ülkelerinden gelen öğrenciler için tahsis edilmiştir.

Ayrıca, Avustralya Hükümet burslarının haricinde The Department of Education, Employment and Workplace Relations, The Department of Innovation, Industry, Science and Research, Commonwealth Scientific and Industrial Research Organisation (CSIRO) ve AusAID¹⁶ de lisansüstü öğrencilere burs tahsis etmektedir (Becker ve Kolster, 2012: 40).

Avustralya'da 43 adet üniversite bulunmaktadır. Kamu üniversitesi statüsünde sayılabilecek Avustralya Katolik Üniversitesi'yle¹⁷ birlikte kırk kamu üniversitesi, iki uluslararası üniversite ve bir tane de özel üniversite bulunmaktadır¹⁸. Kamu üniversiteleri esas olarak federal hükümetlerce fonlanmakta olup federal hükümetlerin yasal düzenlemelerine tabidirler. Bunun yanında 150'ye yakın özel kuruluş ile mesleki eğitim ve staj imkânı sunan kuruluş da yükseköğretim hizmeti sunmaktadır. Yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören burslu öğrencilerin haricinde tüm uluslararası öğrenciler eğitim masraflarının tamamını kendileri karşılamaktadır (Marginson, 2012: 2).

Avustralya üniversitelerinin özellikle ziraat, bitki ve hayvan bilimleri, çevrebilim ve klinik tıp gibi alanlarda dünya standartlarının üzerinde bir eğitim verdiğini söyleyebiliriz.

Uluslararası öğrenciler, Avustralya'da dört farklı şekilde öğrenim görme imkânına sahip bulunmaktadırlar. Toplamda 22 binin üzerinde kursta ve yaklaşık 1.200 kuruluşta uluslararası öğrenci olarak eğitim görme olanağı bulunmaktadır. Avustralya'da lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi almaya başlamadan önce uluslararası öğrenci olarak İngilizce kurslarına, mesleki eğitim ve staj imkânı sunan kurum ve kuruluşlarda, devlet okullarına ve özel okullara devam

¹⁶ AusAID 2012 yılında uluslararası öğrencilere 222 milyon A\$ burs tahsis etmiştir (Connelly ve Olsen, 2013: 3).

¹⁷ Üniversite Türü: Multi-State University.

¹⁸ Üniversitelerin listesi, Avustralyalı ve uluslararası öğrenci sayıları, uluslararası öğrenci oranları için Bkz. Ek- 1.

etme imkânı bulunmaktadır. Bunun yanında uzaktan öğrenim ile Avustralya'da dolaylı olarak öğrenim görme imkânı da bulunmaktadır.

Tablo- 2'de Avustralya'da bahsi geçen birimlerde öğrenim gören öğrencilerin Ağustos 2012 ve Ağustos 2013 verilerine göre sayısal dağılımları iletilmektedir. Buna göre bir önceki yıllarla kıyaslandığında toplam öğrenci sayısında yükseköğretim, mesleki eğitim & staj ve bunların dışındaki eğitim birimlerine giden öğrenci sayısında azalma olmasına rağmen İngilizce kurslarına (ELICOS) kayıt gerçekleştiren öğrenci sayısında meydana gelen %18,8'lik artış nedeniyle yaklaşık 4 bin kişilik bir artış gerçekleşmiş bulunmaktadır.

Tablo- 2: Avustralya'da Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Eğitim Birimlerine Kayıt Sayıları

<i>Sector</i>	<i>YTD August 2012</i>	<i>YTD August 2013</i>	<i>Growth on YTD August 2012</i>
Higher Education	223,099	222,528	-0.3%
VET	125,317	114,766	-8.4%
ELICOS	69,220	82,237	18.8%
Schools ²	17,605	16,913	-3.9%
Non-award	23,531	25,967	10.4%
Total in Australia	458,772	462,411	0.8%

Kaynak: Australian Education International, 2013

Bu kısımda uluslararası öğrencilerin Avustralya eğitim sistemi içerisinde öğrenimlerine devam etmelerine olanak sağlayan bahsi geçmiş dört farklı eğitim birimine kısaca değinilecektir.

4.4.1. Yabancı Öğrenciler için Yoğunlaştırılmış İngilizce Kursları (English Language Intensive Courses for Overseas Students, ELICOS)

Avustralya'da bir üst seviyede öğrenim görmeden önce İngilizce öğrenimi üzerine eğitim veren kuruluşlara kayıt gerçekleştiren öğrencilerin oluşturduğu gruptur. Özellikle bu kursların Asyalı öğrencilerin Avustralya'yı tercih etmesinde önemli bir etkilerinin olduğu bilinmektedir.

2013 istatistiklerine göre Çin Halk Cumhuriyeti uyruklu öğrenciler, ELICOS kapsamında Avustralya'ya gelen yabancı uyruklu öğrencilerin %23.8'ini oluşturmaktadır. İkinci ve üçüncü sırada %9.2 ile Brezilya, %8.2 ile de Kolombiya uyruklu öğrenciler bulunmaktadır (Australian Education International, 2013).

2012 yılında ELICOS kapsamında öğrenim gören uluslararası öğrenciler Avustralya ekonomisine yaklaşık 687 milyon \$'lık katkıda bulunmuşlardır (Connelly ve Olsen, 2013: 4).

4.4.2. Okullar

Devlet veya özel olmak üzere ortaöğretim kurumlarına kayıt gerçekleştiren yükseköğretim dışındaki uluslararası öğrencilerin gerçekleştirdikleri kayıtları kapsamaktadır. Bu alanda da Çin'nden gelen uluslararası öğrenciler %44.9 ile ilk sırada yer almaktadırlar. Çin'den gelen öğrencileri %10 ile Vietnam uyruklu uluslararası öğrenciler takip etmektedir (Australian Education International, 2013). Bahsi geçen eğitim birimlerinde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin 2012 yılında Avustralya ekonomisine sağlamış olduğu katkı 592 milyon dolardır (Connelly ve Olsen, 2013: 4).

4.4.3. Mesleki Eğitim ve Staj (*Vocational Education and Training, VET*)

Mesleki eğitim ve staj imkânı sunan kuruluşlara gerçekleştirilen kayıtları kapsamaktadır. VET sektörü, federal hükümetlerle sanayi sektörünün işbirliği esasına dayanarak katılımcılarına eğitim ve staj olanağı sunmaktadır. Hindistan'dan gelen uluslararası öğrenciler, bu alandaki toplam kayıtların %21.8'iyle ilk sırada yer almaktadırlar. Hindistan'ı sırasıyla Çin %10.6, Güney Kore %7.2, Tayland %6.5 ile takip etmektedir (AEI, 2013).

2012 yılında VET kapsamında öğrenim gören uluslararası öğrenciler Avustralya ekonomisine 2.662 milyar dolar katkıda bulunmuştur (Connelly ve Olsen, 2013: 3). VET

sektöründe verilen eğitimler kamu kuruluşları veya özel kuruluşlar aracılığıyla sunulabilmektedir. Mesleki eğitim ve staj kurslarının kamu kuruluşları aracılığıyla verilenleri TAFE¹⁹ adıyla bilinmekte olup sertifika programlarından lisansüstü programlara kadar geniş bir yelpazede eğitim imkânı sunmaktadırlar. TAFE sektörü Avustralya'nın en büyük eğitim ve staj programını oluşturmaktadır. Bazı Avustralya üniversiteleri de yükseköğretim hizmetlerinin yanı sıra TAFE bölümleri aracılığıyla da mesleki eğitim ve staj programlarında hem Avustralyalı hem de uluslararası öğrencilere eğitim vermektedirler. TAFE aracılığıyla eğitim alan öğrenciler bir yükseköğretim kurumuna devam etmek istediklerinde görmüş oldukları teknik ve mesleki eğitimi kredi bazında üniversitelere saydırabilme olanağına sahiptirler.

TAFE sektörü, Avustralya'da yükseköğretim kuruluşlarına ödenen öğrenim ücretlerine nazaran daha düşük miktarlarda teknik ve mesleki eğitim alma imkânı sunmaktadır. Kursların yıllık maliyeti 4 bin ile 22 bin A\$ arasında değişmektedir.

4.4.4. Yükseköğretim (Higher Education)

Yükseköğretim, Avustralya'daki uluslararası öğrencilerin en yoğun şekilde kayıt gerçekleştirdiği alanı oluşturmaktadır. Esasen, ağırlıklı bir şekilde üniversitelere gerçekleştirilen kayıtlardan oluşmaktadır. EK-1'de detayları edinilebilecek şekilde hâlihazırda Avustralya'da 39 farklı üniversitede 233.099 uluslararası öğrenci yükseköğrenim görmektedir. Uluslararası öğrenci sayısı bakımından önde gelen ilk 10 üniversite için dağılım şu şekilde gerçekleşmiştir²⁰:

-Monash University / 13.353

¹⁹ TAFE (Technical and Further Education) olarak bilinen eğitim kurumları, tüm Avustralya'ya yayılmış, devlete ait ancak hizmet verme anlayışında özel ve özerk yapılanmayı sağlamış eğitim ağıdır (TAFE Türkiye, 2014).

²⁰ Monash Üniversitesi, New South Wales Üniversitesi, Melbourne Üniversitesi, Sydney Üniversitesi ve Queensland Üniversitesi aynı zamanda Group of Eight Australia üyesi üniversitelerdir. Go8 üniversitelerinin oluşturduğu bir birliktir. Go8 üyesi üniversiteler Avustralya'nın en önde gelen araştırma odaklı üniversiteleri olup Avustralya'daki tüm üniversitelerin araştırma faaliyetleri kapsamında ortaya koyulan akademik çıktılarının 2/3'sini üretmektedirler. Go8 üyesi diğer üniversiteler ise Western Australia Üniversitesi, Adelaide Üniversitesi ve Australian National Üniversitesi'dir (Group of Eight, 2014).

-The University of New South Wales / 13.212

-Macquarie University / 12.222

-The University of Melbourne / 11.995

-The University of Sydney / 11.871

-Griffith University / 10.947

-The University of Queensland / 10.490

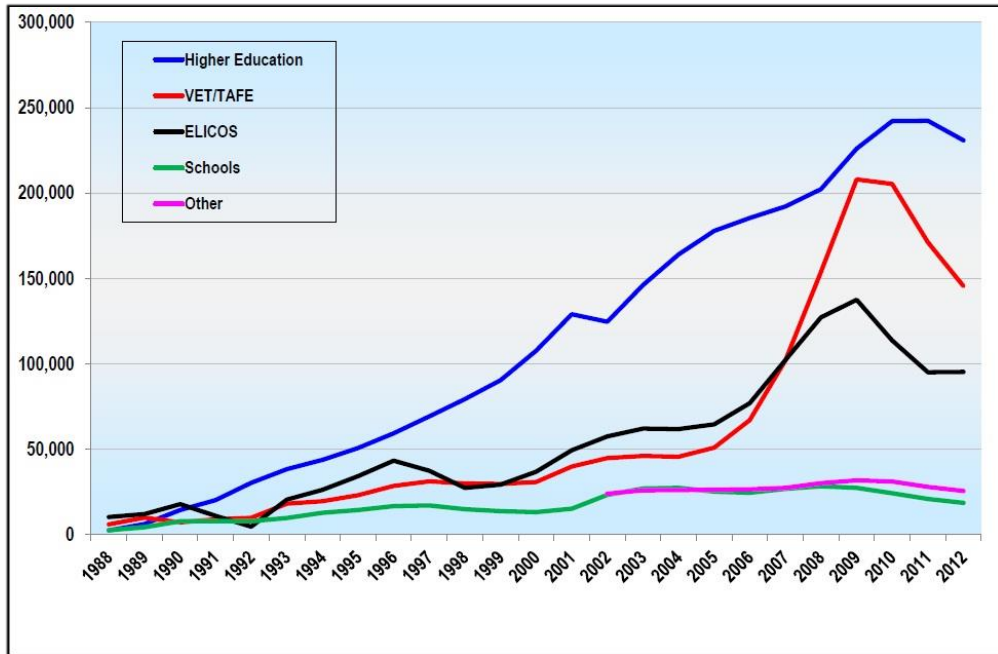
-RMIT University / 10.479

-Curtin University of Technology / 10.149

-University of Technology Sydney / 9.091

2012 yılında Avustralya üniversitelerinde yükseköğrenim gören uluslararası öğrenciler Avustralya ekonomisine 9.712 milyar dolarlık katkıda bulunmuşlardır (Connelly ve Olsen, 2013: 3).

Şekil- 8: 1988-2012 Yılları Arası Eğitim Birimlerine Göre Uluslararası Öğrenci Kayıtları



Kaynak: Connelly ve Olsen, 2013

Şekil- 8’de, 1988’den 2012 yılına kadar eğitim birimlerine göre uluslararası öğrencilerin gerçekleştirmiş olduğu kayıtların grafiğinden de görülebileceği üzere yükseköğrenim görmek

üzere Avustralya'nın üniversitelerine kayıt yaptıran yabancı uyruklu öğrenci sayısında ufak kırılmalar dışında sürekli bir artış söz konusu olmuştur. Adı geçen kırılma anlarında Avustralya Hükümetinin gerekli müdahaleleri gerçekleştirerek öğrenci sayısını hedeflenen düzeylerde tutabildiğinden önceki bölümlerde bahsedilmişti.

Grafik analiz edildiğinde, özellikle 2005 yılından sonra mesleki eğitim ve staj görmek amacıyla Avustralya'ya gelen uluslararası öğrenci sayısının sürekli olarak arttığı görülmektedir. Aynı şekilde İngilizce kursu olan ELICOS kapsamında gelen öğrencilerde de benzer zaman dilimleri içerisinde önemli artışların kaydedildiği görülmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise tüm eğitim birimleri açısından 2010 yılından itibaren kayıt gerçekleştiren uluslararası öğrenci sayısında bir düşüş trendine girildiği anlaşılmaktadır.

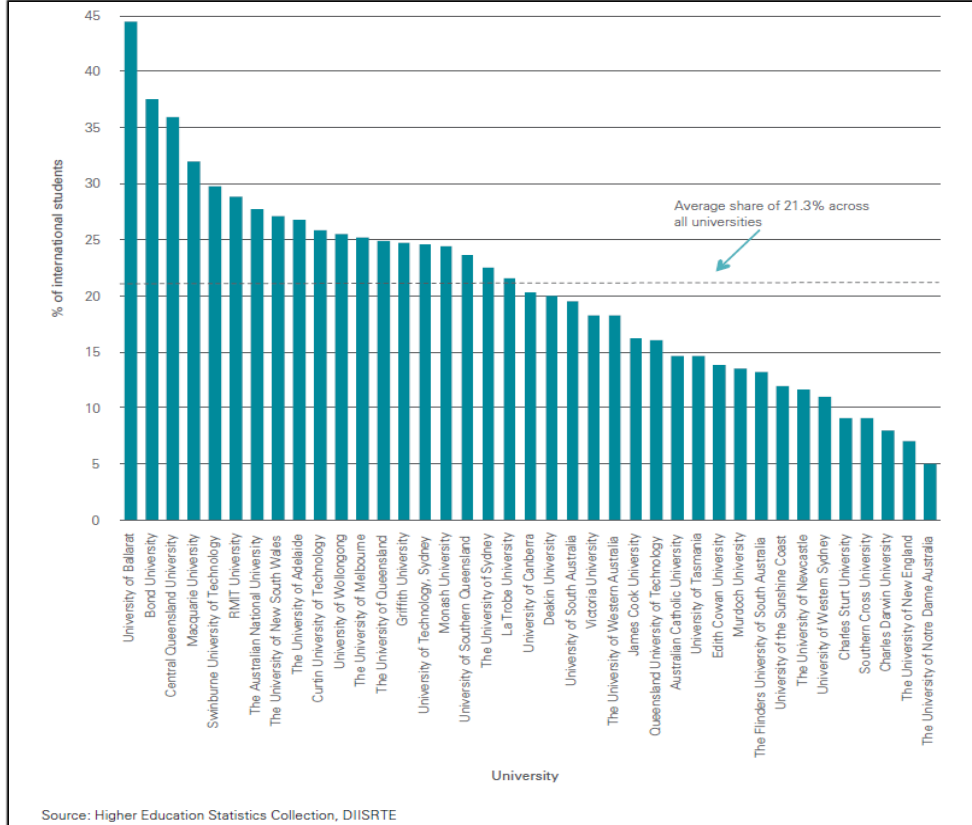
4.4.5. Uzaktan Öğretim

Bahsi geçen 4 farklı eğitim imkânının yanı sıra uluslararası öğrenciler Avustralya'nın sunmuş olduğu uzaktan öğretim imkânından da faydalanabilmekteler. 2011 yılı itibarıyla, üniversitelere kayıtlı uluslararası öğrencilerin %26'sını oluşturan 80.454 uluslararası öğrenci uzaktan öğrenime devam etmiştir. Mesleki eğitim ve staj imkânı sunan kamu kaynaklı kuruluşlara uzaktan eğitim almak amacıyla kayıtlı olan uluslararası öğrenci sayısı 58.516; özel kuruluşlar için ise 6.771'dir (International Education Advisory Council, 2013: 17).

Avustralya'nın yükseköğretimde uluslararasılaşma çalışmaları çerçevesinde üniversitelerin öğrenci hareketliliğindeki yerine bakıldığında, yabancı uyruklu öğrencilerin yükseköğretim sistemi içindeki oranının %22.3 olduğu belirtilmişti. Şekil- 9'da da görüldüğü üzere, Avustralya'da 19 üniversitenin bahsi geçen oranın da üzerinde uluslararası öğrenciye eğitim imkânı sunduğu görülmektedir.

Özellikle bazı üniversitelerin genel ortalamasının çok çok üzerinde uluslararası öğrenciye ev sahipliği yaptığı görülmektedir. Balarat, Bond, Central Queensland ve Macquarie üniversitelerinin yabancı uyruklu öğrenci sayılarının toplam öğrenci sayılarının %30'unun bile üzerinde olduğu görülmektedir.²¹ Avustralya'da uluslararası öğrencilerin öğrenim gördüğü 39 üniversiteden sadece 5 tanesinde (Southern Cross University, Charles Sturt University, Charles Darwin University, The University of New England, The University of Notre Dame Australia) uluslararası öğrenci oranının %10'un altında olduğu görülmektedir. 20 üniversitenin ise uluslararası öğrenci oranı %22,2 ve üzerinde bir orana takabül etmektedir.

Şekil- 9: Üniversite Bazlı Uluslararası Öğrenci Oranları (Avustralya/2011)



Kaynak: International Education Advisory Council, 2013

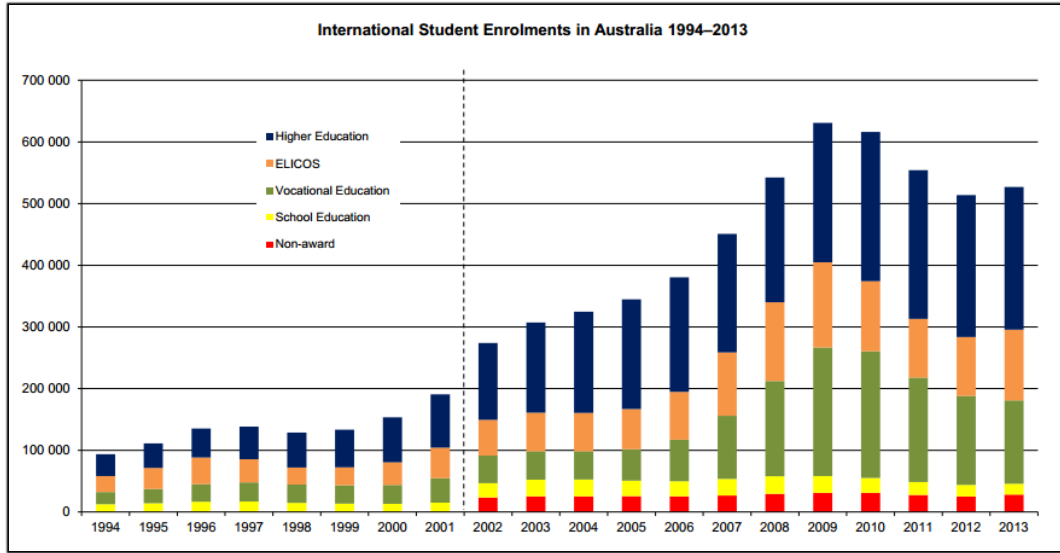
Avustralya uyruklu uluslararası öğrencilerin dünya genelindeki sayısına baktığımızda ise 2010 yılı kapsamında bu sayının 10.330 olduğu görülmektedir. (Tüm Avustralyalı yükseköğretim öğrencilerinin %0.8'ine tekabül etmektedir.) Avustralyalı uluslararası öğrenciler

²¹ Tüm Liste için Bkz. EK- 2.

sırasıyla en çok ABD, Yeni Zelanda, İngiltere, Almanya ve Fransa'yı öğrenim görmek üzere tercih etmektedirler (UNESCO, 2012).

Ayrıca dünya genelinde Avustralyalı uluslararası öğretim elemanı olarak farklı ülkelerde çalışmalarına devam etmekte olan hâlihazırda 1.058 uluslararası öğretim elemanı bulunmaktadır. Bu sayı Avustralya'nın kendisine dünya sıralamasında 19. sırada yer bulmasına olanak sağlamıştır (Institute of International Education, 2013).

Şekil- 10: 1994-2013 Yılları Arasında Avustralya'da Öğrenim Birimlerine Göre Uluslararası Öğrenciler



Kaynak: AEI, 2014

Şekil- 10'a baktığımızda ise uluslararası eğitim almak amacıyla farklı alanlarda Avustralya'da öğrenim görmek üzere gelen yabancı uyruklu öğrenci sayısının 2009 yılında 630.700 ile zirveye çıktığını görmekteyiz. Özellikle mesleki eğitim ve staj için 2006 yılından itibaren gelen öğrenci sayısındaki %65'lik artış, toplamda öğrenci sayısında önceki yıllara göre büyük farklılık yaratmıştır. 2009 yılından sonra ülkedeki mevcut öğrenci sayısında sürekli bir düşüş söz konusudur. Fakat gerçekleştirilen çalışmalara göre 2013 yılından itibaren yeniden öğrenci sayısında artış yaşanacağı tahmin edilmektedir.

4.4.6. Offshore (Yurtdışı Şube) Kampüsler

Offshore kampüsler veya Türkçe karşılığı olarak yurtdışı şube kampüsleri, yükseköğretim kurumlarının eğitim öğretim faaliyetlerini, esasen konuşlanmış oldukları ülkelerin sınırları dışında daha çok kendilerine ev sahipliği gerçekleştirecek hükümetlerin teklifiyle, yürütmek amacıyla oluşturmuş oldukları şubeleridir. Offshore kampüslerin oluşturulmalarının arkasındaki esas sebep yükseköğretim kurumlarının potansiyel öğrencilere kendi fakülteleri ve etkinlikleriyle doğrudan sahada ulaşma istekleridir.

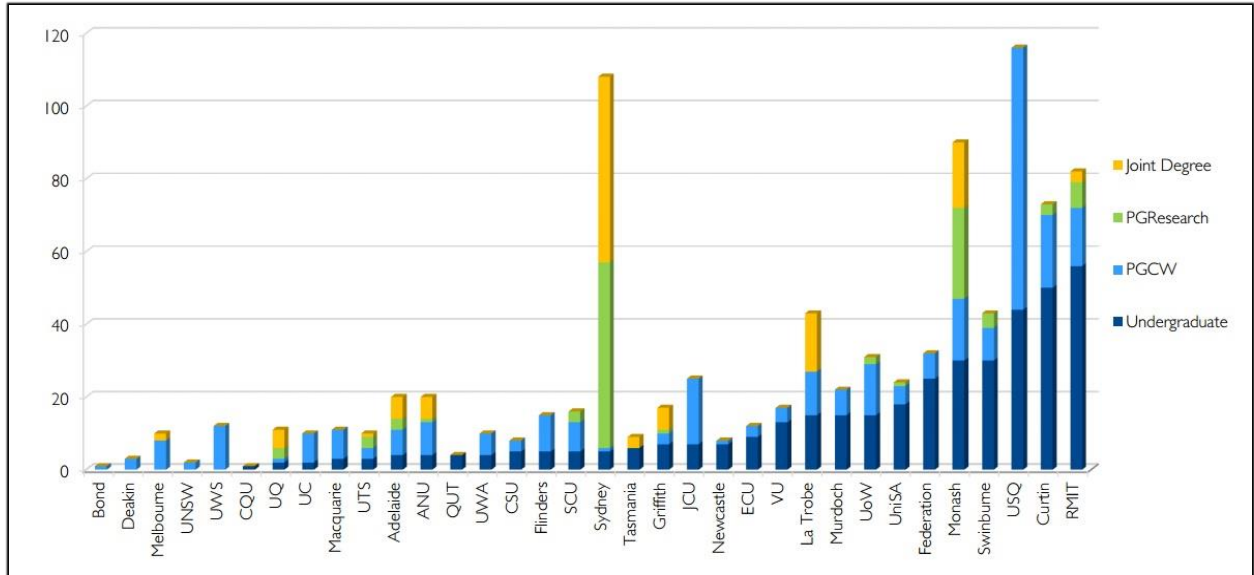
Offshore kampüsler ayrıca potansiyel öğrencilere üniversitenin esas olarak konuştuğu ülkelerdeki ücretlerden daha uygun ücretlerle öğrenim görme imkânı sunmaktadır. Dünyada birçok ABD, Avustralya, İngiltere ve Kanada menşeli yükseköğretim kurumları özellikle Asya ve Orta Doğu ülkelerinde offshore kampüsler aracılığıyla faaliyetlerine devam etmektedirler. Bahsi geçen ülkelerin dışında Çin, Mısır, Malezya, Fransa, Hindistan, Güney Kore ve İsviçre menşeli yükseköğretim kurumları da offshore kampüsler aracılığıyla dünyanın farklı ülkelerinde faaliyetlerine devam etmektedirler.

Avustralya'nın üniversitelerine baktığımızda ise daha çok 1990'lı yıllardan itibaren Asya ülkelerinde offshore kampüsler kurduklarını görmekteyiz. Bahsi geçen bu kampüslerin oransal olarak %24'ü Malezya'da, %20'si Singapur'da, %11'i Çin'de ve %11'i Hong Kong'da bulunmaktadır. Geriye kalan %34'ü ise diğer ülkelerde bulunmaktadır. Hâlihazırda 14 Avustralya üniversitesinin Singapur, Birleşik Arap Emirlikleri, Malezya, Hong Kong, Vietnam, Güney Afrika, Butan ve Çin'de olmak üzere partner üniversiteler veya doğrudan şubeler aracılığıyla 31 adet offshore kampüsünün faaliyetlerine devam ettikleri bilinmektedir²² (Universities Australia, 2014).

²² Tüm tablo için Bkz. EK-3.

Avustralya üniversiteleri offshore kampüsler aracılığıyla uluslararası öğrencilere 821 farklı alanda 6 aydan 5 yıla kadar değişen zaman aralıklarında yükseköğrenim görme imkânı tanımaktadır. Şekil-11’de Avustralya üniversitelerinin offshore kampüsler aracılığıyla sunmuş oldukları programların sayısı ve derecelerine ilişkin detaylı bilgiler yer almaktadır. Görüldüğü üzere ağırlıklı olarak lisans programlarında eğitim sunan Avustralya üniversiteleri, bunun yanı sıra lisansüstü ve araştırma programlarıyla birleşik derece programları bakımından da öğrencilerine çeşitlilik sunmaktadırlar.

Şekil- 11: Üniversitelerce Sunulan Offshore Program Sayıları ve Dereceleri



Kaynak: Universities Australia, 2014

4.5. Avustralya'nın Mevcut Uluslararası Öğrenci Politikası

Diğer ülkelerle eğitime dayalı ilişkilerin geliştirilmesine özellikle önem veren Avustralya, 1980'lerden sonra uluslararası eğitimde öncü aktörlerden birisi olmaya başlamıştır. Avustralya, uluslararası eğitimi ülkenin dışarıya açılan bir kapısı olarak görmüş ve bu yolla ülkeyi hem kültürel hem de ekonomik anlamda zenginleştirmeyi ve bölgesel bir yumuşak güç haline gelmeyi hedeflemiştir. Ülkenin stratejisi, uluslararası bir marka haline gelerek hem ekonomik kazanç elde etme hem de ekonomisine en başarılı bilim adamlarını çekme saikleri çerçevesinde

şekillenmiştir. Diğer devlet kurumlarının da desteğiyle Eğitim Bakanlığı ülkenin uluslararası eğitiminin gelişmesi için çeşitli programlar organize etmektedir.

Avustralya, Eğitim, İstihdam ve İşyeri İlişkileri Bölümü bünyesinde faaliyet gösteren Australian Education International (AEI) aracılığıyla uluslararası eğitim faaliyetlerini yönetmektedir. Bu yolla ülkeye gelen ve ülkeden diğer ülkelere giden öğrencilere destek sağlamakta ve bu süreci daha verimli hale getirmek amacıyla politikalar üretmektedir. AEI uluslararası öğrencilere yönelik araştırmalara, uluslararası öğrenci değişimlerine burs sağlayan üniversite ve teknik/profesyonel kurumlara fon desteği sağlamakla; Girişim Ödülleri ve VET (*The Vocational Education and Training*) programı gibi mesleki eğitime katkıda bulunan programlara destek sağlayarak uluslararası işbirliği ve araştırmaları geliştirmekle; yurtdışına eğitim amaçlı seyahat etmek isteyen Avustralyalı öğrencilere bilgi sağlamak amacıyla kurulmuş olan online veritabanını yönetmekle yükümlüdür (DEİK, 2013).

Avustralya uluslararası bir marka yaratabilmek amacıyla ülke çapında hem kalite standartları belirlemiş hem de uluslararası öğrencilerin haklarını güvence altına almıştır. Uluslararası eğitim sektöründe faaliyet gösteren kurumları ortak bir çatı altında düzenleyen kuralların ana bileşenlerini, a) mesleki ahlak yasaları; b) kurumların ve öğretim programlarının resmi kaydı; c) okul harcı standardizasyonları ve güvenceleri; d) *Education Services for Overseas Students* (ESOS) düzenlemeleri ve kurumsal çerçevesi; e) hükümet nitelik standartları oluşturmaktadır (DEİK, 2013).

Mevcut uluslararası öğrenci politikasına derinlemesine bakıldığında 2010 yılından itibaren Avustralya Dolarında yaşanan değer artışı, devam etmekte olan uluslararası finansal darboğaz ve uluslararası eğitim sektöründe ortaya çıkmaya başlayan yeni cazibe merkezleri, Avustralya'nın uluslararası eğitim sektörünü artan bir şekilde baskı altına almıştır. Tüm bu gelişmelere cevap olarak Mart 2010'da Avustralya tarafından "Study in Australia 2010"

kampanyası başlatılarak Çin, Hindistan, Güney Kore, Endonezya, Malezya ve Tayland uyruklu potansiyel öğrenciler hedef olarak belirlenmiştir. Singapur'dan gelen öğrenci sayısında ciddi azalmalara cevaben Vietnam ve Nepal gibi diğer pazarlara yönelik girişimlerde bulunulmuştur (Becker ve Kolster, 2012: 40).

2010 yılında Avustralya'nın uluslararası öğrenci politikasından başka bir gelişme meydana gelmiş, Avustralya Hükümetinde görev yapmış eski bir politikacı olan Michael Knight'tan uluslararası öğrenci vize programının gözden geçirilmesi amacıyla bir çalışma gerçekleştirmesi talep edilmiştir. Knight'ın hazırlamış olduğu rapor, Haziran 2011'de tamamlanmış olup, sunmuş olduğu tüm öneriler federal hükümet tarafından kabul edilerek uygulamaya koyulmuştur.

Öğrenci odaklı yeni uygulamaların şimdilik sadece yükseköğretim öğrencileri kapsamında uygulanması kararlaştırılmış olup özellikle uluslararası öğrencilerin vize alma süreçlerinin hızlandırılarak, üniversitelerin uluslararası öğrenci konusunda sorumlulukları dâhilinde daha dikkatli hareket etmeleri gerektiğinin altı çizilmiştir. Öğrencilerin daha esnek çalışma imkânlarına sahip olmaları ve mezuniyet sonrası öğrenim gördükleri seviyeye göre 2 yıldan 4 yıla kadar Avustralya'da çalışma imkânına sahip olmalarına olanak verecek düzenlemelerin²³ son yıllarda azalan bir ivme seyreden uluslararası öğrenci sayısını tekrardan yükselişe geçireceği düşünülmüştür (Marginson, 2012: 5).

Şu anki mevcut uygulamalara göre, Avustralya'da öğrenci vizesiyle gelerek öğrenim gören uluslararası öğrencilerin haftada 20 saate kadar çalışmalarına izin verilmektedir. Ayrıca tatil zamanları da tam zamanlı olmak üzere çalışmalarının önünde hiçbir yasal engel bulunmamaktadır. Yani, uluslararası öğrencilerin bu çerçevede ayrıca çalışma izni almalarını

²³ “Skilled-Graduate Visa” mezuniyet sonrasında kalıcı “Skilled Visa” alamayan mezunlara 18 aylığına Avustralya'da ikamet etme ve çalışma izni sağlamaktadır. Ayrıca mezunlar kendilerine sponsor olabilecek bir Avustralyalı işveren bulmaları halinde “Business (*long stay*) Visa” da alabilmektedirler (Becker ve Kolster, 2012: 41).

gerektiren bir uygulama söz konusu değildir. Bunun yanı sıra, Avustralya’da master ve doktora öğrencilerinin yakınlarının da tam zamanlı işlerde çalışmalarına izin verilmektedir. Lisans öğrencilerinin yakınları ise haftada maksimum 20 saate kadar kısmi zamanlı işlerde çalışabilmektedirler (Becker ve Kolster, 2012: 41). Uluslararası öğrencilere yönelik tüm bu düzenlemelerin Avustralya’nın göç politikaları kapsamında Vasıflı Göç Programı (Skilled Migration Program) olarak adlandırılan uygulamaları ile paralellik arz ettiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Vasıflı Göç Programı, Avustralya’nın yükseköğretim sistemini ihraç ederken sıklıkla değindiği çok önemli bir pazarlama stratejisidir.

Ekim 2010’da *Council of Australian Governments* (Avustralya Hükümetler Konseyi) “Avustralya’nın Uluslararası Öğrenci Stratejisi” adlı strateji belgesini, Şubat 2010’da ise “The Baird Review of Australia’s Education Services for Overseas Students Act 2000” adlı raporu yayımlayarak uluslararası öğrenci çalışmalarının hangi amaçlar doğrultusunda devam ettirilmesi gerektiği yönünde tavsiyelerde bulunmuştur (Becker ve Kolster, 2012: 40).

Bu çerçevede, Avustralya Hükümeti daha çok uluslararası öğrenci çekmek amacıyla çeşitli konularda yasal düzenlemeler gerçekleştirerek ve ciddi maddi katkılar sağlayarak önemli adımlar atmaktadır. Eğitim Bakanlığı, uluslararası eğitimi geliştirmek amacıyla her sene üniversitelere 6,5 milyon A\$ fon ayırmaktadır. Bunun yanında her yıl yaklaşık 200 milyon A\$ tutarında burs tahsis etmektedir. 1993’te oluşturulan, “Asya ve Pasifikte Üniversite Hareketliliği Ortak Programı” ile Asya-Pasifik Bölgesinden gelen uluslararası öğrenciler harç ücretinden muaf tutulmaktadır.²⁴ Avustralya yükseköğretim kurumları, bu anlaşma kapsamında dışarıdan gelen her öğrenci için Avustralya’dan 5 bin A\$ mali destek almaktadır. Bu ortaklık sayesinde, Pasifik bölgesinin yükseköğretim merkezi haline geldiği rahatlıkla söylenebilir (Özoğlu, Gür & Coşkun, 2012: 44).

²⁴ Üye Ülke ve Topluluklar: Avustralya, Bangladeş, Brunei Darüsselam Sultanlığı, Fiji, Hong Kong, Hindistan, Endonezya, Japonya, Güney Kore, ÇHC Makau, Malezya, Meksika, Moğolistan, Yeni Zelanda, Papua Yeni Gine, Filipinler, Reunion Adası, Tayvan, Tayland, Vietnam.

Avustralya ayrıca, özellikle uluslararası öğrenci hususunda kendisi için hedef pazar olarak gördüğü ülkelerde ve bölgelerde Avustralya Büyükelçiliklerinin bünyesinde eğitim konusunda danışmanlık hizmeti sunan ofisler açmaktadır. Hâlihazırda Avustralya'nın; Çin Halk Cumhuriyeti, Hindistan, Endonezya, Japonya, Güney Kore, Malezya, Tayvan, Tayland, Vietnam ile Avrupa ve Kuzey Amerika'da Büyükelçiliklerinin bünyesinde uluslararası öğrencilerin Avustralya'daki üniversitelerden kabul almalarına yardımcı olunması amacıyla danışmanlık hizmeti veren ofisler bulunmaktadır (Becker ve Kolster, 2012; 40). Avustralya Hükümeti, yerinde rehberlik hizmeti sunan bu ofisler ve hedef ülkelerde taksilerde bile yayınlanan reklamlarla bu ülkelerdeki potansiyel uluslararası öğrenci kitlesini Avustralya'da yükseköğrenim görme hususunda cezbetmeye çalışmaktadır.

Bunun yanında ülkenin özel yükseköğretim kurumlarında kendi imkânlarıyla öğrenim gören uluslararası öğrencilerin problemlerini çözmek ve bahsi geçen yükseköğretim kurumlarına yardımcı olmak adına "Uluslararası Öğrenciler Ombudsmanlık Kurumu"nu oluşturmuş, tanıtım ve danışmanlık hizmetleri için ise yukarıda bahsi geçen faaliyetleri gerçekleştirmek adına, Avustralya Ticaret Komisyonu tarafından *FutureUnlimited* adında bir ulusal marka oluşturulma çalışmalarını tamamlamıştır. Ayrıca birçok ülkede yüzden fazla anlaşmalı acenteler kanalıyla da tanıtım faaliyetlerinde bulunmaktadır. Örneğin, Türkiye'deki dokuz adet yurtdışı eğitim acentesi, Avustralya'daki farklı yükseköğretim kurumları ile anlaşmalı danışmanlık hizmeti sunmaktadır (Özoğlu, Gür & Coşkun, 2012: 45).

Hâlihazırda, ülkede bulunan uluslararası öğrencilerin %80'ini Asya ülkelerinden gelen öğrenciler oluşturmaktadır. Bu sebeple Hükümete uluslararasılaşma hususunda danışmanlık hizmeti sunan Uluslararası Eğitim Danışma Konseyi (*International Education Advisory Council*) gibi kuruluşlar, uluslararası öğrenci çalışmalarının Asya ülkeleri öncellenerek

gerçekleştirilmesini özellikle vurgulamakta olup periyodik olarak hazırladıkları raporlarında bu durumu sıklıkla dile getirmektedirler.

Avustralya ayrıca birçok Asya ülkesiyle doğrudan veya offshore kampüsler aracılığıyla uluslararası eğitim hizmeti sunarak, işbirliğinde bulunmaktadır. Bahsi geçen işbirliklerinin çoğunluğu Çin ile gerçekleştirilmektedir. Bu durum uluslararası öğrenci istatistiklerinden de rahatlıkla gözlemlenebilir. Çin'den gelen uluslararası öğrenci sayısı 1993 yılında 3.618 iken bu sayı 2000 yılında 4.387'ye yükselmiştir. Hem 1993 yılında hem de 2000 yılında Çin, Avustralya'ya en çok öğrenci gönderen beşinci ülke konumundaydı. Günümüzde Çin'den yaklaşık olarak 150 bin uluslararası öğrenci, Çin'in Avustralya'ya en çok öğrenci gönderen kaynak ülke olarak birinci sıraya yükseltmiştir.

Asya'ya yönelik eğitim hamlesinden devam etmek gerekirse, 28 Ekim 2012 tarihli "*The Australia in the Asian Century White Paper*" uluslararası eğitim bağlamında bir dizi hükümet taahhüdünü içermektedir. Asya ve Avustralya arasında iki taraflı ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla Hükümetin "*AsiaBound Grants Program 3*" adlı burs programıyla 10 bin Avustralyalı öğrencinin burslu olarak 26 Asya ülkesinde kısa zamanlı programlarla veya değişim programlarıyla eğitim almasının sağlanması planlanmaktadır (AG Department of Industry, 2013).

Asya'dan Avustralya'ya tek yönlü öğrenci hareketliliğini, ilişkilerin siyasi, kültürel ve ekonomik boyutları gözetilerek Avustralyalı öğrencilerin de Asya ülkelerinde öğrenim görmelerini teşvik ederek kırmaya çalışmaktadır. Hâlihazırda dünya genelinde yaklaşık 13 bin Avustralyalı uluslararası öğrencinin farklı ülkelerde öğrenim gördüğü düşünülürse, Asia Bound programının 10 bin Avustralyalı öğrenciye sunmuş olacağı bu imkânın nicelik olarak büyüklüğü yeterince kavranılmış olacaktır (AG Department of Industry, 2013).

Aynı zamanda Avustralya Hükümeti'nin ikili ve bölgesel anlaşmalar temelinde işbirliği içerisinde olduğu ülkelerin uzun dönemli kalkınma ihtiyaçlarını karşılamak üzere *Australia Awards (Asian Century)*²⁵ Burs Programı kapsamında beş yıl içerisinde Asya ülkelerinden 12 bin uluslararası öğrenciye ve öğretim görevlisine içerisinde çalışma izni ve misafir öğretim üyesi olma imkânı da tanıyan fırsatların sunulması planlanmaktadır (AG Department of Industry, 2013).

Avustralya, 2012 yılında *Australia Awards* Burs Programı için 334.2 milyon dolarlık bir bütçe ayırmış; 145 farklı ülkeden 4.900 yararlanıcıya öğrenim görme, araştırma gerçekleştirme ve profesyonel gelişim imkânı sunmuştur. Programdan en fazla yararlanan ilk üç ülke ise Endonezya, Vietnam ve Papua Yeni Gine olmuştur. Ayrıca tahsis edilen bursların %55'i Asya ülkelerine kullanılmıştır.

Bahsi geçen program kapsamında yararlanıcı olacak Avustralyalılar için ise Avustralya bu yıl 37 milyon A\$'lık bir bütçe ayırmıştır. 2013-2014 Akademik Yılı kapsamında Avustralya 3 bin üniversite öğrencisini, 600 mesleki eğitim ve staj görece aday ve 300 kontenjanlık dil çalışmalarında bulunacak aday Asya ülkelerinde eğitim görmek amacıyla burslandıracaktır (AEI, 2013).

Ayrıca, Asya'da faaliyet gösteren Avustralya kuruluşlarıyla Avustralya üniversitelerinin arasındaki araştırma işbirliklerinin geliştirilmesi, Asya'ya yönelik mesleki eğitim ve staj olanaklarının genişletilmesi, okullarda Asya dilleriyle de eğitim alma imkânının sağlanması ve bu ülkelerle eğitim işbirliklerinin ekonomik bağlamda da geliştirilmesi öncelenmektedir (International Education Advisory Council, 2013: 20).

²⁵ Dışişleri, Ticaret ve Eğitim Bakanlıklarına Avustralya Uluslararası Tarımsal Araştırmalar Merkezi'nin (Australian Centre for International Agricultural Research, ACIAR) eşgüdümünde yürütülen bir burs programıdır.

4.6. Avustralya'nın Uluslararası Öğrenci Profili

2012 yılında Avustralya'da yükseköğrenim gören 230.923 uluslararası öğrencinin %55'i lisans, %27'si yüksek lisans, %18'i ise doktora düzeyinde öğrenim görmüştür. 2013 Ağustos ayı itibarıyla bu sayı yükseköğretim için 231.186'ya yükselmiş, çeşitli birimlerde öğrenim gören uluslararası öğrenci sayısı ise toplamda 526.932'ye ulaşmıştır (Bkz. Şekil- 12) (Australian Education International, 2013).

Şekil- 12: 1994-2013 Yılları Arasında Avustralya'da Uluslararası Öğrenci Sayıları

Sector	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Non-award	23,508	25,606	25,528	25,652	25,551	26,803	29,667	31,110	31,013	27,780	25,311	28,154
School Education	12,780	14,351	16,663	16,997	14,803	13,651	13,129	15,112	23,221	26,943	27,309	25,093	24,475	26,757	28,289	27,349	24,106	20,738	18,548	17,838
Vocational Education	19,479	23,035	28,483	31,177	29,937	29,593	30,759	39,845	44,804	46,002	45,565	51,021	67,177	102,386	154,466	208,290	205,360	169,620	144,330	135,151
ELICOS	26,173	34,209	43,307	37,348	27,356	29,226	36,767	49,380	57,898	62,456	62,182	65,149	77,717	102,688	127,728	138,242	113,742	95,028	95,396	114,603
Higher Education	35,290	39,685	46,773	52,897	56,810	60,914	72,717	86,269	124,698	146,161	164,037	177,891	185,478	192,177	202,168	225,715	242,030	241,067	230,167	231,186
Total	93,722	111,280	135,226	138,419	128,906	133,384	153,372	190,606	274,129	307,168	324,621	344,806	380,398	450,811	542,318	630,706	616,251	554,233	513,752	526,932

Kaynak: Australian Education International, 2013

1990 yılında Avustralya'da kendi imkânlarıyla öğrenim gören uluslararası öğrenci sayısı 20 bin idi. 2010 yılına gelindiğinde bu sayı 335.273'e ulaşmıştır. Bu 20 yıllık süre zarfında öğrenci sayısı yıllık olarak ortalama %14 civarında artış göstermiştir (Marginson, 2012: 4).

Tablo- 3: Avustralya'da Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilerin Ülkelere Göre Dağılımı (2012)

Rank	Country	Higher ed	VET	Schools	ELICOS	Non-award	Total
1	China	94,309	15,821	8,367	25,157	6,104	149,758
2	India	12,671	40,061	93	1,366	205	54,396
3	Rep of Korea	8,289	9,143	2,202	7,435	650	27,719
4	Vietnam	11,071	4,717	1,908	4,432	423	22,551
5	Malaysia	16,308	3,171	569	924	615	21,587
8	Brazil	755	5,306	191	8,556	284	15,092
11	Saudi Arabia	5,634	872	21	4,260	335	11,122
14	United States	2,409	1,453	78	27	5,584	9,551

Source: AEI international student data

Kaynak: International Education Advisory Council, 2013

Ülkede öğrenim gören mevcut uluslararası öğrencilerin uyruklarına göre bir değerlendirme gerçekleştirildiğinde ise Tablo- 3'ten de görülebildiği üzere 2012 rakamlarına göre ilk beş ülkenin Asya'dan olduğu görülmektedir. Özellikle Çin ve Hindistan kaynak ülke olarak Avustralya'nın öğrenci politikası bağlamında önemli bir yer tutmaktadır. Bu iki ülkeyi sırasıyla Güney Kore, Vietnam ve Malezya takip etmektedir.

Tablo- 4: Avustralya'da Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilerin Ülkelere Göre Dağılımı

<i>Nationality</i>	<i>YTD August 2012</i>	<i>YTD August 2013</i>	<i>Growth on YTD August</i>	<i>Share of all nationalities</i>
China	135,970	134,736	-0.9%	29.1%
India	47,652	42,273	-11.3%	9.1%
Republic of Korea	24,156	23,883	-1.1%	5.2%
Vietnam	19,956	22,404	12.3%	4.8%
Malaysia	20,624	20,137	-2.4%	4.4%
<i>Other nationalities</i>	<i>210,414</i>	<i>218,978</i>	<i>4.1%</i>	<i>47.4%</i>
All nationalities	458,772	462,411	0.8%	100.0%

Kaynak: Australian Education International, 2013

Tablo- 4'te de belirtildiği üzere, hâlihazırda Çin'den gelen 134.736 uluslararası öğrenci Avustralya'daki mevcut uluslararası öğrencilerin %29.1'ine denk gelmektedir. 42.273 öğrenciyle Hindistan uyruklu öğrenciler toplam uluslararası öğrenci sayısının %9.1'ini oluşturmaktadır (AEI, 2013).

Australian Education International'in son verilerine göre, Tablo- 4'ten de görüldüğü üzere, Ağustos 2013 itibarıyla öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenci sayısı 462.411'dir. Bir önceki yıla karşılaştırıldığında Vietnam haricinde diğer 4 ülkeye (Çin, Hindistan, Güney Kore ve Malezya) ait öğrenci sayılarında bir azalma gerçekleşmişse de genel öğrenci sayısında yaklaşık 4 bin kişilik bir artış gerçekleştiği görülmektedir.

Avustralya'da öğrenim gören uluslararası öğrencilerin sıklıkla tercih ettikleri bölümlere baktığımızda çok yüksek oranda işletme ve ticaret alanında eğitim almak üzere üniversitelere

kayıt yaptırıldığını görmekteyiz (Bkz. Tablo- 5) İşletme ve ticareti, mühendislik alanında eğitim veren üniversiteler takip etmektedir.

Tablo- 5: Avustralya’da Uluslararası Öğrencilerce En Çok Tercih Edilen İlk 10 Bölüm

Broad field of education	Enrolments	Share of total
Management and Commerce	115,867	50%
Engineering & Related Technologies	21,956	10%
Society and Culture	17,439	8%
Health	17,364	8%
Information Technology	16,424	7%
Natural and Physical Sciences	12,282	5%
Creative Arts	9,793	4%
Dual Qualification	7,231	3%
Architecture and Building	4,414	2%
Education	3,847	2%
Other fields	4,306	2%
Total (all fields of education)	230,923	100%

Source: AEI international student data

Kaynak: International Education Advisory Council, 2013

Mesleki eğitim ve staj kapsamında öğrenim görmek üzere gelen uluslararası öğrencilerin ise yarısından fazlası işletme ve ticaret alanında eğitimlerine devam etmektedir. İşletme ve ticaret alanını gıda, konaklama ve kişisel hizmetler takip etmektedir (Bkz. Tablo- 6).

Tablo- 6: Avustralya’da Uluslararası Öğrencilerce En Çok Tercih Edilen İlk 10 Bölüm (VET)

Broad field of education	Enrolments	Share of total
Management and Commerce	79,994	55%
Food, Hospitality & Personal Services	21,020	14%
Society and Culture	10,956	8%
Engineering and Related Technologies	9,087	6%
Information Technology	8,947	6%
Health	4,950	3%
Mixed Field Programmes	2,623	2%
Architecture and Building	2,560	2%
Creative Arts	2,366	2%
Agriculture, Environmental & Related Studies	1,449	1%
Other fields	1,588	1%
Total (all fields of education)	145,540	100%

Source: AEI international student data

Kaynak: International Education Advisory Council, 2013

5. TÜRKİYE’NİN YÜKSEKÖĞRETİMDE ULUSLARARASILAŞMA STRATEJİSİ

5.1. Giriş

Türkiye’de yükseköğretimin tarihsel gelişimine baktığımızda küresel, bölgesel ve yerel düzlemlerde toplumsal ve siyasal kırılmaların yaşandığı zamanlarda, yükseköğretim alanında da hem ulusal hem de uluslararası perspektifte düzenlemelerin gerçekleştirildiğine ve içinde bulunulan konjonktürle uyumluluk gösterilen uygulamaların hayata geçirildiğine sıklıkla şahit olmaktadır.

Bu uygulamaların günümüze dek topyekün bir analizi gerçekleştirildiğinde, özellikle uluslararasılaşma bakımından, ekonomik ve akademik zeminlerden ziyade daha çok siyasi ve kültürel dinamiklere dayandıklarını rahatlıkla söyleyebilmekteyiz. Özellikle iç siyasi gelişmeler bakımından Türk yükseköğretim sisteminin, şiddeti farklı dönemlerde değişmekle birlikte, çoğu zaman bağlı bir değişken olmaktan kurtulamadığını görmekteyiz. Dolayısıyla uluslararasılaşma çerçevesinde son 30 yılda Türkiye’de öğrenim gören uluslararası öğrencilerin sayısındaki artış ve çıkışlara bakıldığı takdirde bu konuda genel olarak istikrarlı bir politikanın izlenmediği rahatlıkla gözlemlenebilir.

Bu sebeple, Türkiye’nin yükseköğretimde uluslararasılaşma stratejisi analiz edilirken mevcut yükseköğretim sisteminin yapısı ve işleyişi mutlaka göz önüne alınmalıdır. Türkiye perspektifinde öncelikli olarak ulusal ihtiyaçlara cevap veremeyen bir yükseköğretim sisteminin, uluslararası bir boyutta beklentilere karşılık vermesi de doğal olarak beklenmemelidir. Dolayısıyla, yükseköğretimde uluslararasılaşma sürecinin Türkiye açısından sadece öğrenci hareketliliğiyle ve ekonomik verilerle açıklanabilecek yahut analiz edilebilecek bir yapısının olmadığı aşikârdır.

Nitekim, 2012 Yılı Hükümet Programında da yükseköğretimde uluslararasılaşma olgusu üzerine değerlendirmelere geçilmeden önce mevcut yükseköğretim sisteminin ihtiyaç duyduğu yapısal düzenlemelerin giderilmesini takiben küreselleşme çağının önemli bir gerçeği olan yükseköğretimde uluslararasılaşma konusunda farkındalığın artırılması, Türkiye'nin bu alandaki ulusal politika eksikliğini giderilerek dünyadaki uluslararası öğrencilerden daha fazla pay alarak öğrenci çeken bir ülke konumuna gelmesine yönelik yeni bir yapılanmaya gidilmesi gerektiği hususlarına önemle vurgu yapılmıştır. Üniversitelerimizin daha fazla yabancı öğrenci çekebilmesi amacıyla özellikle Türk Cumhuriyetleri ve soydaş/akraba toplulukları ile Afrikalı öğrencilere yönelik burs ve barınma olanaklarının artırılması ve bu alanda çalışma gerçekleştiren paydaşlara destek verilmesi hususlarına ağırlık verilmiştir.

Bu noktadan hareketle, Türkiye'nin tarihin doğal seyri içerisinde ulusüstü ve ulusötesi yapılanmalarla ilişkileri bağlamında ve özellikle 1990'lı yıllarla birlikte Soğuk Savaşın sona ermesi, SSCB'nin ve Yugoslavya'nın dağılmasını takiben ortaya çıkan yeni cumhuriyetlerle tarihi, sosyal, ekonomik ve kültürel ilişkileri bakımından yükseköğretimini çoğunluklu olarak mevcut siyasi iradenin girişimleri doğrultusunda konjontürün de etkisiyle uluslararası etkileşime ve eşgüdüme açtığını görmekteyiz. Bu bakımdan, uluslararasılaşma sürecinin Türkiye açısından, 1980'li ve 1990'lı yıllarda çoğunlukla dış faktörlerin etkisi ve yönlendirmesiyle harekete geçen bir yapısının var olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Türkiye'nin özellikle hükümetlerarası ikili kültürel, ekonomik ve siyasi anlaşmalar ile tüm Orta Asya ve Kafkas Cumhuriyetlerini tanıyan ilk ülke olarak Büyük Öğrenci Projesi (BÖP) ve son yıllarda Türkiye Bursları gibi büyük ölçekli kamu kaynaklı burs programlarıyla, Avrupa Birliği (AB) ile ilişkileri ve yükseköğretileri Avrupa normlarında bir standarda ulaştırma çabalarının sonucu bahsi geçen perspektifte bir uluslararasılaşma sürecine girdiğini görmekteyiz. Örnek vermek gerekirse, Türkiye'nin AB'ye aday ülke statüsünün ilan edildiği yıl olan 1999'dan

bu yana, AB Değişim Programları ve Fullbright Bursları gibi programlar aracılığıyla çok sayıda akademisyenin değişim programlarından yararlandığını ve sürecin ilerleyişinin siyasi dinamiklerin de etkileriyle tetiklendiğini görmekteyiz (Özerdem ve Demirkıran, 2011: 684). Aynı şekilde, 2005 yılından sonra Türk ve dünya üniversiteleri arasında 176 adet ortak diploma protokollerinin imzalanması gibi hususlarla uluslararasılaşma çalışmalarının farklı şekillerde Türk akademik hayatına katkı sağladığını gözlemlemekteyiz (Çetinsaya, 2014: 168).

Türkiye 1990'lı yılların başında uluslararasılaşmanın bir diğer boyutu olan devletler arası antlaşmalarla kurmuş olduğu üniversitelerle de yükseköğretimde sınırötesi işbirlikleri içerisine girmeye başlamıştır. Bu duruma örnek olarak, 1991 yılında Türkistan Devlet Üniversitesi olarak kurulmuş olan üniversitenin, 1992 yılında Türkiye ve Kazakistan Cumhuriyetleri arasında imzalanan antlaşmayla "Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi" adıyla iki ülkenin ortak devlet üniversitesi hâline getirilmesi ve 30 Eylül 1995 tarihinde İzmir'de imzalanan bir antlaşmayla Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'te Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi'nin kurulması gösterilebilir. Türkiye'nin kurduğu üçüncü ortak üniversite, Türk-Alman Üniversitesi (TAÜ)'dir. İstanbul'da bulunan üniversite, Türkiye yükseköğretim mevzuatına tabi, Türkiye ile Almanya arasında imzalanan antlaşmaya dayanarak 2010 yılında kurulmuştur (Kırmızıdağ, Gür, Kurt &Boz, 2012: 38). Hâlihazırda, Türk-Japon Üniversitesi'nin kurulma çalışmaları da devam ettirilmektedir.

Uluslararası öğrenci profili bakımından Türkiye'nin geçmişte kurmuş olduğu tarihi, kültürel ve sosyal bağların güçlü olduğu ülkelerle ve bölgelerle çoğu zaman tek yönlü bir öğrenci hareketliliğinin var olduğu bilinmektedir. Bunun yanında Türkiye bakımından uluslararası öğrenci çalışmalarının, geçmiş ve günümüz uygulamaları da dikkate alındığında ekonomik saiklerden ziyade sosyal, kültürel ve siyasi saiklere daha çok dayandığını görmekteyiz. Ancak,

uluslararası eğitimin, Avustralya örneğinde olduğu gibi Türkiye için yeni bir ticari girişimcilik alanı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Yukarıdaki parametreler ışığında Türk yükseköğretiminin tarihsel gelişimine baktığımızda;

1933 Tarih ve 2252 Sayılı Üniversite Kanunu,

1946 Tarih ve 4936 Sayılı Üniversiteler Kanunu,

1960 Tarih ve 115 Sayılı, 4936 sayılı Kanunun Bazı Maddelerini Değiştiren Kanun,

1973 Tarih ve 1750 Sayılı Üniversiteler Kanunu,

1981 Tarih ve 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu

ile bahsi geçtiği üzere, ortalama 10 yılda bir toplumsal ve siyasal kırılmaların ertesinde bir takım düzenlemelere gidildiğini görmekteyiz (Günay ve Günay, 2011: 2).

Bu doğrultuda, Türkiye'deki yükseköğretim sistemi ve süreçleri 1981 yılında hazırlanan yükseköğretim yasasıyla bugünkü yapısına kavuşmuştur diyebiliriz. Bir başka deyişle yükseköğretim konusunun hukuki çerçevesi, öncesinde 1961 ve devamında 1982 Anayasalarınca belirlenmiştir. Dolayısıyla, Türkiye bakımından uluslararasılaşma olgusunun bahsi geçen bu çerçeve ve yapı içerisinde değerlendirilmesinin sağlıklı ve etkili sonuçlar verebileceği düşünülmektedir.

Türkiye'nin yükseköğretiminin uluslararasılaşmasının lokomotifi olması beklenen 2547 sayılı Kanunla kurulmuş olan Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK)'nin ve üniversitelerin ise 1980'li ve 1990'lı yıllarda uluslararasılaşma ile mesafeli bir tutum sergilediği görülmektedir. İçeride dönük politikalar ve YÖK'ün katı merkezi yapısı üniversitelerin dışa açılmasını pek özendirilmeyip, bu yönde gerekli politikaları üretmek hususunda yetersiz kalınmasına sebebiyet verilmiştir. Fakat, 2000'li yılların başı ve özellikle 2010 yılından itibaren YÖK'ün hem

üniversitelerimiz nezdinde hem de uluslararasılaşma çalışmaları bakımından önemli çalışmalarının olduğu ve yükseköğretimde uluslararasılaşma alanına kayda değer katkılar sunduğu düşünülmektedir.

Bunun yanı sıra, ulusal bazda bir değerlendirme gerçekleştirildiğinde ise üniversiteler ile iş dünyası arasındaki kopukluğun yükseköğretimde öğretilen beceriler ile iş dünyasının aradığı beceriler arasında uyumsuzluğa sebebiyet verdiği görülmüştür. Meslek Yüksek Okulları (MYO'lar) kendi bölgelerindeki sektörlerle başarılı ilişkiler kuramamış ve yerel piyasanın ihtiyaçlarını göz ardı etmiştir (Gür ve Küçükcan, 2009: 19). Dolayısıyla, üniversitelerimizin iş dünyası ile ilişkileri ve iş gücü piyasasına sunmuş olacakları katkılar, uluslararasılaşma çalışmalarının çok önemli bir ayağını teşkil etmektedir. Avustralya'da VET ve TAFE sektöründe gördüğümüz üniversite iş dünyası işbirliklerinin hem yerel düzeyde hem de uluslararası boyutta ne denli önemli katkılar sunduğunu gözlemlemiş bulunmaktayız.

Netice itibarıyla, 2547 sayılı Kanunun yükseköğretimde uluslararasılaşma bakımından getirdiği istisnai olarak uluslararası sistemle uyumlu bir yapı olarak ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora derecelerin oluşturulması gösterilebilmektedir (Erdoğan, 2013: 13). Bunun haricinde, 2011 yılından itibaren çalışmaları devam eden 'yeni yasa çalışmaları' doğrultusunda Kasım 2012 ve Ocak 2013'te yayımlanan yeni yasa taslağı önerilerinin de uluslararasılaşma olgusunu yeterince bünyesine işleyemediğini görmekteyiz.

5.2. Türkiye'de Uluslararası Öğrenciler

Türkiye'nin uluslararası öğrencilere üniversitelerinin kapısını açma sürecinin başlangıcını 1960'lı yıllara kadar götürebiliriz. İmzalanan işbirliği anlaşmaları kapsamında dinamik bir öğrenci hareketliliğinin başladığını görmekteyiz. Hükümet Bursu olarak adlandırılan burslar kapsamında lisans, yüksek lisans, doktora ve Türk dili yaz kursları seviyesinde burslar tahsis

edilmiş ve süreç Milli Eğitim Bakanlığı tarafından koordine edilmiştir. Ayrıca, YTB'nin 2012 verilerine göre Türkiye'nin hâlihazırda 95 farklı devlet ile geçerlilikleri devam etmekte olan ikili anlaşmalar kapsamında eğitim, bilim, kültür, teknik işbirliği alanlarında anlaşmalar gerçekleştirdiği ve bu anlaşmaların kiminde doğrudan kimisinde ise dolaylı olarak karşılıklı olarak burs taahhüt edildiği görülmektedir.

Cumhuriyet döneminin ilk yıllarına baktığımızda 1931 ve 1944 yılları arasında Romanya Büyükelçiliği yapmış olan Hamdullah Suphi Tanrıöver'in, Atatürk'ün de direktifleriyle yaklaşık 100 Gagauz Türkü öğrencisini eğitim almaları amacıyla Türkiye'ye getirdiğini görmekteyiz. Aynı şekilde, 1937 yılında Afganistan üzerinden getirilen Doğu Türkistanlı öğrencilerin Türkiye'de eğitim almaları sağlanarak Türk ve akraba topluluklarla ilişkilere eğitim aracılığıyla katkı sağlanmaya çalışıldığı görülmektedir (Dok, 2009: 77). 1960'lı ve 1970'li yıllarda ise Suriye ve Irak'taki Baas rejimlerinden kaçan Arap öğrencilerin Türkiye'de eğitim hayatlarına devam etmeleri o dönemdeki yabancı öğrenci varlığı bakımından önem arz etmektedir.

Türkiye'de günümüzde uluslararası öğrenci olarak yükseköğrenim görmek farklı şekillerde mümkün olmaktadır. Birincisi, evveliyatı 1992'ye dayanan, Ocak 2012'den itibaren ise Türkiye Bursları adı altında markalaşmış olan Türkiye'nin uluslararası öğrencilere sunmuş olduğu yükseköğretim burs programıdır.

İkincisi, 17 Mart 2010 tarihli Yükseköğretim Genel Kurulu (Y GK) kararı ile uygulamadan kaldırılan Yabancı Öğrenci Sınavı (YÖS) sonrası, Türkiye'de kendi imkânlarıyla öğrenim görmek isteyen uluslararası öğrencilerin üniversitelerden kendilerince kabul alma seçeneğidir. Bunların haricinde üçüncü ve dördüncü yol olarak, hükümetlerarası antlaşmalarla veya sivil toplum kuruluşları aracılığıyla yükseköğrenim görme seçenekleridir.

Ülkemizde YÖK Başkanlığı kendisine verilen görev ve yetkiler çerçevesinde Türkiye’de yükseköğretimi yönlendirmek, planlamak, düzenlemek, yönetmek ve denetlemekten sorumlu tek kuruluş olarak belirlenmiş olduğu önceki bölümlerde iletilmiştir.

Bu çerçevede, YÖK Başkanlığı’nın kendisine yüklenen misyon doğrultusunda, ülkenin yükseköğretim alanına yönelik ‘stratejik planı’ hususunda ilk çalışmalarını 1991 yılında başlattığını, yükseköğretimi yönlendirmek için bir gelişme planı hazırladığını görmekteyiz (YÖK, 2007: 7).

5 Temmuz 1991 tarihli Hükümet Programı uyarınca hazırlanan stratejik plan, 1992 yılından itibaren ileride değinilecek olan Türk yükseköğretiminin nispeten genişlemesinde etkin rol oynamıştır.²⁶ Son on yılda ise yükseköğretim sistemi neredeyse iki katı oranında büyümesine rağmen uluslararası öğrenci sayısındaki artışın aynı düzeyde olmaması etkin bir uluslararası öğrenci stratejisine sahip olunmadığını ortaya koymaktadır. Zira 2000 ile 2009 yılları arasında Türkiye’nin uluslararası öğrenci payı, gerilemiş ve %0,9 seviyesinden %0,6 seviyesine düşmüştür (Özoğlu, Gür & Coşkun, 2012: xxvi).

Fakat Türkiye’de öğrenim gören uluslararası öğrenci sayısında özellikle 2010 yılından sonra istikrarlı bir büyümenin gerçekleştiğini gözlemlemekteyiz. 2014 yılı itibarıyla Türkiye’nin yükseköğretimde dünyadaki uluslararası öğrenci havuzundan aldığı pay %1.01 oranındadır. Onuncu Kalkınma Planında da değinildiği üzere Türkiye önümüzdeki 4 yıl içerisinde bu oranı 2018 yılı itibarıyla %1.50’ye çıkarmayı hedeflemektedir (Onuncu Kalkınma Planı, 2013: 33).

Bahsi geçen hedefe 2014 Yılı Hükümet Programında da değinilmiş olup plan dönemi sonunda Türkiye’nin uluslararası öğrenci havuzundan aldığı payın %1.50’ye yükseltilmesine yönelik yol haritası niteliği taşıyan “Yükseköğretim Sistemi Uluslararasılaşma Strateji

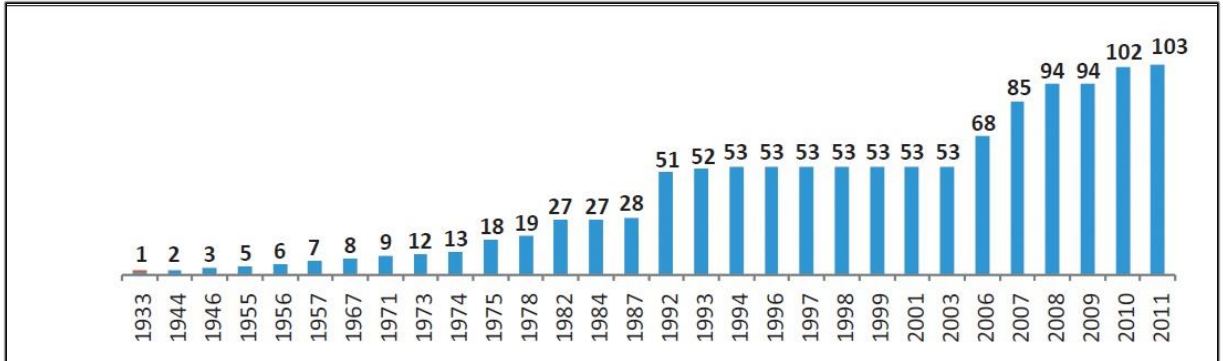
²⁶ Yükseköğretim Kurulu, ilk kez 1991’de 1992-2012 dönemini kapsamak üzere bir gelişme planı hazırlamıştır. 05.07.1991 tarihli hükümet programı uyarınca hazırlanan Yükseköğretim Gelişme Planı, ihtiyaca yeterince cevap verecek nitelikte olmadığından sadece bir yıl kullanıldıktan sonra uygulamadan kaldırılmıştır.

Belgesi”nin hazırlanması için YÖK, Başbakanlık, MEB, Kalkınma Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Bakanlığı ile TÜBİTAK görevlendirilmiş bulunmaktadır.

5.3. Türkiye’de Üniversiteler ve Uluslararasılaşma

1992 yılı Türkiye’nin yükseköğretim tarihinde hem üniversite sayısı bakımından niceliksel bir artış yaşanması hem de uluslararası bir boyut kazanması bakımından önemli bir yıldır. 1992 yılı, Türkiye’nin yabancı uyruklu öğrencilere sunmaya başladığı Devlet Bursu (Büyük Öğrenci Projesi) uygulamasının başlangıç yılı olmasının yanı sıra çok sayıda yeni devlet üniversitesinin kurulması açısından da önemli bir yıldır. 1992 yılında 22 ilde 23 yeni devlet üniversitesi kurulmuştur.

Şekil- 13: Türkiye’de Yıllara Göre Devlet Üniversitelerinin Sayısı (1933-2011)



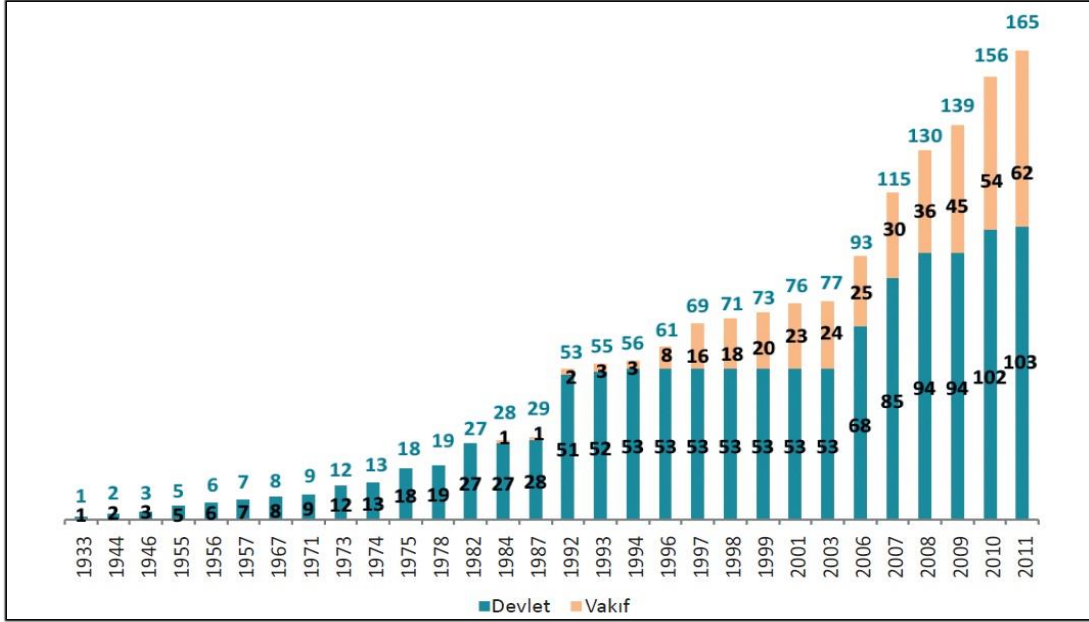
Kaynak: Günay ve Günay, 2011

Şekil- 13’teki 1993 ile 2011 yılları arasında Türkiye’deki devlet üniversitelerinin sayısına ilişkin genişlemenin grafiğinden de görülebileceği üzere 1992 yılında 5 Temmuz 1991 tarihli Hükümet Programı uyarınca hazırlanan stratejik planın da etkisiyle devlet üniversitesi sayısında yaklaşık %90’lık bir artış gerçekleşmiştir.

Aynı zamanda, Türkiye’deki üniversite sayısında 1992’dekine benzer bir artış 2006 yılında yaşanmış, 68 adet olan devlet üniversitesi sayısı günümüz itibarıyla 104’e ulaşmış

bulunmaktadır. Vakıf üniversiteleriyle birlikte değerlendirildiğinde Türkiye’deki üniversite sayısı 2006 yılından sonra %152 oranında artmıştır (2014 yılı itibarıyla 184 üniversiteye ulaşılmıştır) (Bkz. Şekil- 14).

Şekil- 14: Türkiye’de Yıllara Göre Toplam Üniversite Sayıları (1933-2011)



Kaynak: Günay ve Günay, 2011

Bu noktadan hareketle, 2008 yılına gelindiğinde artık Türkiye’de üniversite kurulmayan il bulunmamaktadır. Bu durum uluslararasılaşma bakımından daha fazla uluslararası öğrencinin Türkiye’yi tercih etmeleri durumunda öğrenci sayısında sürdürülebilir büyümeyi devam ettirebilmek adına yeterli sayıda kontenjanın olduğunu göstermektedir. 2007-2008 akademik yılında YÖK Başkanlığı tarafından 12 bin olarak belirlenen uluslararası öğrenci kontenjanı 2013-2014 akademik yılında toplam 88.389 olarak belirlenmiştir (Özoğlu, Gür &Coşkun, 2012: 53).

2006 yılından sonra vakıf üniversitelerinin de sayısında önemli artışlar gerçekleşmiştir. Türkiye’de ilk vakıf üniversitesi olarak 1984 yılında İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi kurulmuştur. 1994 yılında 3 olan vakıf üniversitesi sayısı 2006 öncesinde 24’e ulaşmıştır. 2006 yılından sonra 48 yeni vakıf üniversitesi kurularak bu sayı günümüzde 72’ye ulaşmış bulunmaktadır (Günay ve Günay, 2011: 2).

Türkiye’de üniversite sayısında meydana gelen kayda değer artışa rağmen OECD 2012 verileri de göz önüne alınırsa, bütün OECD ülkelerinde yükseköğretime giriş oranı %62 iken, bu oran Türkiye’de %40’ta kalmaktadır. Bu durum, Türkiye’nin değerlendirmeye giren 36 ülke arasında 31. sırada olmasına neden olmaktadır.

Benzer bir başka önemli veriye göre, 25-64 yaş arası okullaşma oranında OECD ortalaması %31 iken, bu oran Türkiye’de %13’te kalmaktadır. Bu çerçevede, okullaşma oranının artırılmasını sağlayıcı yeni üniversiteler açılmasının, ülkemiz bakımında oldukça gerekli ve faydalı olduğu açıktır. Ancak üniversite sayılarının ve öğrenci kontenjanlarının artırılması konusundaki çalışmaların planlı hedefler doğrultusunda oluşturulduğunu söylemek ise zordur²⁷ (Erdoğan, 2013: 63).

Türkiye’de öğretim elemanı sayısı ise son 10 yılda 71.200’den 110 bine yükselmiştir.²⁸ Yani üniversite sayısı son on yılda %120’den fazla artış gösterirken, öğretim elemanı sayısındaki artış %57 olmuştur. Farklı üniversitelerde bu sayı oldukça değişiklik gösterse de öğrenci başına düşen öğretim elemanı sayısının yaklaşık olarak % 18’e düşmesi ciddi bir soruna işaret etmektedir (Erdoğan, 2013: 63).

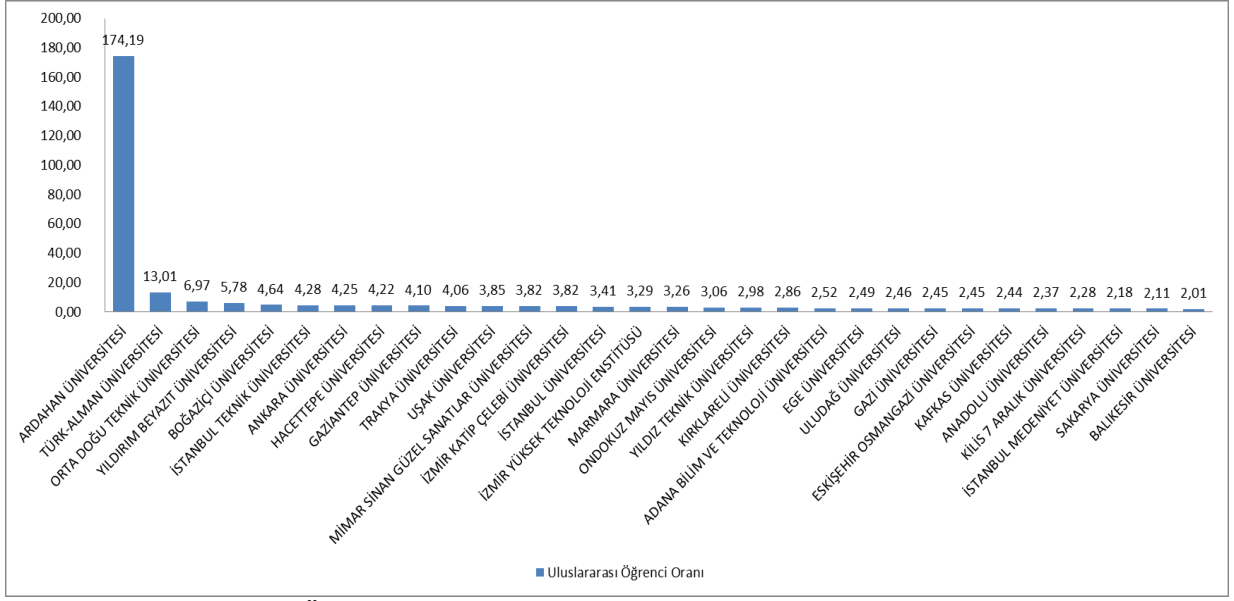
Üniversitelerin il temelli dağılımına baktığımızda 47 üniversitenin İstanbul’da, 19 üniversitenin Ankara’da, 9 üniversitenin ise İzmir’de bulunduğunu görmekteyiz. Bu üç ilde bulunan üniversite sayısı (75 üniversite) Türkiye genelindeki üniversite sayısının %38’ine tekabül etmektedir.

YÖK Başkanlığı’nın 2014 verilerine göre Şekil- 15’te devlet üniversitelerinde yabancı uyruklu öğrenci sayısı çerçevesinde uluslararasılaşma oranlarına göre ilk 30 üniversite, Şekil- 16’da ise vakıf üniversitelerinin ilk 30 sıralaması yer almaktadır.

²⁷ Yükseköğretimin plansız bir şekilde büyüdüğü 10. Kalkınma Planı’nda Yükseköğretim Sistemi için oluşturulan taslak raporda da yer almıştır (Erdoğan, 2013: 15).

²⁸ YÖK Başkanlığı’nın 17 Mart 2014 tarihli verilerine göre öğretim görevlisi sayısı 141.674’tür.

Şekil- 15: Uluslararası Öğrencilerin Devlet Üniversitelerindeki Genel Öğrenci Sayısına Göre Yüzdeler Oranı (İlk 30 Üniversite)



Kaynak: Şekil YÖK verilerinden yararlanılarak M. Yakupoğlu tarafından üretilmiştir.

Adı geçen değerlendirme sadece öğrenci sayıları dikkate alınarak gerçekleştirildiği için EK- 4'te yer alan üniversitelerin uluslararası öğrenci sayıları ve genel öğrenci sayılarına bakılarak belli bir sayının üzerinde uluslararası öğrenci kaydı gerçekleştirilen üniversitelerin gerçekçi bir oran sunacağı düşünülmektedir.

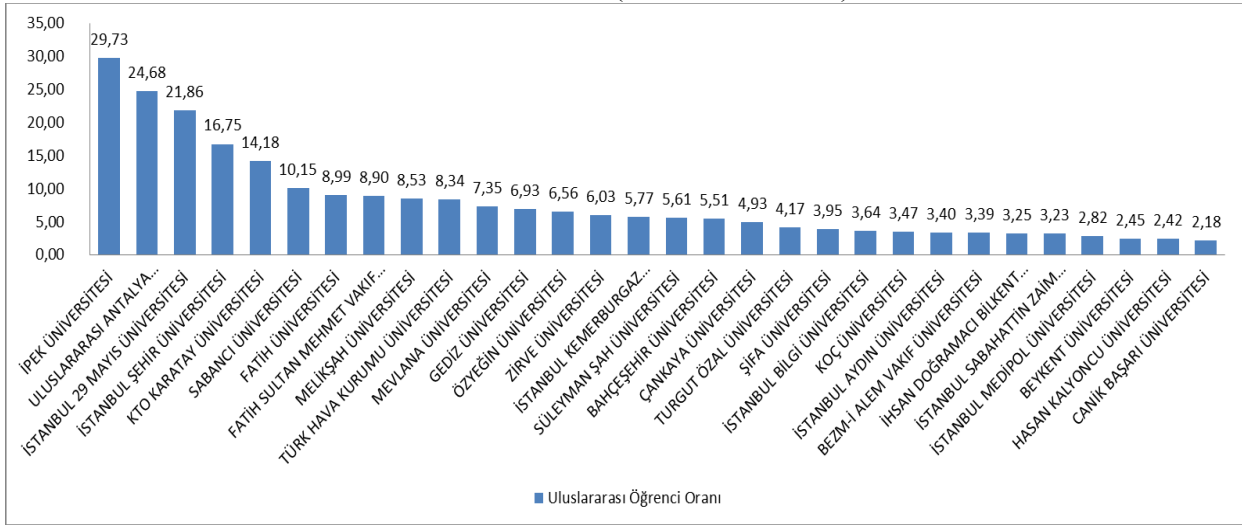
Bunun haricinde uluslararasılaşmanın diğer göstergeleri olan müfredatın içeriği, akademisyen hareketliliği, uluslararası öğrencilere üniversite bünyesinde sunulan hizmetler, eğitim dili ve Türkçe öğretimi gibi hususlarda analiz gerçekleştirilecek yeterli veriye erişilemediği için bahsi geçen göstergeler değerlendirme dâhiline alınamamıştır.

Şekil- 15'ten de görülebileceği üzere uluslararası öğrenci sayısı genel öğrenci sayısına kıyaslandığında %10 barajını geçebilen devlet yükseköğretim kurumu olarak Ardahan Üniversitesi (%174,19) ve Türk-Alman Üniversitesi görünmektedir (%13,01). Bu iki üniversiteyi %6,97 ile ODTÜ ve % 5,78 ile Yıldırım Beyazıt Üniversitesi takip etmektedir. Yıldırım Beyazıt Üniversitesini % 4,64 ile Boğaziçi Üniversitesi takip etmektedir.

Türkiye'nin uluslararası marka değeri olan üniversitelerinden İTÜ'de bu oranın %4.28, Ankara Üniversitesi'nde %4.25, Hacettepe Üniversitesi'nde %4.22 ve İstanbul Üniversitesi'nde % 3.41 olduğunu görmekteyiz.

Vakıf üniversitelerinde ise bahsi geçen oranların devlet üniversitelerine göre çok daha yüksek olduğunu görmekteyiz. %10 barajını aşabilen 6 vakıf üniversitesi bulunmaktadır. İpek Üniversitesi %29,73 uluslararası öğrenci oranı ile vakıf üniversiteleri arasında ilk sırada yer almaktadır. İpek Üniversitesi'ni Uluslararası Antalya Üniversitesi %24,68, İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi %21,86, İstanbul Şehir Üniversitesi %16,75 ve KTO Karatay Üniversitesi %14,18'lik oran ile takip etmektedir (Bkz. Şekil -16).

Şekil- 16: Uluslararası Öğrencilerin Vakıf Üniversitelerindeki Genel Öğrenci Sayısına Göre Yüzdeler Oranı (İlk 30 Üniversite)



Kaynak: Şekil YÖK verilerinden yararlanılarak M. Yakupoğlu tarafından üretilmiştir.

Yükseköğretimin uluslararasılaşması bağlamında öğrenci hareketliliği, uluslararası öğrenci uygulamaları, hükümet politikaları ve yasal uygulamalara ilişkin yeterli düzeyde bilgiye ulaşılabilmekteyken özellikle öğretim elemanları için küresel çerçevede, akademik hareketliliğin ülkelerin uluslararasılaşma çalışmalarında hangi pozisyonda olduğuna dair yeterli bilginin ve istatistiğinin edinilmesinde sıkıntı yaşanılmaktadır.

Akademisyenlerin genel olarak gelişmiş ülkelerden Kuzey Amerika, Batı Avrupa ve Avustralya'ya gittiği görülmektedir. Bunun yanında dikkat çekici bir şekilde Sahra altı Afrikadan Güney Afrika'ya, Güney Asya'dan Orta Doğu ve Afrika'ya, Mısır'dan daha müreffeh Arap ülkelerine ve Birleşik Krallık'tan Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri'ne doğru bir hareketliliğin de görüldüğü söylenebilir (Trends in Global Higher Education: 93).

Akademisyen hareketliliğinde esas motivasyon kaynağının daha cazibedici ücretlerin olduğu söylenebileceği gibi akademik özgürlük, daha iyi çalışma ve araştırma koşulları gibi unsurların da sayılabileceği düşünülmektedir.

Tablo- 7: Üniversitelerin Uluslararası Öğretim Elemanı Sayıları (İlk 25 Üniversite)

Sıra	Üniversite	Uluslararası Öğretim Elemanı Sayısı
1	Bilkent Üniversitesi	188
2	Koç Üniversitesi	90
3	Fatih Üniversitesi	82
4	Yeditepe Üniversitesi	75
5	Boğaziçi Üniversitesi	74
6	İstanbul Bilgi Üniversitesi	73
7	İzmir Ekonomi Üniversitesi	66
8	Zirve Üniversitesi	65
9	Bahçeşehir Üniversitesi	54
10	Marmara Üniversitesi	52
11	İstanbul Teknik Üniversitesi	51
12	Erciyes Üniversitesi	46
13	İstanbul Şehir Üniversitesi	45
15	Ortadoğu Teknik Üniversitesi	44
14	Özyeğin Üniversitesi	44
16	Doğuş Üniversitesi	39
17	Sabancı Üniversitesi	38
18	İstanbul Üniversitesi	37
21	Akdeniz Üniversitesi	36
20	Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi	36
19	Hacettepe Üniversitesi	36
22	Galatasaray Üniversitesi	35
23	İstanbul Aydın Üniversitesi	34
25	Mardin Artuklu Üniversitesi	33

Kaynak: Tablo YÖK 2014 verilerinden yararlanılarak M. Yakupoğlu tarafından üretilmiştir.

Uluslararası öğretim elemanlarının Türkiye'nin yükseköğretim sistemi içerisindeki yerine baktığımızda ise 1984 yılındaki toplam sayılarının 173, 1990 yılında 468, 2000 yılında 851, 2012 yılında 1703, 2014 yılı itibarıyla ise 2.800'ü aşmış olduğu görülmektedir. 2013 itibarıyla

uluslararası öğretim elemanlarının toplam öğretim elemanı sayısı içindeki oranı yaklaşık %1,9'a ulaşmış bulunmaktadır (Çetinsaya, 2014: 157). Dolayısıyla, uluslararası öğrenci sayısı ve oranında gerçekleşmekte olan artışın uluslararası öğretim elemanı sayısı bakımından da paralel bir şekilde artmakta olduğu görülmektedir.

Tablo- 7'de YÖK'ün 2014 verilerine göre Türkiye'de, bünyesinde en çok uluslararası öğretim elemanı bulunduran ilk 25 üniversitenin listesi iletilmiştir. Üniversitelerin toplam öğretim elemanı sayılarının çoğu üniversite için bini aştığı göz önüne alınırsa, uluslararası öğretim elemanı sayılarının genel öğretim elemanı sayısına kıyaslanmasında oran bakımından kayda değer bir istatistiğin sunulamayacağı aşikârdır (Tüm Liste için Bkz. EK -4).

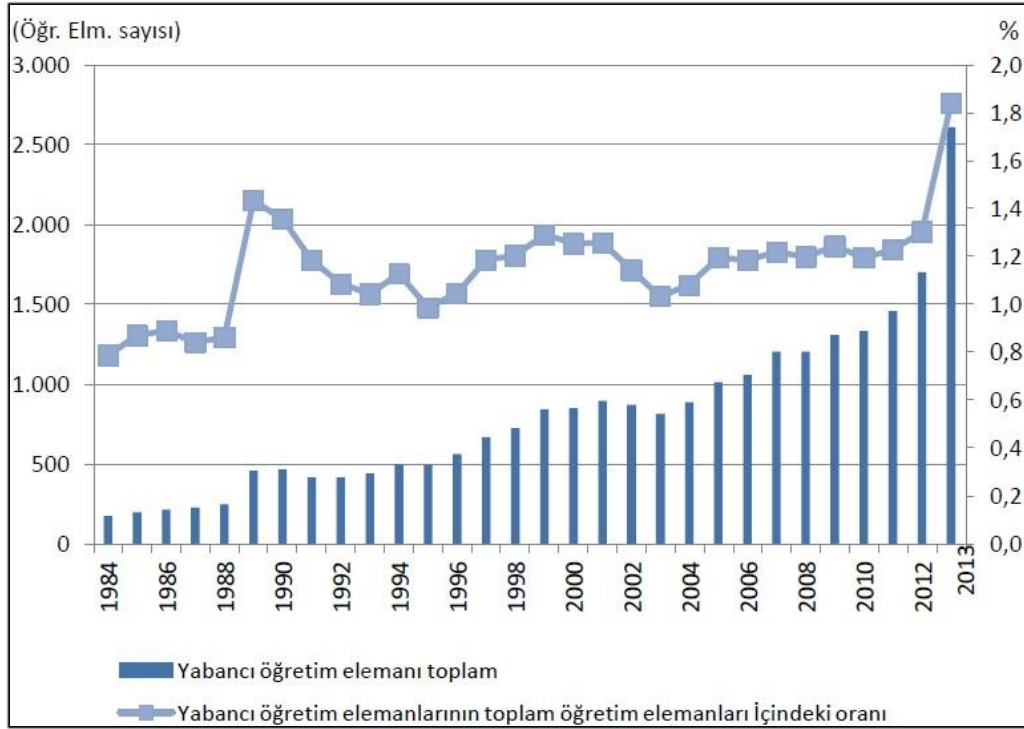
Liste detaylı bir şekilde analiz edildiğinde vakıf üniversitelerinin devlet üniversitelerine nazaran daha çok uluslararası öğretim elemanını bünyesinde barındırdığını görmekteyiz. Listede yer alan ilk 25 üniversitenin 14'ünü vakıf üniversiteleri oluşturmaktadır. Bilkent Üniversitesi 188 uluslararası öğretim elemanı ile bu alanda ilk sırada yer almaktadır. Bilkent Üniversitesi'ni 90 öğretim elemanı ile Koç Üniversitesi, 82 öğretim elemanı ile Fatih Üniversitesi ve 75 uluslararası öğretim elemanı ile Yeditepe Üniversitesi takip etmektedir. Devlet üniversiteleri arasında bünyesinde en çok uluslararası öğretim elemanı bulunduran üniversite ise 74 uluslararası öğretim elemanı ile Boğaziçi Üniversitesi olmuştur.²⁹

Bu doğrultuda, uluslararası öğretim elemanlarının Türkiye'deki üniversitelerde daha çok yabancı dil okutmanı olarak istihdam edildikleri durumu göz önünde bulundurulursa bahsi geçen sayıların uluslararasılaşma bakımından yeterli düzeyde olmayacağı açıktır. Mevcut yükseköğretim mevzuatına göre devlet üniversitelerinde Türkiye genelinde görev yapan öğretim elemanı sayısının %2'sine karşılık gelecek şekilde yabancı uyruklu öğretim elemanı istihdam edilebilmektedir (Çetinsaya, 2014: 158).

²⁹ Yabancı uyruklu akademisyenlerin üniversite bazlı tüm öğretim elmanlarına oranları bilgisi için Bkz. EK- 5 (Sırasıyla ilk 158 üniversite).

Bu kısıtlayıcı durum, mevcut uluslararası öğretim elemanı oranı göz önüne alındığında kısa vadede ulaşılabilecek bir hedef olarak görülebilmekle birlikte uluslararasılaşma hedefleri bakımından yetersiz bir orana tekâbül etmektedir. Türkiye, uluslararasılaşma hedefleri çerçevesinde, uluslararası öğrenci sayısında gerçekleştirmekte olduğu büyüme trendini uluslararası öğretim elemanı sayısında da paralel bir şekilde geliştirmek durumundadır. Şekil-17’de 1984 yılından itibaren Türkiye’de çalışan yabancı uyruklu öğretim elemanı sayıları ve toplam içindeki oranına ilişkin veriler edinebilir.

Şekil- 17: Türkiye’de Çalışan Yabancı Uyruklu Öğretim Elemanı Sayıları (1984-2013)



Kaynak: Çetinsaya, 2014: 157

Türkiye’nin uluslararası öğretim elemanı hareketliliği bakımından kaynak ülkeler bağlamında ise 2013 yılı itibarıyla 2.302 uluslararası öğretim elemanı sayısı ile dünya genelinde 12. sırada yer aldığını görmekteyiz³⁰ (Institute of International Education, 2013). Türkiye’nin uluslararası öğretim elemanı hareketliliği bakımından YÖK ve TÜBİTAK tarafından sağlanan kısa dönemli (3 aydan 12 aya kadar) öğretim elemanı hareketleri destek programları da önemli

³⁰ Uluslararası Öğretim Elemanlarının vatandaşı oldukları ülkelere göre dağılımlarını gösteren liste için Bkz. EK- 7.

bir yer teşkil etmektedir. TÜBİTAK bunun yanı sıra yabancı uyruklu öğretim elemanlarının Türkiye’de yine kısa dönemli araştırma ve öğretim faaliyetlerine de destek sağlamaktadır. YÖK Başkanlığı, 2009 yılından itibaren toplamda 6.019 öğretim elemanına yurtdışı araştırma destekleri kapsamında yurtdışında kısa süreli araştırma yapma imkânı sağlamıştır (Çetinsaya, 2014: 163).

Türkiye’deki üniversitelerin uluslararası öğrencileri ülkemize çekmeleri bakımından önem teşkil eden Türkçe öğretimi üzerine de son yıllarda önemli çalışmalarının olduğunu görmekteyiz. Tablo- 8’den de görülebileceği üzere burslu uluslararası öğrenciler özelinde Türkiye’deki üniversiteler bünyesinde 2011 yılında 8 farklı ilde 6 adet Türkçe Öğretim Merkezi varken, 2013 yılında 25 farklı ilde 32 Türkçe Öğretim Merkezi (TÖMER) faaliyetlerine devam etmiştir.

Tablo- 8: Üniversiteler Bünyesindeki Türkçe Öğretim Merkezleri

Yıl	Türkçe Öğretim Merkezi Sayısı	Şube Sayısı	İl	Öğrenci Sayısı
2011	6	10	8	1475
2012	21	32	19	1809
2013	32	38	25	1795

Kaynak: YTB, 2014

Yabancılara Türkçe öğretimi alanında karşılaşılan en önemli sıkıntılardan birisi ise bu alanın henüz bir akademik disiplin olarak Türkiye’de kendine yeterince yer edinmemesidir. Bu alanda çalışan öğretim elemanlarının çoğunlukla batı dilleri mezunu öğretim elemanları olduğu bilinmektedir.

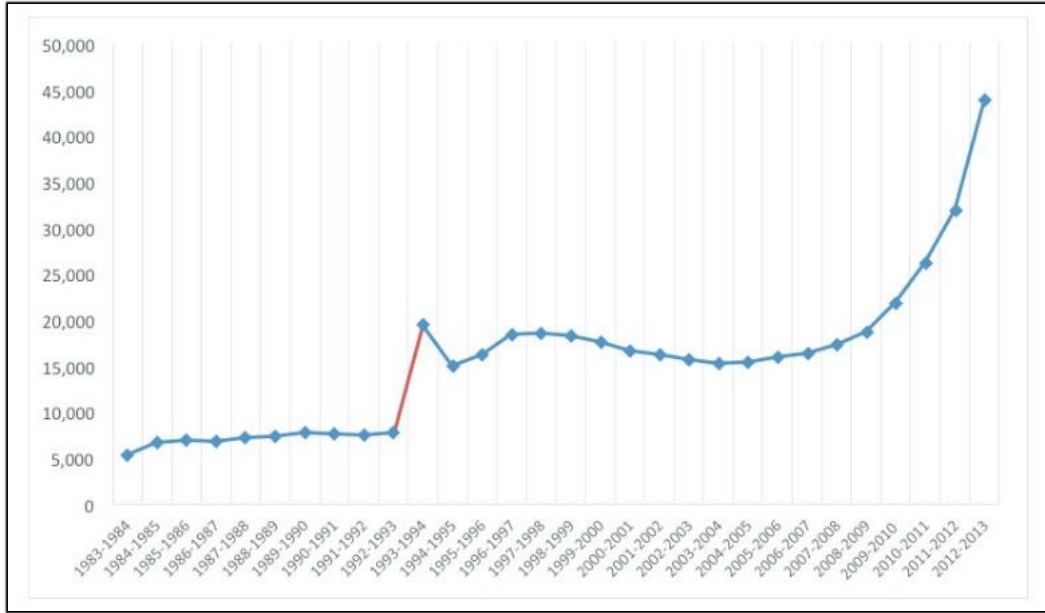
Hâlihazırda bazı üniversitelerde Türkçe Öğretmenliği bölümlerinde “Yabancılara Türkçe Öğretimi” adlı lisans dersleri bulunmaktadır. Ayrıca, Yıldız Teknik Üniversitesi’nde “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi”, İstanbul Üniversitesi’nde “Yabancı Dil Olarak Türkçe” isimli

yüksek lisans programları ile Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ana Bilim Dalı” oluşturulmuştur (Kurt, 2010: 119).

5.4. Türkiye’nin Uluslararası Öğrenci Profili

Uluslararası öğrenci sayısı bakımından Türkiye açısından esas artış 1992 yılından itibaren Türki Cumhuriyetlere yönelik öğrenci politikalarının etkisiyle bu alandaki gerçekçi yansımalarını gösterdiği önceki bölümlerde iletilmişti. Türkiye açısından öğrenci hareketliliğinin 1990’ların ortasından 2008 yılına kadar kayda değer bir artış yaşanmaksızın belirli bir seviyeyi koruyarak devam ettiği görülmektedir (Bkz. Şekil- 18).

Şekil- 18: Türkiye’de Yıllara Göre Uluslararası Öğrenci Sayıları



Kaynak: YTB, 2013

Hâlihazırda YÖK’ün 2014 yılı istatistiklerine göre 2013-2014 Akademik Yılı kapsamında Türkiye’de öğrenim gören uluslararası öğrenci sayısı 55.011’dir. Anadolu Üniversitesi’nin açıköğretim ve uzaktan eğitim programlarında öğrenim görenler de hesaba katıldığında bu sayının 70 bine ulaştığı görülmektedir. Şekil- 16’ya baktığımızda 1992 yılında başlatılan Büyük Öğrenci Projesi’nin katkısı hariç tutulursa özellikle son 5 yılda bu sayı Yabancı Uyruklu Öğrenci

Sınavı'nın da kaldırılmasını takiben önemli derecede artış göstermiştir. 2008-2009 Akademik Yılında Türkiye'deki toplam uluslararası öğrenci sayısı 18.720 idi (ÖSYM, 2013).

Türkiye'nin uluslararası öğrenci profili analiz edildiği takdirde ülkesinin dışında öğrenim görmek üzere diğer ülkelere en çok uluslararası öğrenci gönderen Çin, Hindistan, Güney Kore, Fransa gibi kaynak ülkelere ziyade daha çok Azerbaycan, Türkmenistan, Yunanistan, Afganistan, İran ve Bulgaristan gibi komşu ülkelere ya da Türkiye ile tarihsel veya kültürel bağları olan ülkelere uluslararası öğrencilerin yükseköğretim sistemine kabul edildiğini söyleyebiliriz.

Tablo- 9: Türkiye'deki Uluslararası Öğrencilerin Ülke/Bölge Dağılımı

No	Ülke	Bölge (2. Düzey)	Sayı
1	Azerbaycan	Türki Cumhuriyetler	7379
2	Türkmenistan	Türki Cumhuriyetler	6136
3	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	Türki Cumhuriyetler	4221
4	Almanya	Batı Avrupa	1822
5	Yunanistan	Batı Avrupa	1704
6	İran	Orta Asya	1690
7	Afganistan	Orta Asya	1679
8	Bulgaristan	Balkanlar	1263
9	Suriye	Orta Doğu	962
10	Kazakistan	Türki Cumhuriyetler	922
11	Kırgızistan	Türki Cumhuriyetler	904
12	Moğolistan	Doğu Asya	901
13	Kosova	Balkanlar	735
14	Rusya	Orta Asya	713
15	Diğer	Diğer	12.220
Toplam			43.251

Kaynak: YTB, 2013

Tablo- 9'da Türkiye'deki Uluslararası Öğrencilerin Ülke/Bölge Dağılımı gösterilmiş olup 2012-2013 Akademik Yılı itibarıyla Türkiye'deki mevcut uluslararası öğrencilerin vatandaş oldukları ülkelerin sıralaması iletilmiştir.³¹ Tablo'dan da görüldüğü üzere, Azerbaycan ve

³¹ Almanya'dan gelen uluslararası öğrencilerin tamamına yakını Almanya vatandaşlığına sahip Türk kökenli uluslararası öğrenciler oluşturmaktadır. Ayrıca 2014 yılında uyruk bazı uluslararası öğrenci verilerine erişilemediği için 2013 verileri kullanılmıştır.

Türkmenistan uyruklu uluslararası öğrenciler tüm uluslararası öğrencilerin yaklaşık 1/3'ini oluşturmaktadır. Azerbaycan uyruklu öğrenciler oran olarak %17 ile ilk sırada yer almaktadırlar. Azerbaycan'ı %14 ile Türkmenistan, %10 ile de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden gelen öğrenciler takip etmektedir.

Türkiye'deki toplam uluslararası öğrenci sayısının önemli bir kısmını Türkiye Cumhuriyeti'nin burslusu olarak Türkiye'de öğrenim gören burslu öğrenciler oluşturmaktadır.³² Hâlihazırda 138 ülkeden 12.575 uluslararası öğrenci Türkiye Burslusu olarak çeşitli üniversitelerde öğrenim görmektedir. Bu oran uluslararası öğrenci hareketliliği bakımından önde gelen ülkelerle kıyaslandığında devlet destekli öğrenim gören uluslararası öğrenci sayısının nispeten fazla olduğu görülmektedir. Fakat Türkiye'nin uzun vadede uluslararası öğrenciler bakımından ilk sıralarda tercih edilebilir bir ülke olması bakımından uluslararası öğrencilere sunulan imkânların rakip ülkelerle rekabet edebilme adına önemli olduğu düşünülmektedir.

Şekil- 19: Mevcut Türkiye Burslusu Uluslararası Öğrencilerin Derecelere Göre Dağılımları



Kaynak: YTB, 2013

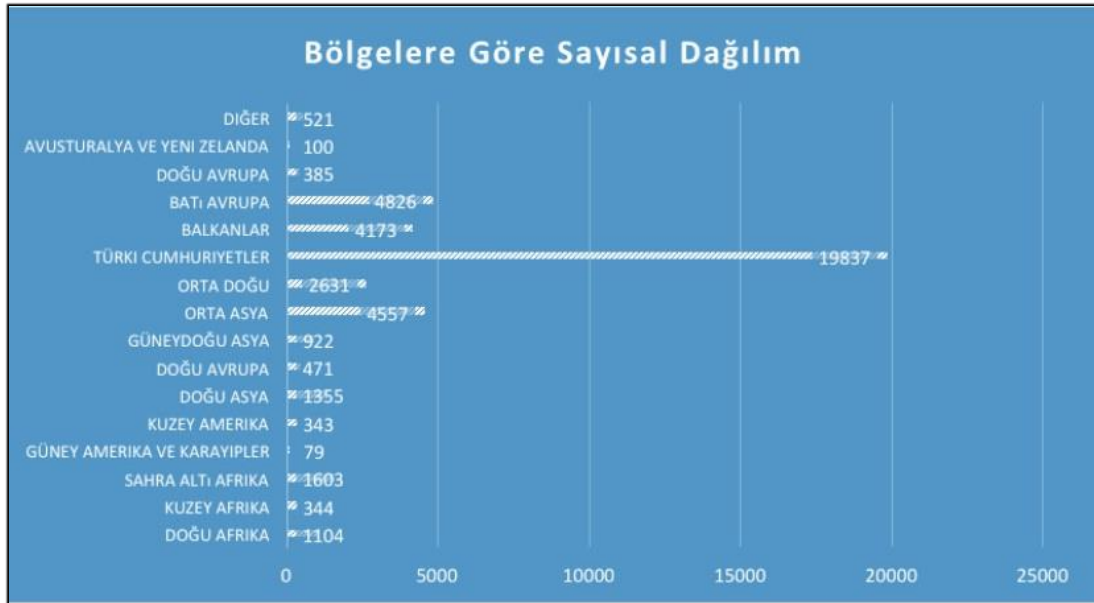
³² Tüm uluslararası öğrencilerin %29'u Türkiye Burslusudur.

Şekil- 19’da mevcut Türkiye Burslusu öğrencilerin düzeylerine göre dağılımları yer almaktadır. Buna göre burslu uluslararası öğrencilerin %65’i lisans bölümlerinde öğrenimlerine devam etmektedir (8225 öğrenci). Lisans öğrencilerini %21 ile yüksek lisans öğrencileri (2599 öğrenci) ve %12 ile doktora öğrencileri (1554 öğrenci) takip etmektedir.

Bahsi geçen tüm uluslararası öğrencilerin ise yaklaşık %36’sı sosyal bilimler, işletme ve hukuk alanlarında öğrenimlerine devam etmektedirler. Bu alanları %22 ile beşeri bilimler sanat ve eğitim ve %15 ile mühendislik, imalat ve inşaat bilimleri alanları takip etmektedir (Çetinsaya, 2014: 155).

Türkiye Bursları uygulamalarının hayata geçmesiyle birlikte lisansüstü programlara en az lisans programları kadar kontenjan ayrılmaktadır. Bu sebeple %65’lik burslu lisans öğrencisi oranının her geçen yıl aşağıya çekileceği düşünülmektedir. Yalnızca son 4 yılda lisans öğrencilerinin oranı yeni burslandırılan öğrenciler arasında %84’ten %55’lere indirilmiş, lisansüstü öğrencilerine verilen bursların oranı ise %10’dan %43’e çıkarılmıştır (YTB, 2013).

Şekil- 20: Türkiye’deki Uluslararası Öğrencilerin Bölgelere Göre Dağılımı



Kaynak: YTB, 2013

Şekil- 20’de Türkiye’deki mevcut uluslararası öğrencilerin bölgelere göre sayısal dağılımları iletilmektedir. Grafikten de görülebileceği üzere Türki Cumhuriyetlerden gelen uluslararası öğrenciler %45 ile ilk sırada gelmektedirler. Türki Cumhuriyetleri %11 ile Batı Avrupa (Ağırlıklı olarak Güneydoğu Avrupa olarak da nitelendirilen Balkan ülkeleri) %10 ile Orta Asya takip etmektedir. Bahsi geçen dağılım özellikle Türkiye Bursları uygulamasının hayata geçmesiyle birlikte diğer bölgeleri de, Türkiye’nin dış politikasıyla uyumlu bir şekilde, kapsayacak şekilde değişmektedir. Son yıllarda Türkiye Bursları kapsamında özellikle Türk Dış Politikasıyla da uyumlu bir şekilde Afrika’dan gelen öğrenci sayısında kayda değer bir şekilde artış yaşanmıştır.

YÖK’ün 2013-2014 Akademik Yılı istatistiklerine göre Türkiye’deki üniversitelerde çeşitli derecelerde yükseköğrenim gören toplam öğrenci sayısı 5.439.300’dur³³. Bu haliyle Türkiye, Rusya’dan sonra Avrupa’daki en fazla öğrenci sayısına sahip ülke durumundadır (Erdoğan, 2013: 64).

Türkiye’deki uluslararası öğrenciler ise bahsi geçen toplam sayının %1,01’ini oluşturmaktadır.³⁴ Bu manada Türk üniversitelerinin öğrenci profili bağlamında uluslararasılaşma konusunda sayısal olarak oldukça gerilerde seyrettiğini rahatlıkla söyleyebiliriz.

Ayrıca Türkiye’nin yurtdışına eğitim görmek için öğrenci gönderen ilk 5 kaynak ülke arasında yer alması durumu da göz önüne alındığında yükseköğretimde uluslararasılaşma hususunda bu bakımdan bir açığın söz konusu olduğu görülmektedir. Türkiye, OECD 2013 verilerine göre, yurtdışına öğrenim görmek üzere yaklaşık 83.000 Türk öğrenci göndermiştir.

³³ ÖSYM’nin 2012-2013 Akademik Yılı verilerine göre Türkiye’de yükseköğrenim gören toplam öğrenci sayısı 4.975.690 idi.

³⁴ ÖSYM 2013 verilerine göre 2014 yılı için %1,01 olan bu oran bir önceki yıl %0,8 idi.

Aynı dönemde Türkiye’de örgün eğitim gören uluslararası öğrenci sayısının 55.011 olduğu düşünülürse, neredeyse yarı yarıya bir açığın var olduğu açıkça görülmektedir.³⁵

Türkiye’de devlet ve vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 184 üniversitenin bulunduğu önceki bölümlerde iletilmiş idi. YÖK Başkanlığı’nın 2013-2014 Akademik Yıllı istatistiklerine göre adı geçen 184 üniversitenin 153’ünde en az bir uluslararası öğrenci öğrenimine devam etmektedir.³⁶ Dolayısıyla, Türkiye’deki 31 devlet ve vakıf üniversitesinde henüz uluslararası öğrenci kaydı bulunmamaktadır. Bu durum, oransal olarak Türkiye’deki üniversitelerin yaklaşık %24’ünde bir tane bile uluslararası öğrenci kaydının bulunmadığını ortaya koymaktadır. Bir önceki yıl ile kıyaslandığında altı adet üniversite 2013 yılıyla birlikte uluslararası öğrencilere kapılarını açmış bulunmaktadır. YÖK Başkanlığı’nın 2014 verilerine göre bünyesinde en fazla öğrenci bulunduran ilk 10 üniversite ise şu şekilde sıralanmaktadır:

-İstanbul Üniversitesi / 4.519

-Ankara Üniversitesi / 2.660

-Marmara Üniversitesi / 2.439

-Gazi Üniversitesi / 1.870

-Hacettepe Üniversitesi / 1.778

-Orta Doğu Teknik Üniversitesi / 1.785

-Sakarya Üniversitesi / 1.542

-Trakya Üniversitesi / 1.508

-Atatürk Üniversitesi / 1.461

-İstanbul Teknik Üniversitesi / 1.429

³⁵ Anadolu Üniversitesi’nin Açıköğretim Yurtdışı Programlarında öğrenim gören uluslararası öğrenci sayısı yaklaşık 15.000’dir.

³⁶ Bkz. EK- 4: Türkiye Üniversiteleri & Yerel ve Uluslararası Öğrenci Sayıları.

Uluslararası öğrencilerin il temelli dağılımına bakıldığında ise Türkiye’de 77 farklı ilde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin önemli bir kısmının İstanbul, Ankara ve İzmir’de eğitim aldıkları görülmektedir. Bu sayı Türkiye’deki toplam uluslararası öğrenci sayısının %45’ine karşılık gelmektedir (YÖK, 2014). Bir önceki akademik yılda uluslararası öğrenciler 71 farklı ilde öğrenim görmekteydiler. 3 büyük ilde öğrenim gören öğrenci sayısında ise bir yılda yaklaşık 10 bin öğrencilik bir artış yaşanmıştır.

Tablo- 10: Türkiye’de Uluslararası Öğrencilerin En Yoğun Olduğu İlk 20 İl ve İl Bazlı Uluslararası Öğrenci Dağılım Oranı

Sıra	il	UA Öğrenci Sayısı	Uluslararası Öğrenci Oranı
1	İstanbul	16510	30,01
2	Ankara	9935	18,06
3	İzmir	3226	5,86
4	Gaziantep	1779	3,23
5	Sakarya	1542	2,80
6	Edirne	1508	2,74
7	Erzurum	1461	2,66
8	Samsun	1443	2,62
9	Eskişehir	1426	2,59
10	Konya	1403	2,55
11	Bursa	1380	2,51
12	Kayseri	1270	2,31
13	Kocaeli	1058	1,92
14	Trabzon	935	1,70
15	Antalya	873	1,59
16	Balıkesir	792	1,44
17	Uşak	630	1,15
18	Malatya	513	0,93
19	Çanakkale	490	0,89
20	Kırklareli	483	0,88

Kaynak: Tablo YÖK verilerinden yararlanılarak M. Yakupoğlu tarafından üretilmiştir.

Tablo- 10’dan da görülebileceği üzere Türkiye’deki uluslararası öğrencilerin sayı olarak en yoğun olduğu ilk beş il sırasıyla İstanbul, Ankara, İzmir, Gaziantep ve Sakarya’dır. Bu beş ilde öğrenim gören uluslararası öğrenci sayısının Türkiye’de öğrenim gören tüm uluslararası öğrencilere oranı %60’tır. Tablo detaylı olarak incelendiğinde Türkiye’deki uluslararası

öğrencilerin %30'unun İstanbul'da, %18'inin Ankara'da ve yaklaşık %6'sının İzmir'de öğrenim gördükleri anlaşılmaktadır.³⁷

5.5. Türkiye'nin Uluslararası Öğrenci Programları ve Yükseköğretim Uygulamaları

Türkiye'nin uluslararası öğrenci profili, dünya öğrenci hareketliliğindeki yeri, uluslararasılaşma politikaları ve yükseköğretim sistemi bir bütün olarak değerlendirildiğinde pratikteki yansımalarını mevcut uluslararası öğrenci programlarında göstermektedir.

Türkiye'nin hem uluslararası eğitim hem de uluslararası öğrenciler açısından daha cazip bir ülke olması, küresel ve bölgesel politikalarının tamamlayıcı araçları olarak uluslararası öğrencilere yükseköğretim bursları sunulması, öğrenci değişim programlarının teşvik edilmesi, kamu diplomasisi faaliyetlerinin etkinliğinin artırılması, kalkınma yardımlarının eğitim ayağının güçlendirilmesi, beşeri sermaye unsurunun geliştirilmesi, hedef ülkelerle sosyal ve kültürel bağların güçlendirilmesi ve Türkiye'deki uluslararası eğitim sektörünün yeni bir ihracat kalemi olarak ortaya çıkarılması gibi amaçlarla Türkiye'de hâlihazırda Türkiye Bursları, Erasmus Değişim Programı, Mevlana Değişim Programı gibi çeşitli uluslararası öğrenci programları aracılığıyla uluslararası öğrenci çalışmaları devam ettirilmektedir.

Bunların yanı sıra Anadolu Üniversitesi'nin sunmuş olduğu açık ve uzaktan eğitim gibi dolaylı yönden uluslararası öğrenci hareketliliğine katkı sağlayan öğrenci programları da bulunmaktadır.³⁸ Ayrıca, Bologna Süreciyle bölgesel olarak Avrupa yükseköğretim sistemiyle entegre olma çalışmaları da devam etmektedir.

³⁷ Tablonun tamamı için Bkz. EK- 8.

³⁸ Anadolu Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Sistemi eğitim yaptığı toplam 12 lisans, 46 önlisans programıyla, ulusal sınırları aşarak, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Azerbaycan ve çeşitli Batı Avrupa ülkelerinde yaşayan Türk vatandaşlarına eğitim hizmetini Açık ve Uzaktan Eğitim Sistemi ile götürmektedir. Aynı şekilde Anadolu Üniversitesi'nin Açıköğretim Azerbaycan, Kosova, Makedonya, Bulgaristan ve Batı Avrupa Programları da bulunmaktadır (Anadolu Üniversitesi, 2014).

5.5.1 Büyük Öğrenci Projesi (BÖP) ve Türkiye Bursları

24 Mart 2010 tarihinde kabul edilen 5978 sayılı Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Türkiye’de kamu kaynaklı burslarla öğrenim görecekt uluslararası öğrencilere yönelik iş ve işlemlerin adı geçen kanunda yer alan Uluslararası Öğrenciler Değerlendirme Kurulu kararları doğrultusunda gerçekleştirileceği iletilmişti.

Türkiye’nin burslu olarak uluslararası öğrencilere üniversitelerinin kapısını açması 1992 yılında uygulamaya konulan BÖP ile kapsamlı bir şekilde başladığını söyleyebiliriz. Sovyetler Birliği’nin dağılmasını takiben geçmişten tarihi ve kültürel bağların var olduğu ülkelerden öğrencilerin Türkiye’de öğrenim görmeleri amacıyla 1992 yılında “Devlet Bursu” adıyla bilinmekte olan BÖP uygulamaya konulmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı Yurtdışı Eğitim Öğretim Genel Müdürlüğü’nün sorumluluğu ve koordinasyonunda bu kapsamlı proje uygulanmaya başlanmıştır. İlk aşamada 7 bini yükseköğretim 3 bini de ortaöğretim öğrencisi olmak üzere 10 bin uluslararası öğrenciyle proje başlatılmış olup yıllık 1.500 öğrenciyle devam ettirilmiştir.

Büyük Öğrenci Projesi öncesi dönemin tarihsel arka planına baktığımızda, Türkiye’nin Mart 1921 tarihinde Sovyetler ve TBMM Hükümeti arasında imzalanan Dostluk ve Kardeşlik Antlaşmasından birlik cumhuriyetleri üzerindeki merkezi kontrolün gevşetildiği Gorbaçov dönemine kadar Orta Asya ve Kafkasya halklarıyla dikkate değer bir ilişkisinin olmadığı görülmektedir³⁹ (Aydın, 2001: 366).

Büyük Öğrenci Projesi’nin temellerinin atıldığı dönemin siyasi ve ekonomik koşullarına baktığımızda ise soğuk savaş sonrası iki kutuplu sistemin sona ermesiyle ortaya çıkan yeni

³⁹ Mustafa Aydın bu durumu şu şekilde ifade etmektedir: “Enver Paşa’nın 1922’de Orta Asya’da Basmacıların başında Ruslara karşı savaşırken ölmesinden sonra Türkiye Dış Türkler konusunu tamamen geriye itti” (Aydın, 2001: 366).

uluslararası sistemde Türkiye'nin Avrasya Bölgesine ve özellikle Türk Cumhuriyetlerine yönelik politikasında da aktif bir tutumun sergilendiği görülmektedir. Türkiye'nin yanı sıra büyük güçlerden başka İran, Pakistan ve İsrail gibi bölgesel güçlerin de bölgeye yönelik ilgileri artmış bulunmaktaydı. Dönemin meclis tutanaklarına bakıldığında İran, Suudi Arabistan, Almanya ve ABD gibi ülkelerden önce harekete geçilmesi gerektiğine ilişkin değerlendirmelerin var olduğu görülmektedir. 25 Kasım 1991 tarihli hükümet programında da bu durum şu şekilde ifade edilmiştir:

“Hükümetimiz, tarihsel bir yeniden yapılanma sürecinde bulunan Sovyetler Birliği ile dostluk ilişkilerine ve işbirliğine büyük önem vermektedir...Cumhuriyetlerle ilişkilerimizin geliştirilmesi bu temel yaklaşımla uyumlu bir tutum izleyecektir. Aynı yaklaşım, Kafkasya'da komşumuz olan Cumhuriyetler ile dil ve kültür yakınlığımız bulunan Cumhuriyetlerle ilişkilerimize de egemen olacaktır.” (Kavak ve Baskan, 2001: 93).

Dönemin Başbakanı Süleyman Demirel'in 30.12.1991 tarihinde gerçekleştirdiği basın toplantısında sarfettiği şu cümleler ise Büyük Öğrenci Projesi'nin de ortaya çıktığı konjontürün arka planını açıkça yansıtmaktadır:

“Çevremizdeki belirsizlik ve istikrarsızlık kuşağını barış, işbirliği ve refah kuşağına dönüştürmek temel hedeflerimiz arasındadır...Eski SSCB'nin dağılmasıyla Balkanlarda, Kafkasya'da ve Orta Asya'da dostluk elimizi bekleyen yeni devletler ortaya çıkmaktadır. Bu ülkelere imkânlarımız ölçüsünde yardım etmeye çalışıyoruz. Ancak bu yardımların...disiplin altına alınması, sistematize edilmesi gerekmektedir. 1991'de dünyayı sarsan ve değiştiren devrim niteliğindeki demokratikleşme dalgasının ilk dönemi tamamlandı. Şimdi umutlarıyla, sorunlarıyla, sürprizleriyle yeni bir döneme giriyoruz. Eskisinin yerini alacak yeni yapılar, yeni dengeler ortaya çıkmaya başlıyor. Her geçiş dönemi gibi bu dönem de istikrarsızlıklarla umut ve fırsatları bünyesinde bir arada taşımaktadır...Yeni dönem Türkiye'nin önünde geniş ufuklar da

açmaktadır. Bu noktada doğru adımlar atılması hayatidir. Dış politikada atak olmak kadar, geniş tartışmalarla oluşmuş doğru açılımlarda bulunmak da önem taşıyor.” (Kavak ve Baskan, 2001: 94).

Aynı şekilde, dönemin Cumhurbaşkanı Turgut Özal 1 Eylül 1991 tarihinde TBMM’yi açış konuşmasında soğuk savaşın sona ermesi ve SSCB’nin dağılmasının Türklere bölge lideri olabilmeleri yolunda tarihi bir fırsat hazırladığını ve 400 yıldan beri ilk defa ortaya çıkan bu fırsatın kaçırılmaması gerektiğini ifade etmiştir (Aydın, 2001: 370).

Hükümetin Orta Asya ülkelerine yönelik bahsi geçen politikasına paralel söz konusu yardımların etkin bir şekilde yönlendirilebilmesi amacıyla 27 Ocak 1992 tarihinde günümüzde ismi TİKA olarak değiştirilmiş olan Ekonomik, Kültürel, Eğitim ve Teknik İşbirliği Başkanlığı Japonya’nın benzer bir yapılanması örnek alınarak Dışişleri Bakanlığı’na bağlı olarak kurulmuştur.

Bunun yanı sıra, Turgut Özal Mart 1991’de üst düzey ziyaretlerde bulunarak önce Moskova’ya ardından Azerbaycan, Kazakistan ve Ukrayna’ya gitmiştir. Aynı şekilde Kırgızistan ve Tacikistan’dan da Ankara’ya üst düzey ziyaretler gerçekleştirilmiş ve çeşitli bilimsel, teknik ve kültürel değişim anlaşmaları imzalanmıştır.⁴⁰ Ayrıca, Türkiye Kazakistan’a Türk Eximbank aracılığıyla 10 milyon dolar kredi açmış ve satacağı tüketim maddeleri karşılığında kömür ithal etmesi hususunda anlaşma sağlamıştır. 1992 yılında ise Süleyman Demirel bölgeye gerçekleştirdiği ziyaretlerde 1,1 milyar dolarlık ithalat kredisi ve dış yardım sözü vermiştir⁴¹ (Aydın, 2001: 374).

Genel olarak Türkiye’nin soğuk savaş sonrası bölgeyle ilişkilerini dönemsel olarak kategorize etmek gerekirse 1989-1991 yılları arasında Moskova merkezli temkinli bir ilişkinin

⁴⁰ 1993’e kadarki dönemde bahsi geçen bölge ülkeleriyle 140’tan fazla ikili anlaşma imzalanmıştır (Aydın, 2001: 380).

⁴¹ 1999 yılına kadar Türkiye, Eximbank aracılığıyla bölgeye 1.206,26 milyon dolarlık kredi tahsis etmiş, bu kredilerin 870,6 milyonu kullanılmıştır.

var olduğunu, 1991-1993 döneminde bölge ülkelerine model ve lider ülke olma gayretiyle Rus etkisini kırmaya yönelik aktif bir politikanın izlendiğini, 1993-1995 yılları arasında ise bölgede doğan boşluğu yine Rusya Federasyonu'nun dolduracağını anlaşıldığını takiben 1995 yılından sonra ise daha gerçekçi, dengeli ve işbirliğine dayalı bir politika geliştirme çabası içerisinde olduğunu görmekteyiz.

Türkiye gelişmeleri daha sağlıklı bir şekilde değerlendirebilmek ve daha rasyonel kararlar alabilmek amacıyla Eylül 1991'de Azerbaycan ve Orta Asya Cumhuriyetleriyle Ukrayna, Moldova, Gürcistan ve Ermenistan'a ziyaretler gerçekleştirmek üzere iki heyet görevlendirmiştir.⁴² Heyetlerin ziyaretler sonunda verdikleri raporlar bölge ülkelerinin Türkiye'yle ticaretlerini artırma ve ortak yatırımlarda bulunma isteklerinin yanı sıra Türkiye'ye eğitim için öğrenci ve personel gönderme taleplerinin de varlığını göz önüne sermiştir (Aydın, 2001: 376).

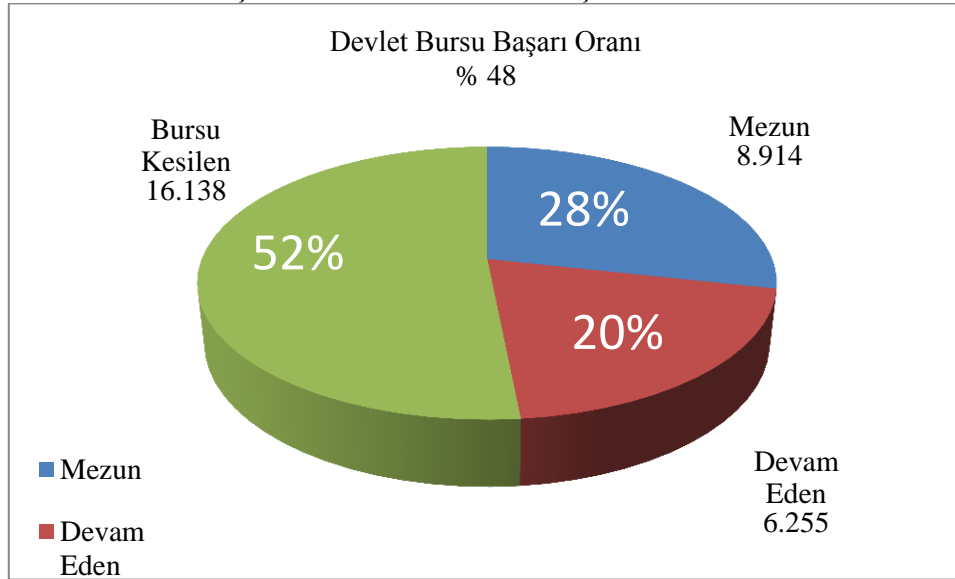
Türkiye'nin o dönemdeki Orta Asya ve Kafkasya ülkelerine yönelimi aynı zamanda ABD ve Batı Avrupa devletleri tarafından da desteklenmekteydi. Dönemin ABD Dışişleri Bakanı James Baker'ın Şubat 1992'de bölgeye gerçekleştireceği ziyaret öncesi ABD'nin Orta Asya Cumhuriyetlerinin stratejik yönelimleri için örnek olarak İran gibi komşularına değil, Avrupa ve laik Türkiye'ye bakacaklarını umduklarını ifade etmesi de bu yönelimi açıkça ortaya koymaktaydı (Aydın, 2001: 383).

Türkiye eğitim noktasında da desteğini bu bölgeye sunarak 2000 yılına gelene kadar Türkiye Cumhuriyeti veya Türk vatandaşlarınca kurulan 12 devlet okulu, 120 özel eğitim kurumu, 10 üniversite ve 2 fakülte ile bölgedeki faaliyet sahasını genişletmeye devam etmiştir (Aydın, 2001: 383).

⁴² Heyetlerin Azerbaycan, Özbekistan, Kırgızistan ve Tacikistan'a gerçekleştirdikleri ziyaretler, bu ülkelerin bağımsızlık ilanlarını takip eden ilk resmi ziyaret olması bakımından büyük önem taşımaktadır. Devamında bölge ülkelerinin bağımsızlıklarını takip eden 1 yıl içerisinde 1200'den fazla Türk delegasyonu bu devletleri ziyaret etmiştir.

BÖP ilk olarak 5 ülkeden (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan, Özbekistan) 5.498 uluslararası öğrencinin burslandırılmasıyla başlatılmış daha sonra 57 devlet ve topluluğun dâhil olduğu önemli bir uluslararası öğrenci programı olmuştur. Türkiye 1992-1997 yılları arasında projeye 55 milyon dolarlık bütçe tahsis etmiştir. Proje kapsamında seçilecek öğrenciler için 12 ülke veya özerk bölgede (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan, Tacikistan, Makedonya, Kırım, Kosova, Tataristan, Arnavutluk, Romanya ve Bosna-Hersek) Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Toplulukları Sınavı gerçekleştirilmekteydi. Sınavın yapılmadığı bölge ve ülkelerde ise seçici kurullar aracılığıyla öğrenci getirilmekteydi (YTB, 2012).

Şekil- 21: Devlet Bursu Başarı Oranları



Projenin yürütülmesinden sorumlu olan Milli Eğitim Bakanlığı BÖP'nin amacını şu şekilde iletmektedir:

- *Türk Cumhuriyetlerinin ve Türk Topluluklarının, yetişmiş insan gücü ihtiyaçlarını karşılamaya yardımcı olmak,*
- *Türkiye dostu genç bir nesil yetiştirmek ve Türk Dünyası ile kalıcı bir kardeşlik ve dostluk köprüsü kurmak,*

- *Türkçeyi öğretmek ve Türk kültürünü tanıtmak,*
- *Türk Dünyası'nda yer alan ülkeleri, bu ülkelerin kendi aralarındaki ilişkileri geliştirerek bir büyük şemsiye oluşturmak.*

BÖP kapsamında 2011 yılına kadar 42.318 öğrenciye burs tahsis edilmiş, bunların 31.037'si kullanılmıştır. Projede mezun olan öğrenci sayısı ise 8.914'tür (YTB, 2012).

Şekil- 21'de Devlet Bursu başarı oranları yer almaktadır. Grafikte en çok dikkati çeken husus %52'lik dilime rastgelen bursu kesilmiş olan 16.138 uluslararası öğrencidir. Bu rakam BÖP'nin bir yönüyle de akademik bakımdan başarısızlığını ortaya koymaktadır. Projenin en önemli çıktısı olan mezunların sayısı toplam burs tahsis edilen uluslararası öğrencilerin sadece %28'ine denk gelmektedir. Bu sebeple BÖP'nin fayda & maliyet analizi gerçekleştirilecek olursa kaynakların büyük bir kısmının en azından akademik olarak bile bir karşılığının alınmadığını görmekteyiz.

Tablo- 11: Türkiye Bursları Kapsamında Yıllara Göre Burslandırılan Öğrenci Sayıları

Burslandırma Yılı	Aday Öğrenci	Öğrenime Başlamış Öğrenci	Genel Toplam
1992	1	5498	5499
1993		2884	2884
1994		1231	1231
1995		1434	1434
1996		1562	1562
1997		1516	1516
1998		1280	1280
1999		1113	1113
2000		1078	1078
2001		1011	1011
2002	299	1045	1344
2003	215	1259	1474
2004	251	1405	1656
2005	190	1322	1512
2006	236	1483	1719
2007	193	1478	1671
2008	623	1444	2067
2009	791	1979	2770
2010	885	2347	3232
2011	738	3145	3883
2012	1070	2951	4021
2013	894	2861	3755
Genel Toplam	6486	41226	47712

Kaynak: YTB, 2013

BÖP ve devamında Türkiye Bursları beraberce değerlendirildiğinde 1992 yılından 2013 yılına kadar 47.712 uluslararası öğrenciye yükseköğretim bursu tahsis edilmiş, bu bursların 41.226'sı adaylarca kullanılmıştır. Yani 21 yılda tahsis edilen kontenjanların % 86'sı kullanılmış olup, %14'ü boş bırakılmıştır (Bkz. Tablo- 11).

24 Mart 2010 tarihinde kabul edilen 5978 sayılı kanun ile Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, kamu kurum ve kuruluşlarınca ülkemizde eğitim görmesi uygun görülenlerle, uluslararası anlaşmalar çerçevesinde ülkemize gelen öğrencilerin, ülkemizdeki eğitim süreçlerinin başarılı bir şekilde sonuçlandırılması için her türlü esası belirleyerek, ilgili kurumlar arasındaki koordinasyonu sağlamakla görevlendirilmiştir.

Aynı kanunla Türkiye'nin uluslararası öğrencilere sunmuş olduğu kamu kaynaklı burslarla ilgili çerçeveyi ve genel politikaları belirlemek üzere 19. madde ile Uluslararası Öğrenciler Değerlendirme Kurulu⁴³ oluşturulmuş ve görevleri özetle aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

- Genel politikaları belirlemek.
- Uluslararası öğrenci stratejisini Türkiye'nin menfaatleri çerçevesinde belirlemek.
- Eğitim, öğretim ve sosyal amaçlı rehberlik hizmetlerinin ilkelerini belirlemek.
- Kontenjanları ve seçim esaslarını belirlemek.
- Türkçe öğretimi ile ilgili esasları belirlemek.
- Kamu kurum ve kuruluşlarını bilgilendirmek.

⁴³ Kurul 5978 sayılı Kanununun 19. maddesinin (a) fıkrası gereğince; Başbakanın veya ilgili Bakanın başkanlığında, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanı, Dışişleri, İçişleri, Maliye ve Milli Eğitim Bakanlıkları ile Diyanet İşleri Başkanlığının en az Genel Müdür düzeyindeki temsilcileri, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanı, Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürü ve Yükseköğretim Kurulu tarafından görevlendirilecek iki kurul üyesi ve konu ile ilgili çalışmalar yapan sivil toplum kuruluşu veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu temsilcilerinden her yıl Başbakan veya ilgili Bakan tarafından seçilen kişiler ve Başbakan veya ilgili Bakan tarafından uygun görülecek diğer yetkililerin katılımıyla oluşur.

-Öğrenci sayısına, burs miktarına, barınma, iaşe ve diğer ödemelere ilişkin esasları belirlemek.

-Kurul görev alanına giren konularla ilgili toplantı, çalıştay, konferans ve benzeri etkinlikler düzenlenmesini ve yurtiçi veya yurtdışındaki diğer kurum ve kuruluşlarca düzenlenen etkinliklere katılımı sağlamak.

-Kamu kurum ve kuruluşlarına ait yurtdışındaki eğitim-öğretim kuruluşlarının faaliyetlerinin hedeflenen başarıya ulaşabilmesi için, yaşadıkları sorunları kurumlar nezdinde takip etmek ve çalışma sonuçlarını analiz ederek değerlendirmek (YTB, 2014).

Bu çerçevede, ivedilikle 2011 yılında Türkiye'nin Yabancı Öğrenci Strateji Belgesi oluşturularak BÖP ve Türkiye'nin uluslararası öğrenci uygulamaları ve politikalarının analizleri gerçekleştirilerek kısa (1-3 yıl), orta (3-7 yıl) ve uzun vadede (7-10 yıl) gerçekleştirilmesi gereken proje/faaliyetlerin (8 amaç, 70 faaliyet) uygulayıcılarıyla (28 paydaş) birlikte belirlenmesi işlemleri tamamlanmıştır (YTB, 2012).

Bu doğrultuda, Yabancı Öğrenci Strateji Belgesi kapsamında Türkiye'nin uluslararası öğrenci çalışmalarına ilişkin stratejik amaçlar özetle aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

-Uluslararası öğrencilere yönelik rehberlik ve danışmanlık hizmetleri ile sosyo-kültürel nitelikte destekleyici faaliyetler gerçekleştirmek. (11 Faaliyet)

-Uluslararası öğrenci çalışmalarını ülkemizin bölgesel ve stratejik hedefleri ile yerel ve bölgesel koşulları gözetererek rekabetçi, yenilikçi, objektif ve standart bir yapıya kavuşturmak. (25 Faaliyet)

-Tanıtım ve halkla ilişkiler faaliyetlerini etkin bir şekilde yürütmek. (14 Faaliyet)

-Burslu öğrencilere sağlanan imkânları iyileştirmek. (4 Faaliyet)

-Uluslararası öğrencilere yönelik Türkçe öğretiminin kalitesini artırmak ve Türkçeyi bölgesinde konuşulan bir dil yapmak. (5 Faaliyet)

-Mesleki ve teknik eğitim alanında yeni imkânlar sunmak. (3 Faaliyet)

-Etkin bir bilgi yönetim sistemi ile öğrencilerin eğitim ve sonrası süreçlerini takip etmek.

(2 Faaliyet)

-Ortak ilkeler çerçevesinde kurumlar arası işbirliği ve iletişimi sağlamak. (6 Faaliyet)

(YTB, 2014).

11 Ocak 2012 tarihinde gerçekleştirilen Uluslararası Öğrenciler Değerlendirme Kuruluyla Devlet Bursları, Hükümet Bursları, Bakanlık Bursları ve Türkiye Diyanet Vakfı tarafından verilmekte olan burslar Türkiye Bursları markası adı altında birleştirilmesine karar verilmiş, Uluslararası Öğrenciler Strateji Belgesi'nde öngörülen hedefler doğrultusunda devlet kaynakları kullanılarak verilen bursların tek bir çatı altında birleştirilmesi amacıyla oluşturulan Türkiye Bursları çalışma gurubununun 70 ülkenin burs uygulamalarını incelemesi ve 21 bakanlık ve bağlı kuruluşun, 56 büyükelçiliğin, 116 üniversitenin görüşleri doğrultusunda Türkiye Bursları programının uygulamaya koyulması kararlaştırılmıştır (YTB, 2014).

Türkiye Bursları'nın vizyon ve ilkeleri YTB tarafından "ülkemizin bölgesel ve küresel vizyonu ile uyumlu, siyasi, kültürel ve ekonomik ilişkilerin gelişmesini destekleyici, uluslararasılaşmaya katkı sağlayan, nitelikli öğrencileri çekebilen, dinamik burs programları teşkil etmek" olarak ifade edilmiştir (YTB, 2014).

Türkiye Bursları uygulamaları kapsamında Türkiye'nin burslu uluslararası öğrenci çalışmalarında ülkelerinin en başarılı öğrencilerini seçmek, Türkçe'nin iyi öğretilmesini sağlamak, uluslararası standartlarda eğitim verilmesine katkı sağlamak, sosyal ve kültürel değerlerimizin uluslararası öğrencilerle paylaşımını sağlamak, mezuniyet sonrası ilişkilerin sürekliliğini sağlamak, burslu öğrencilere sunulan imkânları çeşitlendirmek ve geliştirmek gibi mikro hedeflerle; Türkiye'nin bölgesinde ve dünyada söz sahibi olmasına yardımcı olmak, Türkiye'nin kalkınmasına yardımcı olmak, kamu diplomasisi faaliyetlerini desteklemek, Türk

yükseköğretiminin uluslararasılaşmasına katkı sağlamak, uluslararası öğrenci hareketlerinden alınan payı arttırmaya yardımcı olmak ve Türkiye'nin uluslararası öğrenciler için bir cazibe merkezi haline gelmesine katkı sağlamak gibi makro hedeflere ulaşma çabası söz konusudur. (YTB, 2014).

Bu çerçevede, burslandırılan uluslararası öğrencilere aylık burs ödemeleri gerçekleştirilmekte, üniversite harçları karşılanmakta, KYK Genel Müdürlüğüne bağlı yurtlarda ücretsiz olarak barınabilme imkânı sağlanmakta, sağlık sigortaları karşılanmakta, Türkiye'ye ilk gelişlerinde ve mezuniyetleri sonrasında ulaşım giderleri karşılanmakta ve bir yıllık TÖMER kursları burs kapsamında değerlendirilmektedir.

Türkiye Bursları öğrenim görülecek derecelere göre adayların başvurabileceği 17 farklı burs programını bünyesinde bulunduracak şekilde dizayn edilmiştir. Her bir burs programı hem bölgesel hem de ülke temelli ihtiyaçlar ve beklentiler kapsamında programlanmış olup dinamik bir içeriğe sahip bulunmaktadır (Bkz Tablo- 12).

Tablo- 12: Türkiye Bursları Burs Programları

Lisans Programları	Lisansüstü Programları	Branş Burs Programları	Kısa Dönemli Burslar
Balkanlar	İbn-i Haldun Sosyal Bilimler	İlahiyat	Araştırma
Türk Dili Konuşan Ülkeler	Ali Kuşçu Bilim ve Teknoloji	İbn-i Sina Sağlık Bilimleri	Başarı
Karadeniz		Yunus Emre Türk Dili	Destek
Harran			Türk Dili Yaz Kursu
Afrika			Türk Dili Bursu
Boğaziçi			Anadolu Burs Programı

Kaynak: YTB, 2014

Türkiye Bursları etkinliğini ve potansiyel adaylara ulaşabilirliğini arttırmak amacıyla www.turkiyeburslari.gov.tr web sayfası aracılığıyla online başvuru sistemini devreye sokmuştur.

Aday öğrenciler 8 farklı dilde (Türkçe, İngilizce, Arapça, Fransızca, Farsça, Rusça, Arnavutça, Boşnakça) başvuru yapma imkânına sahip bulunmaktadır. Sistem öğrencilerin başvurularını kolaylaştırmak amacıyla dünya genelinde 73 not sistemi, 20 bin üniversite, 30 bin lise, 2939 bölge ve 31.668 şehir verisini bünyesinde bulundurmaktadır. Türkiye Bursları uygulamasına geçilmeden önce yıllık ortalama 7 bin başvurunun gerçekleştirildiği düşünülürse, 2013 yılında gerçekleşen 56.855 başvuru ile 2014 yılında gerçekleştirilen 82 bin başvuru, Türkiye'nin uluslararası öğrenciler için cazibe merkezi olmaya başladığının önemli bir göstergesidir (YTB, 2014).

5.5.2. Bologna Süreci

Türkiye, ABD ve Japonya'nın ekonomik gelişimiyle rekabet edebilmek amacıyla Avrupa Bölgesinde ortak bir Avrupa Yükseköğretim Alanı oluşturmak üzere 1999 yılında başlatılan ve 47 ülkenin üye olduğu (Küresel Görünümü için Bkz. Şekil- 22) Bologna Süreci ile 2001 yılında tanışmış, Bologna Süreci çerçevesinde yükseköğretim yapısını uluslararası alanda rekabet edebilir bir hale getirmeyi, kalite güvencesini arttırmayı, uluslararasılaşmayı, üniversite özerkliğini sağlamayı, arz ve talep dengesini sağlıklı bir şekilde oluşturmayı hedeflemiştir.

Şekil- 22: Bologna Süreci'nin Küresel Görünümü



Kaynak: YÖK, 2013

Yükseköğretim alanında en iyi bilinen bölgesel girişimlerden olan Bologna Süreci'nin amaçları YÖK Başkanlığı tarafından şu şekilde tanımlanmaktadır:

- *Kolay anlaşılır ve birbirleriyle karşılaştırılabilir yükseköğretim diploma ve/veya dereceleri oluşturmak (bu amaç doğrultusunda Diploma Eki uygulamasının geliştirilmesi),*

-*Yükseköğretimde lisans ve yüksek lisans olmak üzere iki aşamalı derece sistemine geçmek (2003 Berlin Bildirgesi'nde yükseköğretimin mevcut iki aşamasının yanı sıra, üçüncü aşama olan doktora düzeyini de içermesinin gerekliliği üzerinde fikir birliğine varılmış, dolayısıyla bu tarihten itibaren iki aşamalı derece sistemi yerine üç aşamalı derece sistemine geçiş Bologna Süreci'nin ana hedefleri arasında yerini almıştır),*

- *Avrupa Kredi Transfer Sistemini (AKTS) uygulamak,*

- *Öğrencilerin ve öğretim görevlilerinin hareketliliğini sağlamak ve yaygınlaştırmak,*

- *Yükseköğretimde kalite güvencesi sistemleri ağını oluşturmak ve yaygınlaştırmak,*

- *Yükseköğretimde Avrupa boyutunu geliştirmek. (YÖK, 2010).*

Türkiye Bologna Süreci Kapsamında Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesini (TYYÇ) oluşturmaya yönelik ilk çalışmalarını 2006 yılında kurulan Yükseköğretim Yeterlilik Komisyonu (YYK) ile başlatmıştır. 2008 yılında komisyon revize edilerek Yükseköğretim Yeterlilikler Çalışma Gurubu (YYÇG) oluşturularak yeterlilik çalışmaları tekrar başlatılmıştır. (YÖK, 2010).

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi'nin YÖK tarafından tamamen onaylanması 21.01.2010 tarihli Genel Kurul kararı ile olmuştur.⁴⁴ Şekil- 23'te iletildiği üzere

⁴⁴ Avrupa'da yükseköğretim alanında iki adet yeterlilik çerçevesi tanımlanmıştır. İlki 2005'te tanımlanan QF-EHEA'dır. (Qualifications Framework for European Higher Education Area-Avrupa Yükseköğretim Alanı için

Türkiye'deki tüm yükseköğretim kurumlarının TYYÇ⁴⁵ doğrultusunda yapılanması gerekmektedir.

Şekil- 23: Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi



Kaynak: YÖK, 2013

5.5.3. Erasmus Yükseköğretim Programı

Erasmus Yükseköğretim Programı, AB kapsamında üye veya aday pozisyonunda bulunan ülkelere yönelik yükseköğretim politikalarını desteklemek veya geliştirmek amacıyla yükseköğretim kurumlarının kısa süreli öğrenci ve personel hareketliliği yapabilmelerine ve birbirleri ile ortak proje üretip hayata geçirebilmelerine olanak sağlamak amacıyla hayata

Yeterlilikler Çerçevesi). İkincisi ise 2008 yılında tanımlanan EQF-LLL'dir. (European Qualifications Framework for Life Long Learning-Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilik Çerçevesi)

QF-EHEA yalnızca yükseköğretim düzeylerini (ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora) kapsarken, EQF-LLL ilköğretimden başlayarak tüm eğitim düzeylerini kapsamaktadır. Böylece eğitim düzeyi 8 düzey olarak belirlenmiştir. (Bkz. EK- 9: QF-EHEA-EQF-LLL Karşılaştırması)

⁴⁵ TYYÇ ile Türkiye'de yükseköğretim sistemi 4 temel düzeye ayrılmıştır: Kısa Düzey (Ön Lisans), Birinci Düzey (Lisans), İkinci Düzey (Yüksek Lisans), Üçüncü Düzey (Doktora).

geçirilmiştir. Bu kapsamda, Erasmus Öğrenci Değişim Programı ile 33 farklı ülkenin yükseköğretim kurumlarına karşılıksız destek sağlanmaktadır. Erasmus'un uzun dönemli amacı, AB ülkeleri arasındaki sosyal, ekonomik ve kültürel farklılıkların azaltılması olarak iletilmektedir (Türk Ulusal Ajansı, 2013: 36).

1987-2007 arasında toplamda 1,5 milyondan fazla öğrenci bu program sayesinde bir ya da iki dönem yurt dışında eğitim görmüştür. 2014'e kadar ulaşılmak istenen hedef ise 3 milyon öğrencidir (Kırmızıdağ, Gür, Kurt &Boz, 2012: 31).

Türkiye 2003-2004 Akademik Yılından itibaren Erasmus Programı kapsamında Avrupa genelindeki öğrenci ve akademisyen hareketliliğine katkı sağlamaya başlamıştır. Programın yaklaşık 30 yıllık bir geçmişinin var olduğu göz önüne alınırsa Türkiye'nin hâlihazırda en çok öğrenci gönderen 5 ülke içerisine girmesi öğrenci hareketliliği açısından programa vermiş olduğu önemi gözler önüne sermektedir.

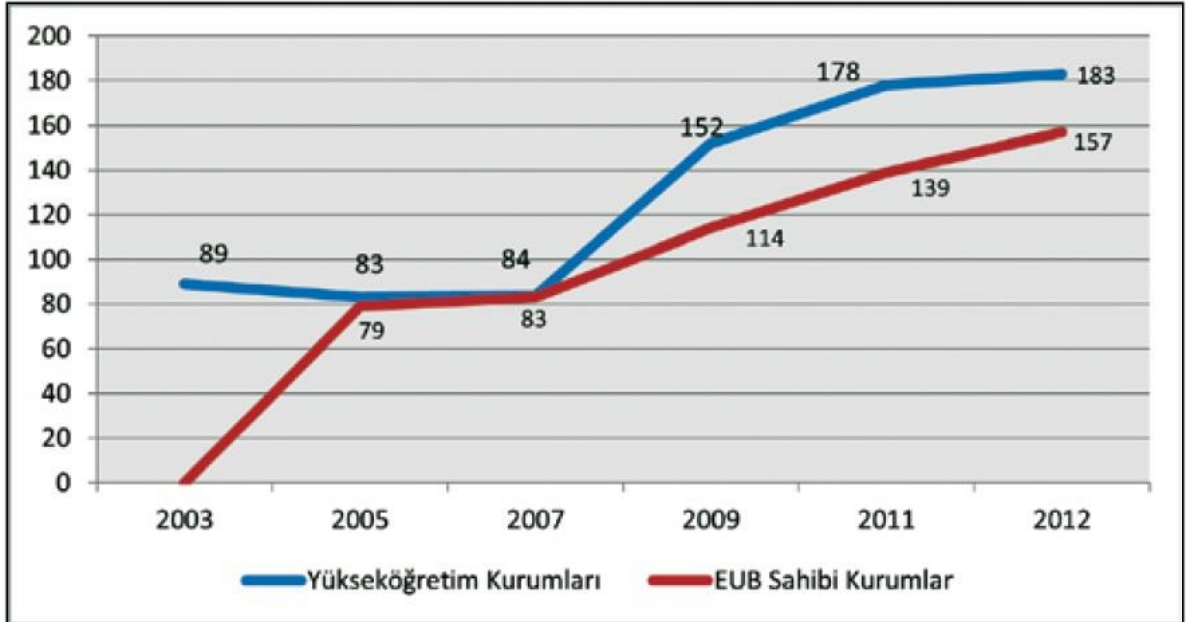
Erasmus Öğrenci Öğrenim Hareketliliği ile Türkiye'de örgün eğitim veren Erasmus Üniversite Beyannamesi sahibi bir yükseköğretim kurumunda ön lisans, lisans, yüksek lisans veya doktora düzeyinde bir eğitim programına kayıtlı öğrenciler, diğer bir Avrupa ülkesinde hem dönem kaybı olmaksızın öğrenimine devam etme hem de farklı bir kültürü yerinde tanıma imkânına sahip olmaktadır.

Öğrenim hareketliliği, aynı akademik yıl içinde 3-12 ay arasında sürebilmekte ve öğrenciler, yurt dışında kaldıkları süre için mali destek (hibe) almaktadırlar. Erasmus Programı kapsamında lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin staj yapma olanakları da bulunmaktadır. Bunu yanında Erasmus Üniversite Beyannamesi sahibi yükseköğretim kurumu öğretim elemanlarının, farklı bir Avrupa ülkesinde Erasmus Üniversite Beyannamesi sahibi bir

yükseköğretim kurumunda bir ile altı hafta arasında değişmekle birlikte ders verme imkânları da bulunmaktadır (Türk Ulusal Ajansı, 2013: 38, 39).

2012 yılı itibarıyla Türkiye’de, Erasmus Üniversite Beyannamesi alan 157 yükseköğretim kurumu bulunmaktadır. Bu durum, Türk yükseköğretim kurumlarının %83’nün Erasmus sistemine dâhil olduğu anlamına gelmektedir. Şekil- 24’te Erasmus Programı kapsamında 2003 yılından itibaren Erasmus Üniversite Beyannamesine sahip yükseköğretim kurumlarının istatistiki verileri yer almaktadır (Türk Ulusal Ajansı, 2013: 41).

Şekil- 24: Yükseköğretim Kurumları ve Erasmus Üniversite Beyannamesine Sahip Kurumların Sayısı



Kaynak: Türk Ulusal Ajansı, 2013

2003-2004 Akademik Yılından itibaren Erasmus Programı öğrenci ve personel hareketliliğine bakıldığında 8 yıl içerisinde Türkiye üniversitelerinde öğrenim gören yaklaşık 54 bin öğrencinin Avrupa ülkelerinde kısa dönemli yükseköğrenim görme imkânına sahip olduğunu görmekteyiz. Aynı şekilde Avrupa ülkelerinden yaklaşık 20 bin uluslararası öğrencinin de Türkiye’de kısa dönemli olarak yükseköğrenim görmek üzere ülkemize geldiği görülmektedir. Ayrıca, 2012-2013 Akademik Yılı hariç, Türkiye’den yaklaşık 12 bin Avrupa ülkelerinden 9 bin

akademisyen ve idari personel Erasmus Programı çerçevesinde ülkelerinin dışında ders verme imkânına erişmişlerdir (Türk Ulusal Ajansı, 2013: 45).

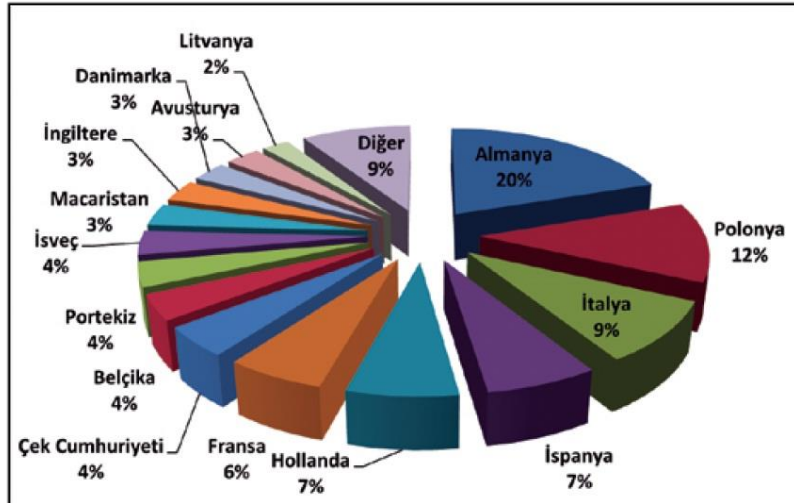
Tablo- 13: Erasmus Programı Öğrenci ve Personel Hareketliliği

Dönemler	Giden öğrenci sayısı	Gelen öğrenci sayısı	Giden personel sayısı	Gelen personel sayısı
2003-2004	128	17	-	-
2004-2005	1.142	299	339	218
2005-2006	2.852	828	581	440
2006-2007	4.438	1.321	1.378	666
2007-2008	7.119	1.982	1.905	932
2008-2009	7.794	2.658	1.595	1.184
2009-2010	8.758	3.336	1.740	1.321
2010-2011	10.065	4.320	2.166	1.645
2011-2012*	11.664	4.700	2.204	1.900
Toplam	53.960	19.461	11.908	8.306

Kaynak: Türk Ulusal Ajansı, 2013

Tablo- 13'te Erasmus Programı kapsamında 2003-2004 akademik yılından itibaren yaşanmakta olan öğrenci ve personel hareketliliğine ilişkin veriler yer almaktadır. Veriler değerlendirildiğinde gelen ve giden öğrenci sayısında her yıl istikrarlı bir artışın yaşandığı görülmektedir. Aynı şekilde değişim programıyla ülkemize gelen personel sayısı da her yıl artış göstermekte olup giden personel sayısında 2008 ve 2009 yılında bir dalgalanma yaşanmış, 2010 yılıyla birlikte yeniden önemli bir artış gerçekleşmiştir.

Şekil- 25: Erasmus Programı Kapsamında Ülkemizden Giden Öğrencilerin Gittikleri Ülkelerin Dağılımı

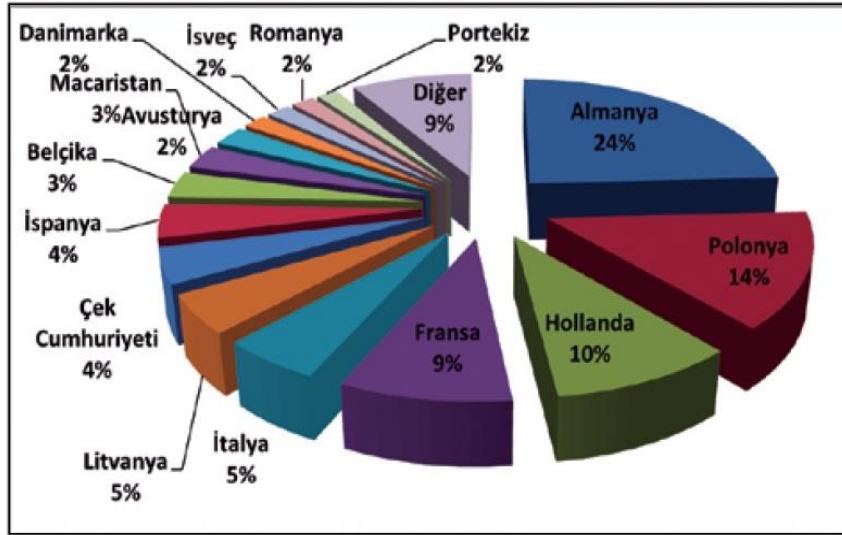


Kaynak: Türk Ulusal Ajansı, 2013

Erasmus Programı kapsamında değişim programına Türkiye’den katılan öğrencilerin çoklukla Almanya (%20), Polonya (%12), İtalya (%9) ve İspanya (%7)’da öğrenim gördükleri görülmektedirler (Bkz. Şekil- 25).

Erasmus Programıyla Türkiye’de kısa dönemli olarak öğrenim görmeyi tercih eden uluslararası öğrencilerin uyruklarına baktığımızda ise sırasıyla Almanya (%24), Polonya (%14), Hollanda (%10) ve Fransa (% 9)’nın geldiğini görmekteyiz (Bkz. Şekil- 26).

Şekil- 26: Erasmus Programı Kapsamında Ülkemize Gelen Öğrencilerin Geldikleri Ülkelerin Dağılımı



Kaynak: Türk Ulusal Ajansı, 2013

5.5.4. Mevlana Değişim Programı

23 Ağustos 2011 tarih ve 28034 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yönetmelik ile birlikte yürürlüğe konulan Mevlana Değişim Programıyla birlikte yurtdışındaki tüm yükseköğretim kurumları ile ülkemizdeki yükseköğretim kurumları arasında öğrenci ve öğretim elemanı değişiminin önü açılmıştır.

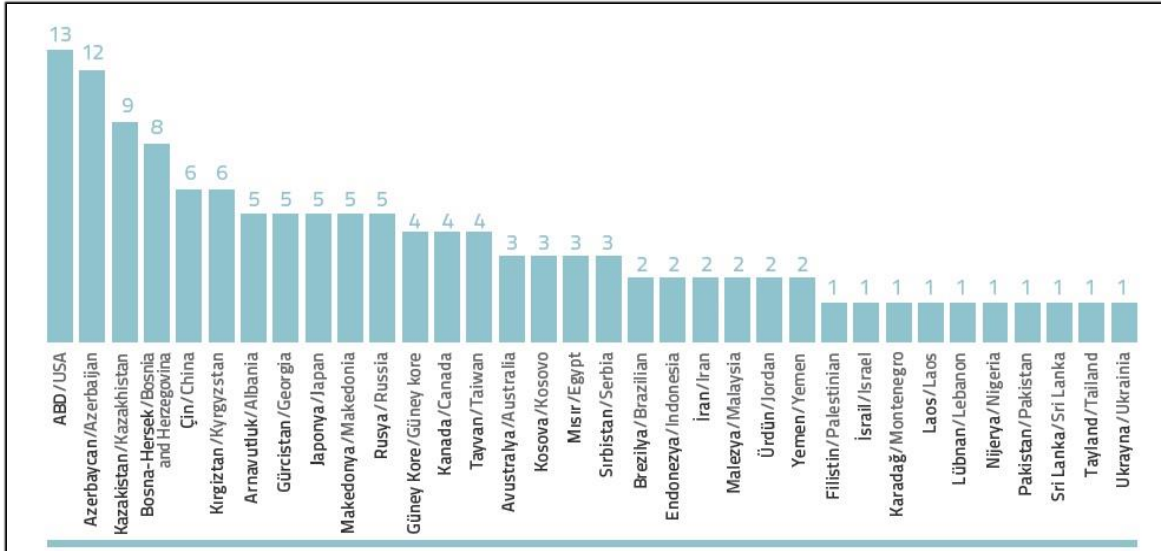
YÖK Başkanlığı’nın organizasyonunda değişim programının kapsamında Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı öğrenciler veya uluslararası öğrenciler (ön lisans, lisans, yüksek lisans ve

doktora düzeyinde öğrenim gören öğrenciler) en az bir en fazla iki yarıyıl eğitim için; öğretim elemanları ise en az 1 hafta en fazla 3 ay süreyle dünyadaki yükseköğretim kurumlarında ders vermek üzere programdan faydalanabilmektedirler. Bu programdan yararlanılması için üniversitelerin Mevlana Değişim Programı Protokolü'nü imzalamaları gerekmektedir (YÖK, 2014: 1).

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından Mevlana Değişim Programı'nın amaçları şu şekilde belirtilmiştir:

Türkiye'yi yükseköğretim alanında bir cazibe merkezi haline getirmek, yükseköğretim kurumlarımızın akademik kapasitelerini artırmak, yükseköğretimin küreselleşme sürecine katkıda bulunmak, Türkiye'nin zengin tarihsel ve kültürel mirasını küresel düzeyde paylaşmak, kültürler arası etkileşimin artmasıyla, farklılıklara saygı ve anlayış kültürünün zenginleşmesini sağlamak (YÖK, 2014: 3).

Şekil- 27: Ülkelere Göre Mevlana Değişim Programı'na Dâhil olan Üniversite Sayıları



Kaynak: YÖK, 2014

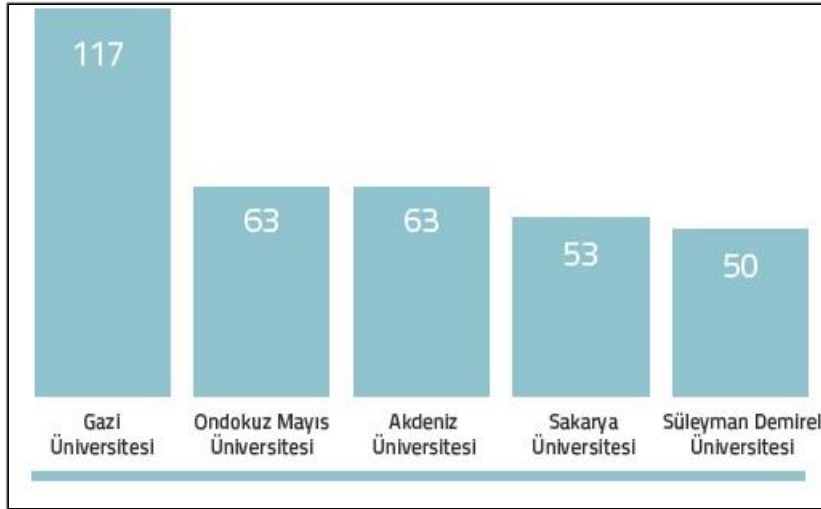
Şekil- 27'de de görüldüğü üzere Mevlana Değişim Programı kapsamında 34 ülkeden 125 üniversite ile imzalanan protokollerle öğrenci ve öğretim elemanı değişimi

gerçekleştirilmektedir. ABD, Azerbaycan, Kazakistan, Bosna-Hersek, Çin ve Kırgızistan'dan değişim programı kapsamında protokol imzalayarak programa katkı sunan üniversitelerin ilk sıralarda geldiğini görmekteyiz.⁴⁶

Değişim programı kapsamında öğrenciler yurtdışında öğrenim göreceği üniversiteye herhangi bir öğrenim ücreti ödememekte olup öğrenim göreceği ülkenin ekonomik hayat standartları göz önünde bulundurulmak kaydıyla YÖK Yürütme Kurulu tarafından belirlenen miktarlarda burs almaktadırlar (YÖK, 2014: 11). Öğretim elemanları ise harcırah almaktadırlar.

Mevlana Değişim Programıyla birlikte toplamda yurtdışından Türkiye'ye 595 öğrenci ve 309 öğretim elemanı gelecek olup Türkiye'den toplam 402 öğrenci ve 622 öğretim elemanı yurt dışına kısa dönemli yükseköğrenim görmek amacıyla veya misafir öğretim elemanı olarak gidecektir. (YÖK, 2014: 13-16).

Şekil- 28: Türkiye'ye Gelecek Öğrenci Sayılarına Göre İlk 5 Üniversite



Kaynak: YÖK, 2014

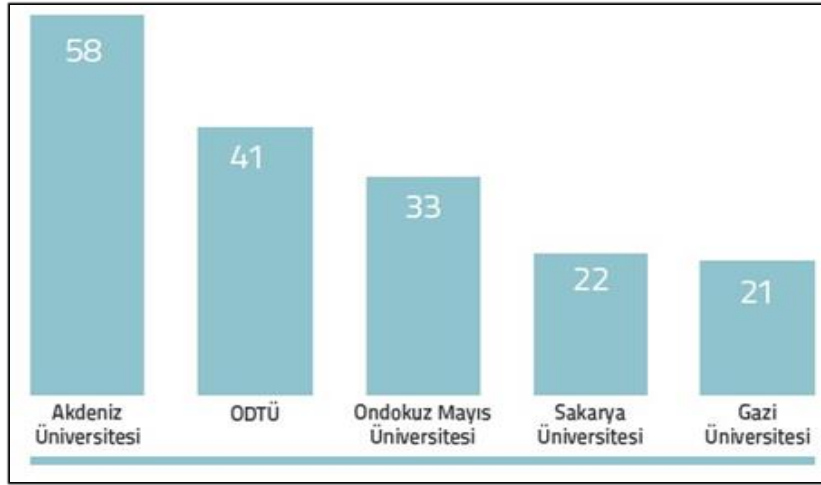
Şekil- 28'de de görüldüğü üzere Mevlana Değişim Programıyla Türkiye'ye gelecek öğrencilerin çoğunluğu Gazi Üniversitesi'nde öğrenim göreceklerdir. Gazi Üniversitesi'ni

⁴⁶ 2013-2014 Akademik Yılı kapsamında Türkiye'den 54 yükseköğretim kurumu, 41 farklı ülkede 351 adet Mevlana Değişim Protokolü imzalamıştır. Buna göre, 1.000'e yakın öğrenci ve yine 1.000'e yakın öğretim elemanının sistemden yararlanması sağlanmıştır (Çetinsaya, 2014: 162).

sırasıyla Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi ve Süleyman Demirel Üniversitesi takip etmektedir.

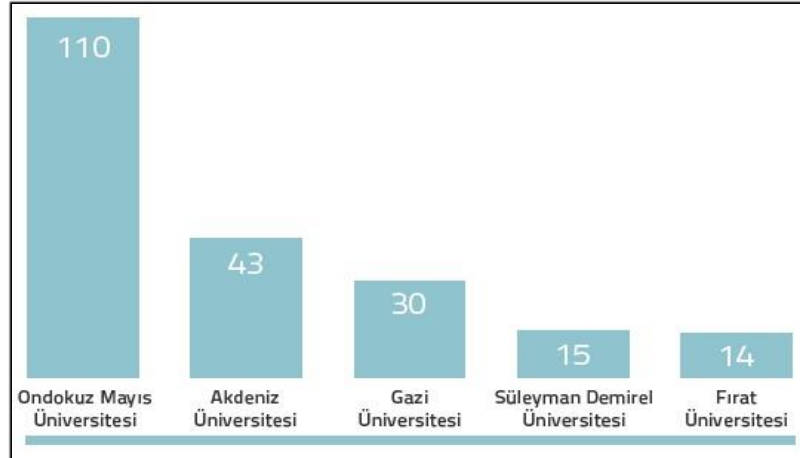
Türkiye’den Mevlana Değişim Programı’yla yurtdışında kısa dönemli öğrenim göreceğ öğrencilerin çoğunluğu Akdeniz Üniversitesi ve ODTÜ’de öğrenim görmektedir. Bu iki üniversiteyi sırasıyla Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi takip etmektedir (Bkz. Şekil- 29).

Şekil- 29: Türkiye’den Gidecek Öğrenci Sayılarına Göre ilk 5 Üniversite



Kaynak: YÖK, 2014

Şekil- 30: Türkiye’ye Gelecek Öğretim Elemanı Sayısına Göre ilk 5 Üniversite



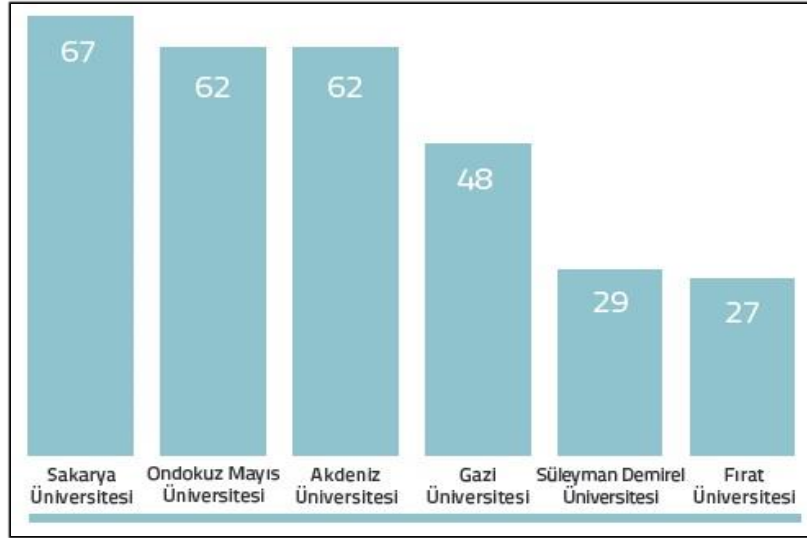
Kaynak: YÖK, 2014

Şekil- 30’da ise Türkiye’ye gelecek öğretim elemanlarının kısa dönemli olarak ders verecekleri üniversiteler yer almaktadır. Ülkemize gelecek olan 309 öğretim elemanının 110’u

Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde ders verecek olup, Ondokuz Mayıs Üniversitesi'ni 43 öğretim elemanı ile Akdeniz Üniversitesi ve 30 öğretim elemanı ile Gazi Üniversitesi takip etmektedir.

Türkiye'den yurtdışına gidecek 662 öğretim elemanının üniversitelere göre dağılımı ise Şekil- 31'de görülebilir. 67 öğretim elemanı ile Sakarya Üniversitesi ilk sırada gelmektedir. Sakarya Üniversitesini 62'şer öğrenciyle Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve Akdeniz Üniversitesi takip etmektedir.

Şekil- 31: Türkiye'den Gidecek Öğretim Elemanı Sayısına Göre İlk 6 Üniversite



Kaynak: YÖK, 2014

5.5.5. Polis Akademisi ve Harp Akademeleri

Polis Akademisi Başkanlığı da 1991 yılından itibaren Güvenlik İşbirliği Anlaşmaları⁴⁷ ve diğer hukuki metinler çerçevesinde uluslararası öğrencilerin ülkemizde eğitim almaları bağlamında çalışmalarda bulunmaktadır. Polis Akademisi'nin 2013 verilerine göre bugüne kadar 18 farklı ülkeden 778 misafir öğrenci mezun olarak ülkelerinde öğrenim gördükleri alanlarda hizmetlerde bulunmak üzere çalışmalarına başlamışlardır. 2012-2013 Akademik Yılında ise 15 farklı ülkeden 300'ün üzerinde uluslararası öğrenci akademide eğitimlerine devam etmişlerdir.

⁴⁷Polis Akademisi Başkanlığı'nın imzalamış olduğu Güvenlik İşbirliği Anlaşmaları ve diğer hukuki metinlerin listesi için Bkz. EK- 11.

Polis Akademisi Başkanlığı ayrıca ERASMUS programı kapsamında 14 Avrupa ülkesinden 20 eğitim kurumu⁴⁸ ve dünyanın çeşitli ülkelerindeki üniversitelerin yanı sıra Çin, Rusya ve Güney Kore gibi ülkelerle yapılan eğitim işbirliği protokolleri ve son olarak 2 Temmuz 2011 tarihinde İstanbul Dolmabahçe Sarayı'nda kurulan ve şu an itibarıyla toplam üye sayısı 33 ülkeden 37 polis eğitim kurumuna ulaşan, Başkanlığını Polis Akademisi Başkanı Remzi Fındıklı'nın yaptığı, Uluslararası Polis Akademileri Birliği (INTERPA) ile akademi kapsamında sunmuş olduğu eğitim hizmetlerine kayda değer bir uluslararası boyut kazandırmıştır (Polis Akademisi, 2013).

Polis Akademisi'nin haricinde Türkiye'de uluslararası öğrencilerin harp akademilerinde de öğrenim görme imkânları mevcuttur. ÖSYM'nin 2013 verilerine göre GATA'da 116, Kara Harp Okulu'nda 194, Kara Kuvvetleri Astsubay Meslek Yüksekokulu'nda 44, Silahlı Kuvvetler Bando Astsubay Meslek Yüksekokulu'nda 3, Deniz Harp Okulu'nda 42, Deniz Kuvvetleri Astsubay Meslek Yüksekokulu'nda 19, Hava Harp Okulu'nda 42 ve Hava Kuvvetleri Astsubay Meslek Yüksekokulu'nda 3 uluslararası öğrenci öğrenimine devam etmiştir.

5.6. Uluslararası Öğrencilere Yönelik Türkiye'deki Yasal Çerçeve

Türkiye'de uluslararası öğrencilerle ilgili ilk kanuni düzenleme 14 Ekim 1983 tarihli 2922 sayılı “Türkiye’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilere İlişkin Kanun” ile gerçekleştirilmiştir. Bu düzenlemeyle, yabancı uyruklu öğrencilerin öğrenim görmek üzere Türkiye’ye gelişleri, öğretim kurumlarına kabulleri ve ülkeden ayrılış esasları ve ilgili kurum ve

⁴⁸Polis Akademisi Başkanlığı'nın İngiltere/Salford Üniversitesi, Macaristan/Polis Akademisi, Çek Cumhuriyeti/Polis Akademisi, Fransa/Jean Moulin Lyon-3 Üniversitesi, Slovakya/Zilina Üniversitesi, Almanya/Marburg Üniversitesi, Almanya/Bochum Üniversitesi, Almanya/Brandenburg Polis Üniversitesi, Almanya/Aşağı Saksonya Polis Akademisi, Litvanya/Askeri Akademisi, Litvanya/Zemaitijos Koleji, Estonya/Kamu Hizmetleri Üniversitesi, Polonya/Ulusal Savunma Üniversitesi, Polonya/Szczytno Polis Yüksekokulu, Romanya/Alexandru Ioan Cuza'ısı Üniversitesi, Portekiz Maia Enstitüsü, Manchester Metropolitan Üniversitesi ve Slovenya/Maribor Üniversitesi, Finlandiya/ Laura Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Romanya/ Brasov Transilvanya Üniversitesi ile Erasmus+ Anlaşması bulunmaktadır (Polis Akademisi, 2014).

kuruluşlar ile yabancı uyruklu öğrencilerin yükümlülükleri belirlenmiştir (Özoğlu, Gür, & Coşkun, 2012: 74).

Uluslararası öğrenciler, bu kanundan önce 5682 sayılı “Pasaport Kanunu” ve 5683 sayılı “Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun” ile birlikte ilgili diğer kanun ve yasal düzenlemeler çerçevesinde Türkiye’ye öğrenci olarak kabul edilmiş ve öğrenimlerine devam etmişlerdir.

2922 sayılı Kanunla birlikte, 1983 yılından itibaren burslu olarak öğrenim görmek üzere Türkiye’ye gelecek olan ve hâlihazırda Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilere ilişkin işlemleri düzenlemek amacıyla bir Değerlendirme Kurulu kurulmuştur.

Daha sonra, adı geçen kurulun toplanma ve çalışma esas ve usullerini ve 2922 sayılı kanunun uygulanması ile ilgili diğer hususları düzenlemek maksadıyla, 15 Nisan 1985 tarih ve 85/9380 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile “Türkiye’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilere İlişkin Yönetmelik” başlıklı bir yönetmelik çıkartılmıştır (Özoğlu, Gür & Coşkun, 2012: 74).

Uluslararası öğrenciler ile ilgili yasal düzenlemelere dayanak teşkil eden 2922 sayılı kanun yaklaşık 27 yıl yürürlükte kaldıktan sonra, 24 Mart 2010 tarihinde kabul edilen 5978 sayılı “Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun” ile yürürlükten kaldırılmıştır. Ayrıca, 2922 sayılı kanunun yürürlükten kaldırılması ile hükmü düşen 85/9380 sayılı “Türkiye’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilere İlişkin Yönetmelik” de Bakanlar Kurulu’nun 22 Ağustos 2011 tarih ve 2011/2162 sayılı kararı ile yürürlükten kaldırılmıştır. Mevcut haliyle, ülkemizde öğrenim görmek isteyen uluslararası öğrencilere ilişkin yasal düzenlemeler, 5978 Sayılı “Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun” hükümlerine göre yürütülmektedir.

Ayrıca, uluslararası öğrenciler bu kanun gereğince, öğrenim görecekları ve ikamet edecekları kurum ve kuruluşların ilgili mevzuatına, 15 Temmuz 1950 tarihli ve 5682 sayılı “Pasaport Kanunu” ile 15 Temmuz 1950 tarihli ve 5683 sayılı “Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun” ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine uymak zorundadırlar.

2922 sayılı kanunda olduğu gibi, 5978 sayılı kanun kapsamında “Uluslararası Öğrenciler Değerlendirme Kurulu”⁴⁹ adı altında bir değerlendirme kurulu oluşturulmuş ve buna ilaveten 2010 yılında kurulan Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı altında Uluslararası Öğrenciler Daire Başkanlığı kurulmuştur.

5978 sayılı Kanunun birinci maddesinin c fıkrası ile Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı’nın uluslararası öğrencilere yönelik faaliyetlerine ilişkin çerçeve şu şekilde çizilmiştir:

“Avrupa Birliği çerçevesinde yürütölen projeler ile Yükseköğretim Kurulu ve üniversiteler hariç olmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarınca ölkemizde eğitim görmesi uygun görölenlerle, uluslararası anlaşmalar çerçevesinde ölkemize gelen öğrencilerin, ölkemizdeki eğitim süreçlerinin başarılı bir şekilde sonuçlandırılması için her türlü esası belirleyerek, ilgili kurumlar arasındaki koordinasyonu sağlamak”

Dolayısıyla, 8 Ağustos 2011 tarihinde çıkarılan 649 sayılı kanun hükmündeki kararnamenin de çerçevesini belirlediği şekilde YÖK ve üniversiteler aracılığıyla öğrenim görmek üzere Türkiye’ye getirilen yabancı uyruklu öğrenciler (kendi imkânlarıyla gelen öğrenciler) Uluslararası Öğrenciler Değerlendirme Kurulu ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı’nın bünyesindeki Uluslararası Öğrenciler Daire Başkanlığı’nın görev alanı dışında tutulmuştur.

⁴⁹ Kurulun en önemli görevi, Türkiye’nin uluslararası öğrencilere yönelik burs stratejilerini belirlemek, çeşitli kamu ve kuruluşlarınca verilen bursların koordinesini sağlamak ve Türkiye’deki öğrencilerin eğitim süreçlerinin başarılı bir şekilde sonuçlandırılması için her türlü esası belirleyerek uygulanmasını sağlamaktır.

Buna göre, Uluslararası Öğrenciler Değerlendirme Kurulu, uluslararası öğrencilere dönük bir üst çatı olarak düşünülmesine rağmen, kendi imkânlarıyla Türkiye'deki üniversitelerde yükseköğrenim görmek isteyen öğrencilere ilişkin kararlar, eskiden olduğu gibi YÖK Başkanlığı'na bırakılmıştır.

17 Mart 2010 Tarihli Yükseköğretim Genel Kurul toplantısında alınan kararlar doğrultusunda, kendi imkânlarıyla gelen öğrencilerin kabulüne ilişkin esaslar ve bu öğrenciler için kontenjan tahsisi; üniversiteler ve YÖK tarafından yapılmaktadır. YÖK Başkanlığı bu toplantıda aldığı kararlarla uluslararası öğrenci kabulüne ilişkin uygulamaları esnetmiş ve üniversitelerin daha aktif bir şekilde sürece dâhil olmalarını amaçlamıştır (Özoğlu, Gür & Coşkun, 2012: 75).

Daha önceleri uluslararası öğrenci yerleştirme işlemi, Türkiye'de yapılan YÖS sınavı sonuçlarına bağlı olarak merkezi olarak YÖK Başkanlığı tarafından yapılmaktayken, bu toplantıda alınan kararla YÖS sınavının uygulanması yürürlükten kaldırılmış ve merkezi olarak yürütülen öğrenci yerleştirme işlemi üniversitelerin inisiyatifine bırakılmıştır. Yani, yurt dışından öğrenci kabul etmek isteyen üniversitelerin uluslararası öğrenci kabulüne ilişkin esaslarını - senatolarınca kabul edilen bir yönerge ve yönetmelik kapsamında- kendilerinin belirlemesine olanak sağlanmıştır. Bu durum, üniversitelerin uluslararası öğrenci politikası bakımından kendi bölgesel ve küresel vizyonunu oluşturabilmeleri bakımından önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir. Zira YÖS'ün kaldırılmasını takip eden yıllardaki uluslararası öğrenci sayılarındaki artışa baktığımızda bu durumu daha net bir şekilde görebilmekteyiz. 2011 yılında Türkiye'de öğrenim görmekte olan uluslararası öğrenci sayısı 29.891 iken bu sayı 2012 yılında 40.617'ye, 2013 yılında ise 55.011'e yükselmiştir (YÖK, 2014).

YÖK Başkanlığı, bahsi geçen toplantıda ayrıca uluslararası öğrencilerle ilgili iki önemli sorun olan tanıtım ve rehberlik hususlarına değinmiş ve üniversitelerimizi tanıtıcı doküman ve

katalogların hazırlanmasına, üniversitelerimizin yurtdışındaki eğitim fuarlarına katılımlarının teşvik edilmesine ve başvuran veya gelen öğrencilere yardımcı olmak amacıyla üniversitelerce bünyelerinde Uluslararası Öğrenci Ofislerinin oluşturulmasına karar vermiştir.

5.7. Uluslararası Öğrencilere Yönelik Yasal Düzenlemeler

Türkiye son yıllarda özellikle uluslararası öğrenciler için bir cazibe merkezi olmak amacıyla çeşitli yasal düzenlemeleri yerine getirmeye çalışmaktadır. Bunlardan ilkinin yabancı uyruklu öğrencilerin çalışma izinlerinin düzenlenmesine yönelik kanun değişikliği teşkil etmektedir.

4817 sayılı Kanun olan “Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun” yabancı uyruklu öğrencilerin çalışmalarını yasaklamaktaydı. Ancak Nisan 2013'te TBMM’de kabul edilen 6458 sayılı “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu” ile yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye’de çalışmalarının önündeki yasal engel kaldırılmıştır.

Adı geçen kanununun 41. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarıyla yabancı uyruklu öğrencilerin çalışma izinleri şu şekilde düzenlenmiştir⁵⁰:

(1) Türkiye’de öğrenim gören ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri, çalışma izni almak kaydıyla çalışabilirler. Ancak, ön lisans ve lisans öğrencileri için çalışma hakkı, ilk yıldan sonra başlar ve haftada yirmi dört saatten fazla olamaz.

(2) Ön lisans ve lisans öğrencilerinin çalışma hakkına ilişkin usul ve esaslar, Göç Politikaları Kurulunca belirlenecek esaslar çerçevesinde Bakanlık ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından müştereken düzenlenir.

⁵⁰ Yabancı uyruklu öğrencilerin çalışma izni hakkı veren 6458 sayılı Kanun 11 Nisan 2014 tarihinde yürürlüğe girecektir. Ancak bu tarihten sonra yabancı öğrenciler, ülkemizde çalışma izni için başvuruda bulunma hakkına sahip olacaklardır.

İkinci olarak, 21.05.2013 tarihli ve 6486 sayılı Kanunun birinci maddesinde gerçekleştirilen değişiklik ile 5510 sayılı Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 60 ıncı maddesinin yedinci fıkrası değiştirilmiş, bu doğrultuda Türkiye'de eğitim gören tüm yabancı öğrencilere, talep etmeleri durumunda Genel Sağlık Sigortalısı (GSS) olma imkânı tanınmıştır. Türkiye Burslusu uluslararası öğrencilerin sigortalılık işlemlerinin yapılması ve sağlık sigortası primlerinin ödenmesi Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı tarafından gerçekleştirilmektedir. 13.02.2011 tarihli 6111 sayılı Kanun çerçevesinde önceki uygulama kendi imkânlarıyla öğrenim üzere Türkiye'ye gelen öğrencilerin üniversitelerine kayıtlarını gerçekleştirebilmeleri için Genel Sağlık Sigortalarını yaptırmalarını zorunlu kılmış idi.⁵¹

Üçüncü olarak, uluslararası öğrencilerin Türkiye'de ikamet izinleri alamalarına yönelik İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 2012 yılı düzenlemesiyle⁵² birlikte Türkiye'de ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora, tıpta uzmanlık eğitimi ve diş hekimliği uzmanlık eğitimi seviyesinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin ikamet izinleri eğitim sürelerince resen düzenlenmektedir. Önceki yıllarda uluslararası öğrencilerin ikamet izni almaları akademik yıl temelli uygulamalarla düzenlenmekteydi.

Dördüncü ve son olarak Türkiye'de yükseköğrenim görececek olan uluslararası öğrencilerin ödeyecekleri öğrenci katkı payı ve öğrenim ücretleri ilgili düzenleme⁵³ çerçevesinde yükseköğretim kurumları tarafından belirlenmektedir.⁵⁴ Müttekabiliyet esası çerçevesinde Türkiye'ye gelen uluslararası öğrencilerden öğrenim ücreti alınmamaktadır. Türkiye Bursları kapsamında öğrenim gören uluslararası öğrencilerin katkı payları tutarı Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı tarafından ilgili yükseköğretim kurumuna aktarılmaktadır.

⁵¹ 2012 yılındaki düzenlemeden önce kendi imkânlarıyla öğrenim gören öğrenciler yıllık yaklaşık 1.200 TL prim ödemekteydi hâlihazırda yaklaşık yıllık 450 TL prim ödemektedirler.

⁵² Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 11.10.2012 tarih ve 2012/93 sayılı Genelgesi.

⁵³ Bakanlar Kurulu'nun 22.07.2013 tarihli 2013-2014 Eğitim-Öğretim Yılında Yükseköğretim Kurumlarında Cari Hizmet Maliyetlerine Öğrenci Katkısı Olarak Alınacak Katkı Payları ve Öğrenim Ücretlerinin Tespitine Dair Kararı

⁵⁴ Öğrenci Cari Hizmet Maliyetleri ve Katkı Paylarına ilişkin miktarlar ilgili Bakanlar Kurulu kararının ekinde yer almaktadır.

Adı geçen yasal düzenlemelerle uluslararası öğrencilerin muhatap olacağı bürokratik işlemlerin en aza indirilmesi ve öğrencilerin akademik hayatlarının dışında mevzuattan kaynaklanan sorunların asgari düzeyde tutulması hedeflenerek, Türkiye'nin sadece akademik, sosyal ve kültürel bakımdan değil mevcut uluslararası öğrencilere yönelik yasal uygulamalarıyla da bir uluslararası eğitim merkezi olması adına hedefler ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

SONUÇ

Yükseköğretimlerinin uluslararasılaşma süreçlerinin değerlendirmesini yaptığımız Türkiye ve Avustralya açısından birçok bakımdan uygulama benzerliklerinin var olduğunu söyleyebilmekle birlikte, Avustralya'nın uluslararası öğrenci uygulamalarını çok daha sistematik ve bütüncül bir politika çerçevesinde yürüttüğünü görmekteyiz. Avustralya bakımından uluslararası öğrenci çalışmaları çerçevesinde iletilen bu genel değerlendirme, Türkiye'ye kıyasla, bu alanda yaklaşık kırk yıl önceden gelen bir tecrübenin ve işleyişin yansıması olarak görülmelidir.

Öncelikle, kamu kaynaklı uluslararası öğrenci uygulamaları olan Avustralya'nın 1950 yılında başlattığı Colombo Planı ile Türkiye'nin 1992 yılında başlatmış olduğu BÖP'nin amaç bakımından pek bir farkının olmadığını söylemek mümkündür. Her iki burs uygulaması da devlet destekli olmakla birlikte esas amacı mücavir bölgelerdeki ülkelere uluslararası öğrencilere burs vererek siyasi, kültürel ve ekonomik ilişkileri mezunlar aracılığıyla artırmak ve uluslararası öğrencileri kamu diplomalarının bir aracı olarak kullanmaktır. Colombo Planı ile BÖP hayata geçirildikleri tarihler itibarıyla, bir anlamda, soğuk savaş dönemi ve sonrasında Avustralya ve Türkiye'nin hedef bölgelerdeki ülkelerin insan kaynaklarını kendi dış politika önceliklerine göre yetiştirme stratejisini yürütmekteydi.

Her iki proje de uygulamada zamanla ülkelerin ulusal ekonomik ve siyasi konjontüründen etkilenmiş, değişimlere ve yapılandırılmalara uğramıştır. Avustralya 1980'li yıllarla birlikte kalkınma yardımı olarak Asya-Pasifikten gelen uluslararası öğrencilere sunmuş olduğu burs programlarını minimum miktarlarda tutmaya başlamış, uluslararası öğrenci politikasını uluslararası eğitimin ihraç edilebilir bir hizmet olduğu olgusu üzerine inşa etmiş ve potansiyel “müşterileri” olan Asya ülkelerine yönelik eğitim ihracını artırarak sürdürmüştür. Avustralya bakımından uluslararası öğrenci hareketliliğinin varolageldiği günden itibaren göç politikalarıyla

da ilişkisi çok yakın bir paralellik arzemiştir. Bu sebeple, Avustralya'nın uluslararası eğitim politikaları ile göç politikaları, uluslararası öğrencilerin vasıflı göçmen kategorisinde değerlendirilmesine neden olarak, hedeflenen ekonomik kalkınmayı sürdürmek amacıyla ihtiyaç duyulan alanlarda yabancı öğrencilerin istihdam edilmesi durumunun eğitim ihraç eden bir ülke olarak Avustralya'nın pazarlama stratejisinde önemli bir yer tutmasına sebep olmuştur.

Türkiye ise uluslararası eğitim bakımından henüz çok cazip bir ülke olmaması nedeniyle uluslararası öğrencilere sunmakta olduğu burs programı olan BÖP'ni etkin kılmak ve zamanla yıpranmış ve başarı bakımından sonuç vermeyen uygulamalarını düzenleyerek, hedef kitlesini sosyal, kültürel ve tarihi bağları olan ülkelerin öğrencileri olarak devam ettirmiş, aynı zamanda dünyanın tüm ülkelerinden öğrencilerin burslandırılabilceği bir şekilde Türkiye Bursları markasıyla yeniden tasarlamıştır. Türkiye Bursları bağlamında, Türkiye'nin uluslararası öğrenci stratejisi de dış politika öncelikleri ve uygulamalarına bağlı bir şekilde dinamik ve destekleyici bir görünüme kavuşmuş, kamu kaynaklı ve geniş ölçekli bir burs programı olması nedeniyle de genel uluslararası öğrenci uygulamalarını da etkileme ve teşvik etmesi bakımından önemli katkılar sağlamıştır.

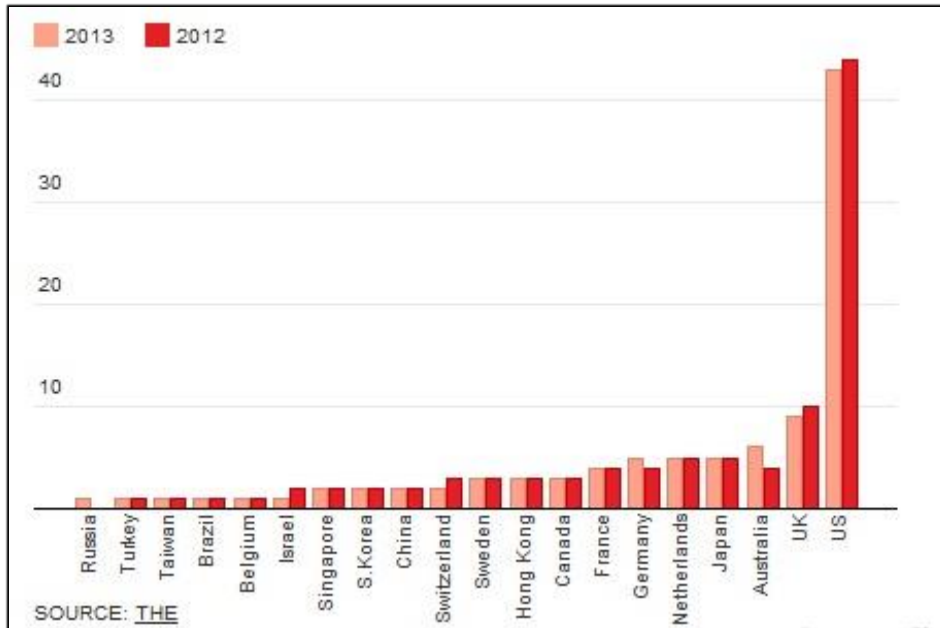
Türkiye'nin yükseköğretimde uluslararasılaşma çalışmalarının başlangıç aşamasında öğrenci profili olarak Türki Cumhuriyetlerle soydaş ve akraba topluluklardan gelen öğrencilere ağırlık verilmesi durumu, bu alandaki tecrübe eksikliği evresiyle uluslararası öğrenci uygulamalarının gelişimi aşamasının dil, kültür ve sosyal yaşam bakımından nispeten benzerlik gösteren coğrafyaların öğrencileriyle daha kolay aşılmasına olanak sağlamıştır. Yaklaşık yirmi yıl süren bu tecrübe aşaması, Türkiye'nin yeni uluslararası öğrenci stratejisinin daha dinamik, hedef kitlesi çeşitlendirilmiş, bölgesel olarak iddialı bir konuma yükselmiş bir hâl alması bakımından değerli katkılar sağlamıştır. Türkiye artık üniversitelerinin de katkı sunmasıyla

birlikte yükseköğretim sistemini hem bölgesel hem de küresel bir vizyonla, giderek artan bir hızla uluslararası bir boyutla zenginleştirip, geliştirmektedir.

Avustralya ve Türkiye, uluslararası öğrenciler bakımından mevcut konumlarını korumak ve geliştirmek adına hem yapısal hem de sistemsel değişikliklere olanak veren çalışmalara imza atmaktadırlar. Ülkelerin yükseköğretimlerini birçok açıdan hem ulusal hem de uluslararası bakımdan cazip kılma adına gerçekleştirdikleri çalışmaların güncel yansımalarını farklı araştırma sonuçlarından da görebilmekteyiz. Bunlardan bir tanesi de Times Higher Education'ın hazırlamış olduğu 2013 yılı dünyanın en gözde üniversiteleri çalışmasıdır.

Times Higher Education (THE) 2013 verilerine göre dünyanın en gözde 100 üniversitesi içerisinde Avustralya'dan 6 üniversite (University of Melbourne, Australian National University, University of Sydney, University of Queensland Australia, University of New South Wales, Monash University) kendisine yer bulmuştur. Türkiye'den sadece Orta Doğu Teknik Üniversitesi bu sıralamada kendisine yer bulabilmiştir (Tüm liste için Bkz. EK- 10).

Şekil- 32: 2012 ve 2013 Yıllarına Göre Dünyada En Gözde 100 Üniversitenin Ükelere Göre Paylaşımı



Kaynak: Times Higher Education, 2013

Şekil- 32’de de görülebileceği üzere, dünyadaki uluslararası öğrenci hareketliliğinde ev sahibi ülke konumunda önde gelen ABD, İngiltere, Almanya, Fransa gibi ülkelerin üniversiteleri bahsi geçen istatistikle uyumlu olarak dünyanın en gözde üniversiteleri arasına kendi üniversitelerini sokabilmeyi başaramışlardır.

Bu sebeple, genel uluslararası öğrenci politikalarını yapılandırırken Türkiye’nin üniversitelerinin sunmuş olduğu eğitim kalitesini ve uluslararası düzeyde itibarını yükseltici çalışmaları üniversitelerin de destekleyici gayretleriyle ve uygulamalarıyla gerçekleştirmesi veyahut geliştirmesi gerekmektedir. Nitekim başlı başına bir üniversite bile diğer şartlar hariç tutulmak kaydıyla, bir uluslararası öğrencinin farklı bir ülkede öğrenim görmesi için bir neden olabilmektedir.

Türkiye bakımından bir diğer önemli husus ise üniversitelerin özellikle branşlaşma hususunda ciddi eksiklikler yaşaması durumudur. Bu durum hem yerel düzeyde hem de uluslararası düzeyde üniversitelerimizin rekabete açık bir yapıya kavuşmasının önünde ciddi bir engel teşkil etmektedir. Bu husus, 2012 Yılı Hükümet Programında da kendisine yer edinmiş, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının gerekli çalışmalara başlaması yönünde sorumlu birimler belirlenmiştir.

Türkiye’deki üniversitelerin özellikle Türkiye’nin genel yükseköğretim stratejisinin haricinde üniversite stratejileri çerçevesinde, diğer ülkelere üniversitelerle araştırma, teknik ve akademik işbirliklerini yoğunlaştırmaları artık bir seçenekten ziyade gereklilik halini almış bulunmaktadır. Avustralya örneğinde olduğu gibi, Türk üniversiteleri de artık yurtdışı kampüs çalışmalarına, sahada partner üniversitelerle teknik ve akademik işbirliklerine, ortak diploma programlarına ve özellikle akademisyen hareketliliğine katkı sağlamak bakımından akademisyen değişim programlarına aktif bir şekilde destek verip uygulamaya koymak durumundadır.

Diğer bir husus olarak, Türkiye'nin genel yükseköğretim sisteminin işleyişi bakımından gelişmiş birçok ülkeyle kıyaslandığında, birçok ülkede yükseköğretimden sorumlu bakanlıkların özellikle uluslararasılaşma çalışmalarında etkin rol aldıklarını görmekteyiz. Türkiye'nin hâlihazırda mevcut yükseköğretim sisteminin bu tarz bir sorumluluk harici, adem-i merkeziyetçilikten uzak bir yapısının bulunduğu aşikârdır. Dolayısıyla üniversitelerin topluma hesap verebilirliği sınırlı kalmakta, bu durum da üniversitelerin öz denetimini sağlayamamasına sebep olup süregelen problemler yaşamalarına neden olmaktadır.

Kıta Avrupası ülkelerine baktığımızda yükseköğretimden sorumlu Eğitim Bakanının, üniversiteler üzerinde etkin bir role sahip olduğunu görmekteyiz. İngiltere ve ABD'de ise üniversiteler, mütevelli heyeti veya yöneticiler kurulu tarafından yönetilmektedir. ABD kamu üniversitelerinin mütevelli heyetinde kimlerin yer alacağı, genellikle, seçimle göreve gelen eyalet valisi tarafından belirlenmektedir. Slovenya ve Yunanistan gibi bazı ülkelerin dışında Avrupa'da, ülkemizde olduğu gibi öğretim üyelerinin kendi seçtiği kişilerce yönetildiği üniversite neredeyse kalmamıştır. İrlanda, Danimarka ve İngiltere'de rektörü atayan kurulun üyelerinin çoğu dışarıdandır. Avusturya ve Hollanda gibi ülkelerde ise rektörü atayan kurulun tamamı dışarıdandır. İsveç'te rektör hükümet tarafından atanır. Özetle, hem Avrupa'da hem de ABD'de halk tarafından seçilmişler ve üniversite dışından temsilciler, üniversite yönetiminde etkin bir role sahiptirler (Gür ve Küçükcan, 2009: 20). Bu durum, uluslararasılaşma gibi bütüncül bir yapılanma gerektiren durumlarda sistemsal düzenlemelerin ve iyileştirilmelerin daha kolay bir şekilde yerine getirilmesine olanak sağlamaktadır.

ABD ve Avrupa ülkelerinin aksine Türkiye'de, seçilmişlerin veya Milli Eğitim Bakanının üniversiteler ve YÖK üzerinde doğrudan bir belirleyiciliği bulunmamaktadır. Yükseköğretim sistemi üzerinde siyasi iradenin özellikle karar alma süreçleri bakımından etkisiz kalması, Türkiye'nin hem sistemsel bakımdan hem de uluslararasılaşma çalışmaları çerçevesinde rakip

ülkelere kıyasla dezavantajlı bir konumda yer almasına sebebiyet vermektedir. Türkiye’de üniversite özerkliğinin bu bakımdan yanlış anlaşılması, üniversitenin topluma karşı hesap vermez tavrını güçlendirmiş ve üniversite ile toplum arasındaki ilişkilerin gelişmesine engel olmuştur. Avustralya’da yükseköğretimden sorumlu bir siyasi irade bulunmaktadır. Bu durum, Avustralya’nın yükseköğretimde uluslararasılaşmasının çok önemli bir tetikleyicisi konumundadır. Siyasi iradenin uhdesinde AEI aracılığıyla uluslararası öğrenci politikası bağlamında gerçekleştirilen çalışmalara ilişkin önceki bölümlerde çeşitli bilgileri ve verileri iletmiştik.

Tablo- 14: Avustralya ve Türkiye’de Üniversitelerin Özerklik Düzeyleri

	Kendi binalarına sahip olma	Ödünç kredi alma	Hedeflerine göre bütçe kullanma	Akademik yapı ve ders içeriği oluşturma	Akademik kadro istihdam etme ve işten çıkarma	Maaşları belirleme	Öğrenci kontenjanını belirleme	Öğrenci harcını belirleme
Avustralya	•	◇	•	•	•	•	◇	◇
Türkiye (devlet üniversiteleri)	-	-	-	◇	◇	-	◇	-
Türkiye (vakıf üniversiteleri)	•	•	•	◇	◇	•	◇	•
◇ : Kısmen • : Tamamen - : Yok								

Kaynak: Gür ve Küçükcan, 2009

Tablo- 14’te Avustralya ve Türkiye’de üniversitelerin özerklik düzeylerine ilişkin çeşitli veriler iletilmektedir. 8 başlık altında değerlendirilmeye çalışılan özerklik düzeyi, Türkiye’de özellikle devlet üniversiteleri bakımından problemlili görünmektedir. Bu durum üniversitelerin kendilerine uluslararası bir vizyon çizebilmelerine uygun bir zeminin oluşmasına engel olmuş, doğal olarak üst yapı olarak YÖK Başkanlığı’nın genel politikalarına bağımlı kılmıştır. Öyle ki

YÖK Başkanlığı'nın 17 Mart 2010 Tarihli YÖK Genel Kurul toplantısında aldığı kararlar ile kendi imkânlarıyla gelen uluslararası öğrencilerin kabulüne ilişkin uygulamalar bir nebze esnetilmiş ve üniversitelerin uluslararası öğrenci uygulamaları bakımından daha aktif bir şekilde sürece dâhil olmalarının önü açılmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla, Türkiye'deki mevcut yükseköğretim sistemi çerçevesinde değerlendirildiğinde uluslararasılaşma çalışmalarının üniversitelerin inisiyatif alabileceği bir düzlemde şekillenemediğini görmekteyiz.

Yükseköğretimin uluslararasılaşmanın Avustralya ve Türkiye ekonomilerine katkısı değerlendirildiğinde ise, Türkiye için uluslararası eğitimin henüz bir ihracat kalemi olarak gösterilemeyeceği aşikârdır. Avustralya için bu katkının 100 bin kişilik bir istihdam ve yıllık olarak yaklaşık 15 milyar dolar olduğundan bahsetmiştik.

Uluslararası öğrenciler çerçevesinden bakıldığında mevcut 55 bin öğrencinin uluslararası eğitim penceresinden bakıldığında öğrenim ücretleriyle birlikte Türkiye'deki hayatlarını idame ederken kendilerine sunulan hizmetler de hesaba katıldığında Türkiye'nin ekonomisine ne kadar bir katkıda bulduklarına dair elimizde sağlıklı analiz gerçekleştirilecek veriler bulunmamaktadır. Fakat (DEİK) Eğitim Ekonomisi İş Konseyi'nin 2013 verilerine göre her bir uluslararası öğrenci bulunduğu ülkeye yılda ortalama 40 bin dolar para bıraktığı, bu hesaplara Türkiye'nin, yaklaşık 55 bin uluslararası üniversite öğrencisinden yıllık olarak ortalama 1 milyar 760 milyon dolar gelir ettiği iletilmektedir.⁵⁵

Türkiye'nin uluslararası öğrenci profilinin analizi gerçekleştirilirken yoğun olarak geldikleri bölgeler ve ülkeler göz önünü alınır, Türkiye için bahsi geçen miktarın gerçekçi olamayacağı kanaatine varabiliriz.⁵⁶

⁵⁵ DEİK Eğitim Ekonomisi İş Konseyi'nin tahminini daha gerçekçi kılabilmek adına sayısı yaklaşık 13.000'e varan Türkiye Burslusu öğrenciye ayrılan yıllık 140 milyon TL (yaklaşık 65 milyon \$) ile yaptıkları varsayılan 520 milyon dolarlık harcamanın çıkarılmasıyla 1 milyar 175 milyon dolarlık bir katkının sağlandığı söylenilebilir.

⁵⁶ DEİK Eğitim Ekonomisi İş Konseyi'nin 2023 yılı için Türkiye'nin uluslararası öğrenci pazarından elde edeceği gelir tahmini ise 7 milyar dolardır.

Tablo- 15: Türkiye Bursları Öğrenci Maliyet Tablosu

TÜRKİYE BURSLARI ÖĞRENCİ MALİYET TABLOSU									
Harcama Kalemleri	Cari Hizmet Maliyeti	TÖMER Gideri (1 Yıl)	Yurt Gideri (1 Yıl)	Aylık Burs Ödemesi	Genel Sağlık Sigortası Gideri	İkamet Defter Bedeli (1 defalık)	Ulaşım Gideri	Toplam 1 Yıllık Maliyet	Mezun Olana Kadar Harcanan Toplam Miktar
Tip	15.544 TL	2.200 TL	3.500 TL	6.600 TL (550x12 Ay)	600 TL	198 TL	1.500 TL	30.142 TL	210.994 TL
Dış Hekimliği, Eczacılık	5.607 TL	2.200 TL	3.500 TL	6.600 TL (550x12 Ay)	600 TL	198 TL	1.500 TL	20.205 TL	101.025 TL
Mühendislik	3.057 TL	2.200 TL	3.500 TL	6.600 TL (550x12 Ay)	600 TL	198 TL	1.500 TL	17.655 TL	88.275 TL
Fen Edebiyat Fakültesi	2.562 TL	2.200 TL	3.500 TL	6.600 TL (550x12 Ay)	600 TL	198 TL	1.500 TL	17.160 TL	85.800 TL
İktisadi ve İdari Bilimler	2.310 TL	2.200 TL	3.500 TL	6.600 TL (550x12 Ay)	600 TL	198 TL	1.500 TL	16.908 TL	84.540 TL
Yüksek Lisans	1.536 TL	2.200 TL	3.900 TL	9.600 TL (800x12 Ay)	600 TL	198 TL	1.500 TL	17.998 TL	53.994 TL
Doktora	1.536 TL	2.200 TL	3.900 TL	13.200 TL (1100x12 Ay)	600 TL	198 TL	1.500 TL	23.134 TL	53.994 TL

Kaynak: YTB, 2014

Aksine bahsi geçen uluslararası öğrenci sayısının yaklaşık 1/3'ü Türkiye Bursları kapsamında desteklenmekte, bunun yanı sıra birçok sivil toplum kuruluşunun girişim ve destekleriyle de Türkiye'de öğrenim gören hem yükseköğrenim hem de ortaöğrenim gören binlerce öğrenci bulunmaktadır. Tablo- 15'te Türkiye Bursları programı çerçevesinde öğrenim derecelerine ve alanlarına göre bir uluslararası öğrencinin yıllık ve mezun oluncaya kadarki toplam maliyet istatistikleri iletilmiştir.

Tablo- 16'da ise Türkiye'ye sırasıyla en çok uluslararası öğrenci gönderen ilk 14 ülkenin Türkiye ile gerçekleştirmiş oldukları dış ticaretin hacimleri bakımından sıralamaları karşılaştırılmıştır. Verilerden de görülebileceği üzere Türkiye'nin yoğun olarak ekonomik ilişkiler içerisinde olduğu ülkelere yönelik bir uluslararası öğrenci politikasından ziyade kültürel ve sosyal ilişkiler bakımından yakınlığa sahip olduğu ülkeler ile tarihi birlikteliklerin yoğun olarak yaşandığı ülkelere dönük yoğunlaşmış bir uluslararası öğrenci kabul sürecinin olduğunu gözlemlemekteyiz.

Bu çerçeveden bakıldığında Türkiye'nin henüz uluslararası öğrenci çalışmalarını ekonomik bir düzleme ve işleyişe sokabildiğini söylemek zor görünmektedir. Bu sebeple DEİK Eğitim Ekonomisi İş Konseyi'nin 2023 tahminlerinin gerçekleşebilmesi için Türkiye'nin hem

üniversite sayısı hem de öğretim görevlisi sayısında da “nitelikli” artışa ihtiyaç duyduğu aşikârdır.

Tablo- 16: Öğrenci Sayısı Sıralaması ve Dış Ticaret Hacmi Karşılaştırması

Ülke	Ticaret Hacmi Sırası	Türkiye'deki Öğrenci Sayısındaki Sırası
Azerbaycan	27	1
Türkmenistan	33	2
Kuzey Kıbrıs Türk Cum.	56	3
Almanya	1	4
Yunanistan	19	5
İran	7	6
Afganistan	103	7
Bulgaristan	24	8
Suriye	57	9
Kazakistan	31	10
Kırgızistan	80	11
Moğolistan	145	12
Kosova	97	13
Rusya Federasyonu	2	14

Kaynak: Tablo Ekonomi Bakanlığı 2014 verilerinden yararlanılarak M. Yakupoğlu tarafından üretilmiştir.

Ayrıca, özellikle devlet üniversitelerinin uluslararası öğrencilerden alacağı öğrenim ücretlerine ilişkin oldukça sınırlayıcı bir mevcut harç politikasının varlığı göz önünde bulundurulursa, uluslararası öğrenci çalışmalarının bu bakımdan Türkiye'ye ciddi bir katkı sağlayacağını düşünülemez. Bu bakımdan, uluslararası öğrencilerden alınacak harçlara ilişkin belli başlı kriterler çerçevesinde üniversitelerin ücret farklılaştırmasına gidebilmesine olanak sağlayacak mevzuat değişikliklerinin Türkiye'nin uluslararası öğrenci stratejisi bakımından kaçınılmaz bir husus olduğu görülmektedir.

Diğer bir önemli husus olarak Avustralya Hükümetinin üniversitelerini belirli programlar kapsamında özellikle kendi imkânlarıyla öğrenim görecektikleri Asyalı uluslararası öğrencileri Avustralya'ya çekmek amacıyla teşvik amaçlı öğrenci başına belirli miktarlarda katkıda

bulduğunu iletmiştik. Türkiye’de de üniversitelerin uluslararasılaşma süreçlerini hızlandırmak ve Türkiye’nin uluslararası öğrenci hareketliliğine katkı sağlaması bakımından Avustralya’daki uygulamaya benzer devlet destekli programların geliştirilmesi ve uygulamaya sokulması gerekmektedir. Özellikle Türkiye Bursları uygulamalarının hâricinde kendi imkânlarıyla öğrenim gören öğrencilere ilişkin stratejinin bütünlük sağlanması bakımından devlet desteklerinin devamlılığı, üniversitelerin bu alanda sürdürülebilir ve uygulanabilir bir strateji oluşturması bakımından büyük önem arz etmektedir.

Önceki bölümlerde Avustralya’nın Avustralya Ticaret Komisyonu tarafından FutureUnlimited adında bir ulusal marka oluşturulma çalışmalarını tamamlayarak Avustralya’nın yükseköğretimini ve üniversitelerinin tanıtım çalışmalarını sürdürdüğünü iletmiştik. Bu çerçevede ‘Study in Australia’ isimli (www.studyinaustralia.gov.au) bir web sayfası dizayn edilerek Avustralya’da yükseköğrenim görmek isteyen uluslararası öğrencilere üniversitelere kabul almaktan, Avustralya’da yaşama kadar detaylı sanal rehberlik hizmeti sunulmaktadır.

Türkiye bu alandaki sanal rehberlik hizmet açığını YÖK Başkanlığının çalışmaları doğrultusunda uluslararası öğrencilerin Türkiye’deki üniversitelere ulaşabileceği bir platform olan ‘Study in Turkey’ (www.studyinturkey.gov.tr) ‘Key for Future (Geleceğin Anahtarı)’ sloganı ile oluşturmuştur. Türkiye’ye yabancı öğrenci çekmeyi hedefleyen ‘Meeting Point (Buluşma Noktası)’ markası ile oluşturulan konsept yükseköğretimde uluslararası arenada Türkiye’nin buluşma noktası olması amacını taşımaktadır. İngilizce, Rusça, Türkçe olarak hazırlanan web sayfasının Arapça versiyonunun da hazırlanmasına yönelik çalışmalara devam edilmektedir (YÖK, 2013). Fakat mevcut uygulamalar kapsamında, kendi olanaklarıyla Türkiye’de bir üniversiteden kabul almak isteyen aday uluslararası öğrenciler için erişebilirlik hususu önemli bir engel teşkil etmektedir. Bu handikapı ortadan kaldırabilmek adına ortak başvuru mekanizmaları gibi uygulamalara ilişkin kapsamlı ve kolaylaştırıcı çalışmaların

yapılması hususu Türkiye'nin uluslararası öğrenci politikası bakımından büyük önem arz etmektedir. Başvuru ve kabul alma süreçlerinin standart bir görünüme kavuşturulması Türkiye'nin potansiyel uluslararası öğrenci havuzunun zenginleşmesine kayda değer bir katkı sunacaktır.

Rehberlik çalışmaları kapsamında Türkiye'deki kendi imkânlarıyla öğrenim gören uluslararası öğrencilerin sorunlarıyla ilgilenebilecek, bu öğrencilere eğitim sunan yükseköğretim kurumlarının uluslararası öğrenci çalışmalarına katkı sunabilecek bir kurumun varlığına da gerçek manada ihtiyaç duyulmaktadır. Bilindiği üzere Türkiye'de kendi imkânlarıyla öğrenim gören öğrencilerden yasal mevzuat çerçevesinde Avustralya'daki Uluslararası Öğrenciler Ombudsmanlık Kurumuna benzer doğrudan sorumlu olan bir kuruluş bulunmamaktadır. Bu durum, uygulamada birçok açıdan öğrencileri sorunlarıyla başbaşa bırakabilecek bir düzenin varlığına işaret etmektedir. Sadece 2013 yılında Türkiye Bursları kapsamında başvurusunu tamamlayan yaklaşık 56 bin aday ve başvuru sistemine kayıt gerçekleştiren toplamda 140 bin kullanıcının varlığı göz önüne alındığında ise, Türkiye artık kendi imkânlarıyla öğrenim görecektir uluslararası öğrencilere yönelik de stratejisini uzun vadeli olarak belirlemek ve gerekli adımları atmak durumundadır. Başlı başına bu istatistik bile Türkiye'nin uluslararası öğrencilerin yoğun bir şekilde tercih ettiği bir ülke konumuna yükseldiğinin önemli bir göstergesidir. Bahsi geçen bu tercih edilme durumunda meydana gelen artışı doğru kanallara akılcı ve pratik uygulamalarla muhatap birimlere kanalize etmek gerekmektedir.

Ayrıca, Türkiye uluslararası öğrenci çalışmaları bakımından yol haritası çizmesi amacıyla danışmanlık hizmeti sunulması hususunda duyulan gerekliliği Uluslararası Öğrenciler Değerlendirme Kurulu'nun işlerliğini kuvvetlendirmek amacıyla Avustralya'daki International Education Advisory Council'e benzer görevleri ifa etmesi amacıyla Uluslararası Öğrenciler Dairesi teşkil edilerek önemli bir adım atılmıştır. Bu doğrultuda, burslu uluslararası öğrenciler

bağlamında da olsa uluslararası öğrenci stratejisine ilişkin gerçekleştirilen raporlamalar ve tavsiyeler Türkiye'nin uluslararası öğrenci çalışmalarını bütüncül bir politikayla yönlendirmesi bakımından büyük önem teşkil etmektedir.

Diğer bir husus olarak, tanıtım çalışmaları bakımından, Türkiye'nin hedef ülke öğrencilerine yönelik sahada yeterince aktif olamadığı aşikârdır. Türkiye'nin dış temsilciliklerinin sayısı, fahri olanlar hariç olmak üzere 2013 Aralık ayı itibarıyla 221'e ulaşmıştır. Fakat, uluslararası öğrenci çalışmalarında önde gelen ülkelerin uygulamalarına benzer şekilde Türkiye'nin üniversitelerinin ve yükseköğretiminin tanıtımını gerçekleştirebilecek bir ajansın veya temsilcilikler bünyesinde bir birimin olmaması, 221 gibi muazzam temsilcilik sayısının etkisini gerçek manada gösterebilmesine mani olmaktadır. Avustralya'nın dış temsilcilikleri uhdesindeki ofisler aracılığıyla dünyanın farklı bölgelerinde aktif bir şekilde tanıtım faaliyetlerinde bulunduğu bahsetmiştik.

Türkiye tanıtım çalışmaları eksikliğini dolaylı yoldan gidermek amacıyla, hükümet kanalıyla üniversitelerin daha fazla uluslararası öğrenci getirmek amacıyla yurtdışında yapacakları tanıtımı desteklemek üzere Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu tarafından çıkarılan 2011/1 sayılı Pazar Araştırması ve Pazara Giriş Desteği Hakkında Tebliğ çıkarılması çalışmalarını tamamlamıştır. Bu tebliğin 10. Maddesinde sağlanacak bu destek şu şekilde ifade edilmiştir (Özoğlu, Gür & Coşkun, 2012: 76).

“Türkiye’de yerleşik yükseköğretim kuruluşları ve sağlık sektöründe tedavi amaçlı faaliyet gösteren kuruluşlar ile bu Tebliğe istinaden çıkarılacak Uygulama Usul ve Esaslarında belirlenen diğer döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler gerçekleştiren kuruluşların yurt dışında tanıtım amacıyla yapılan faaliyetler çerçevesinde; ulaşım, konaklama ve tanıtım giderleri %50 oranında ve yıllık en fazla 300.000 ABD Dolarına kadar desteklenir.”

Türkiye'nin yükseköğretimde uluslararasılaşma sürecinde önem vermesi gereken hususlardan bir diğeri ise mesleki eğitim ve staj alanında atılması gereken adımlardır. Elbette uluslararası öğrenci hareketliliğinde yükseköğretimin öncelikli olarak değerlendirilmesi gerekmektedir; fakat Avustralya'daki VET örneği göz önünü alınırsa (Avustralya'da hâlihazırda 135.151 öğrenci mesleki eğitim ve staj için yıllık 2.6 milyar dolarlık katkı sağlamaktadır) Türkiye'nin de üniversiteler bağlamında branşlaşmaya giderek özellikle atıl durumdaki MYO'ların hem sektörel girdilere hem de uluslararasılaşma ihtiyacına katkı sağlamasına olanak verilmelidir. Bu doğrultuda iş dünyası ile yükseköğretim kurumlarının işbirliğine yol açacak düzenlemelerin ve girişimlerin planlı bir şekilde devreye sokulmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkiye'nin yükseköğretimde uluslararasılaşma sürecinde belki de en önemli dezavantajlarından birisi de üniversitelerinin çoğunluğunun eğitim dilinin Türkçe olmasıdır. Bilindiği üzere dünyada en çok uluslararası öğrenci çeken ülkelerin (ABD, İngiltere, Avustralya, Kanada) en önemli ortak özelliklerinden birisi eğitim dillerinin İngilizce olmasıdır. Bu durumun belki de tek istisnası Japonya'dır. Japonya'da bu dezavantajını daha çok bölgesinden çekebildiği öğrencilerle dengelemeye çalışmaktadır.

Esasen, Türkiye'deki üniversitelerin bünyelerinde Türkçe öğretim merkezleri oluşturma gayretlerinin nicelik bakımından son iki yılda kayda değer şekilde sonuçlar verdiğine geçmiş bölümlerde değinmiştik. Fakat, yabancılara Türkçe öğretimi üzerine uzmanlaşma sağlayacak öğretimi sunabilen üniversite ve bölüm eksikliği nitelik bakımından önemli bir dezavantaj teşkil etmektedir. Türkçe'nin yabancılara öğretimi henüz bir akademik disiplin olarak Türkiye'de yerleşmemiştir. Bilindiği gibi, bahsi geçen merkezlerde Türkçe öğretimi hizmetinde bulunan kişiler Türkçe veya çoğunlukla İngilizce öğretmenlerinden oluşmaktadır. Avustralya örneğinden görülebileceği üzere ELICOS'ların Avustralya'ya birçok potansiyel uluslararası öğrenci kazandırdığını iletmiştik. Türkiye'nin de Türkçe öğretimi ve Türkçe'nin yaygınlaştırılması

çalışmalarına ayrı bir önem vermesi gerekmektedir. Yunus Emre Enstitüsü'nün 18 farklı ülkedeki 24 temsilciliğinin Türkçe'nin yaygınlaştırılması ve öğretimi hususunda sunacağı katkıların Türkiye'nin yükseköğretiminin uluslararasılaşma süreci bakımından öneminin çok büyük olduğu düşünülmektedir.

Türkiye'nin özellikle son yıllarda daha çok uluslararası öğrenciyi Türkiye'ye çekmek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmaların hem nicelik hem nitelik bakımından değerlendirmesi gerçekleştirildiğinde ise özellikle nüfuz sağlama bakımından rakip ülkelere nazaran daha büyük atılımları gerçekleştirmesi gerektiği görülmektedir. Hâlihazırda yaklaşık 23 milyonluk bir ülke olan Avustralya ilk resmi kayıtların tutulmaya başladığı andan itibaren yaklaşık 2.5 milyon uluslararası öğrencinin ülkesinde eğitim görmesine olanak tanımıştır (Meek, 2011). 80 milyona yaklaşan bir nüfusa sahip ve yükseköğretim sistemini hem kapasite hem de nitelik olarak geliştirmekte olan bir ülke olarak Türkiye için bu sayı 100 bin civarında seyretmektedir. Dolayısıyla mezun sayısı bakımından yükseköğretim sisteminin büyüklüğü ve nüfusu göz önüne alındığında ortaya çıkan bu yetersizlik, uluslararası öğrenci stratejisinin etkinliğini de bir şekilde rakip ülkeler nezdinde değerlendirildiğinde sınırlamaktadır. Bu sebeple kısa ve orta vadede mevcut yükseköğretim sistemi içerisinde özellikle kendi imkânlarıyla öğrenim gören uluslararası öğrenci oranı kayda değer bir şekilde arttırılmalı ve teşvik edici girişim ve uygulamaların önü açılmalıdır.

Bu doğrultuda, Türkiye'den mezun olmuş uluslararası öğrenciler arasından, Türkiye'nin son yıllarda uluslararası göç hareketlerinin önemli bir odak noktası olmaya başladığı olgusu da göz önüne alınarak, öncelik tanınan alanlarda vasıflı iş gücüne katkı sağlayacakların Türkiye'de de istihdam edilmelerine yönelik çalışmalara da başlanılmasının büyük önem arz ettiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Australian Government Department of Industry, Innovation, Climate Change, Science, Research and Tertiary Education (2013). AsiaBound Grants Program Program Guidelines 2014.

Australian Education International (2013, Ağustos). Monthly Summary of International Student Enrolment Data.

Aydın, M. (2001). Türk Dış Politikası Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar. Cilt II: 1980-2001. Baskın Oran (Ed.), *Kafkasya ve Orta Asya'yla İlişkiler* içinde (s. 366-439). İstanbul: İletişim.

Becker, R., Kolster, R. (2012, Ocak). International Student Recruitment: Policies and Developments in Selected Countries. Netherlands Organisation for International Cooperation in Higher Education.

British Council (2013). The Future of the World's Mobile Students to 2024.

Chandler, A. (1989). Obligation or Opportunity, Foreign Student Policy in Six Major Receiving Countries. International Institute of Education.

Choudaha R., Chang L. (2012, Şubat). Trends in International Student Mobility. WES Research and Advisory Services.

Connelly, S., Olsen, A. (2013, Ekim). Education as an Export for Australia: Green Shoots, First Swallows, but Not Quite Out of the Woods Yet.

Çetinsaya, G. (2014, Haziran). Büyüme, Kalite, Uluslararasılaşma: Türkiye Yükseköğretimi İçin Bir Yol Haritası.

Dawkins Revolution. (2014, 10 Ocak). Wikipedia, The Free Encyclopedia içinde. 20 Kasım 2013 tarihinde http://en.wikipedia.org/wiki/Dawkins_Revolution adresinden erişildi.

DEİK, (2013, Mart). Eğitim Ekonomisi İş Konseyi Raporu: Uluslararası Yüksek Öğretim ve Türkiye'nin Konumu. İstanbul.

Dok, B. (2009, Nisan). Türkiye'nin Gururu Büyük Öğrenci Projesi. Türk Yurdu Dergisi, 260, 77-78.

Erdoğan, A. (2013, Mart). Türk Yükseköğretiminin Yeniden Yapılanma Çalışmaları: Küresel Eğilimler ve Uluslararasılaşma Çerçevesinde Değerlendirmeler. Stratejik Düşünce Enstitüsü Yayınları.

Fisher, C., A. (1971, Eylül). Containing China? II. Concepts and Applications of Containment. The Geographical Journal, 137 (3), 301.

Günay, D., Günay A. (2011, Nisan). 1933'ten Günümüze Türk Yükseköğretiminde Niceliksel Gelişmeler. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 1(1), 1-22.

Harman, G. (2004). New Directions in Internationalizing Higher Education: Australia's Development as an Exporter of Higher Education Services. Aralık 24, 2013 tarihinde Higher Education Policy: www.palgrave-journals.com/hep adresinden alındı.

Hopkins, J., L., (2011). Monitoring International Interest in Transnational Academic Mobility to Australia, (2), 11-20.

Institute of International Education. (2013). "Top 25 Places of Origin of International Scholars, 2011/12-2012/13." *Open Doors Report on International Educational Exchange*. 07 Temmuz 2014 tarihinde <http://www.iie.org/opendoors> adresinden erişilmiştir.

International Education Advisory Council (2013, Şubat). Australia-Educating Globally.

Kalkınma Bakanlığı (2013, Haziran). Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018).

Kamu Diplomasi Koordinatörlüğü. (2013). Kamu Diplomasi Koordinatörlüğü Verileri. Kamu Diplomasi Koordinatörlüğü.

Kavak, Y., Atanur Başkan, G. (2001). Türkiye'nin Türk Cumhuriyetleri, Türk ve Akraba Topluluklarına Yönelik Eğitim Politika ve Uygulamaları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 20, 92-103.

Kırmızıdağ, N., Gür, B.S., Kurt, T., Boz, N., (2012). Yükseköğretimde Sınır Ötesi Ortaklık Tecrübeleri. Ankara.

Knight, J. (1994). *Internationalization: Elements and Checkpoints* (Research Monograph, No. 7). Ottawa, Canada: Canadian Bureau for International Education.

Knight, J. (2004, Mart). Internationalization Remodeled: Definition, Approaches, and Rationales. *Journal of Studies in International Education*, 8(5) , 5-31.

Kurt, M. (2010, Haziran). Türkçenin Yabancılara Öğretimi. *Düşünce Dünyasında Türkiz Siyaset ve Kültür Dergisi*, 117-124.

Küçükcan, T., Gür, B.S., (2009). Türkiye'de Yükseköğretim Karşılaştırmalı Bir Analiz. SETA.

Marginson, S. (2012, Ocak). International Education in Australia. Repères.

Meek, V. L. (2007). Internationalisation of Higher Education and the Australian Academic Profession. International Centre for Higher Education Research, 65-80.

Meek, V. L. (2011, Ocak). The Australian Experience of Internationalizing Higher Education. OCUFA Conference: The Race to Globalize Higher Education in Canada.

OECD (2013, Temmuz). Education Indicators in Focus.

Özerdem, F., Demirkıran, S. (2011). Uluslararasılaşma ve Türkiye'deki Üniversitelerin Uluslararasılaşma Anlayışları. Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar (UYK-2011), 682-689.

Özoğlu, M., Gür, B.S., Çoşkun, İ. (2012, Mart). Küresel Eğilimler Işığında Türkiye'de Uluslararası Öğrenciler. SETA.

Polis Akademisi Başkanlığı. (2013). Polis Akademisi Başkanlığı Verileri. Polis Akademisi Başkanlığı.

Polis Akademisi Başkanlığı. (2014). Polis Akademisi Başkanlığı Verileri. Polis Akademisi Başkanlığı.

Scott, P. (1998). Massification, Internationalization and Globalization. İçinde P. Scott (Ed.), The globalization of higher education (pp. 108-129). Buckingham, SRHE & Open University Press.

Teichler, U. (1998). The Role of the European Union in the Internationalization of Higher Education. İçinde P. Scott (Ed.), The Globalization of Higher Education (pp. 88-99). Buckingham, SRHE & Open University Press.

Türk Ulusal Ajansı (2013). 2012 Yılı Hayatboyu Öğrenme Programı (LLP) ve Gençlik Programı Faaliyet Raporu. Ankara.

UNESCO. (2014). UNESCO Institute for Statistics (UIS). 13 Şubat 2014 tarihinde UNESCO: <http://www.uis.unesco.org/Pages/default.aspx> adresinden alındı.

Üniversitelerimiz. (2013). 19 Şubat 2014 tarihinde <https://www.yok.gov.tr/web/guest/universitelerimiz> adresinden erişildi.

Universities Australia (Nisan, 2014). Offshore Programs of Australian Universities.

World Reputation Rankings. (2014). 03 Mart 2014 tarihinde <http://www.timeshighereducation.co.uk/world-university-rankings/> adresinden erişildi.

World's Top 100 Universities 2013. (2014). 03 Mart 2014 tarihinde <http://www.theguardian.com/news/datablog/2013/mar/05/world-top-100-universities-reputation-rankings-times-higher-education#data> adresinden erişildi.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı. (2013). Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Verileri. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı. (2014). Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Verileri. Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı. (2014). Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Verileri. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (2007, Şubat). Türkiye'nin Yükseköğretim Stratejisi. Ankara.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (2010, Kasım). Yükseköğretimde Yeniden Yapılanma: 66 Soruda Bologna Süreci Uygulamaları. Ankara.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (2014). Mevlana Değişim Programı Kitapçık. 10 Ocak 2014 tarihinde YÖK: <http://www.yok.gov.tr/documents/> adresinden alındı.

2012-2013 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri. (2013). 12 Ocak 2014 tarihinde <http://www.osym.gov.tr/belge/1-19213/2012-2013-ogretim-yili-yuksekogretim-istatistikleri.html> adresinden erişildi.

EKLER

EK- 1

Avustralya Üniversiteleri & Yerel ve Uluslararası Öğrenci Sayıları

Avustralya Üniversitelerinde Öğrenci Sayıları				
Üniversite	Uluslararası Öğrenci	Yerli Öğrenci	Toplam	Uluslararası Öğrenci Oranı
Sydney / New South Wales (NSW) Universities				
Charles Sturt University	3,457	32,472	35,929	9.60%
Macquarie University	12,222	24,141	36,363	33.60%
Southern Cross University	1,319	12,074	13,393	9.80%
The University of New England	1,208	16,86	18,068	6.70%
The University of New South Wales	13,212	36,275	49,487	26.70%
The University of Newcastle	3,474	26,858	30,332	11.50%
The University of Sydney	11,871	39,292	51,163	23.20%
University of Technology Sydney	9,091	25,518	34,609	26.30%
University of Western Sydney	4,46	33,256	37,716	11.80%
University of Wollongong	6,343	16,495	22,838	27.80%
Melbourne / Victoria Universities				
Deakin University	7,837	30,392	38,229	20.50%
La Trobe University	6,863	23,987	30,85	22.20%
Monash University	13,353	40,259	53,612	24.90%
RMIT University	10,479	25,297	35,776	29.30%
Swinburne University of Technology	6,63	13,566	20,196	32.80%
The University of Melbourne	11,995	33,443	45,438	26.40%
University of Ballarat	5,101	5,583	10,684	47.70%
Victoria University	5,325	17,011	22,336	23.80%
Brisbane / Queensland Universities				
Bond University	2,656	3,898	6,554	40.50%
Central Queensland University	7,755	11,696	19,451	39.90%
Griffith University	10,947	30,841	41,788	26.20%
James Cook University	3,021	13,271	16,292	18.50%
Queensland University of Technology	6,618	35,168	41,786	15.80%
The University of Queensland	10,49	33,34	43,83	23.90%
University of Southern Queensland	6,475	19,097	25,572	25.30%
University of the Sunshine Coast	1,293	7,663	8,956	14.40%
Perth / Western Australia Universities				
Curtin University of Technology	10,149	26,624	36,773	27.60%
Edith Cowan University	3,66	21,14	24,8	14.80%
Murdoch University	2,114	13,055	15,169	13.90%
The University of Notre Dame Australia	520	8,333	8,853	5.90%
The University of Western Australia	3,948	17,614	21,562	18.30%
Adelaide / South Australia Universities				
Flinders University	2,331	15,054	17,385	13.40%
The University of Adelaide	6,328	16,953	23,281	27.20%
University of South Australia	6,07	23,868	29,938	20.30%
Canberra / ACT Universities				
University of Canberra	2,881	10,945	13,826	20.80%
Multi-State University				
Australian Catholic University	3,227	16,271	19,498	16.60%
Hobart / Tasmania Universities				
University of Tasmania	2,884	16,582	19,466	14.80%
Darwin / Northern Territory Universities				
Charles Darwin University	575	7,205	7,78	7.40%
Canberra / ACT Universities				
The Australian National University	4,917	13,652	18,569	26.50%
Grand Totals:	233,099	813,689	1,046,788	22.3%

Kaynak: <http://www.australianuniversities.com.au>

Avustralya'daki Üniversitelerin Uluslararasılaşma Oranları

Sıra	Üniversite	Uluslararası Öğrenci Oranı
1	University of Ballarat	47,7
2	Bond University	40,5
3	Central Queensland University	39,9
4	Macquarie University	33,6
5	Swinburne University of Technology	32,8
6	RMIT University	29,3
7	University of Wollongong	27,8
8	Curtin University of Technology	27,6
9	The University of Adelaide	27,2
10	The University of New South Wales	26,7
11	The Australian National University	26,5
12	The University of Melbourne	26,4
13	University of Technology Sydney	26,3
14	Griffith University	26,2
15	University of Southern Queensland	25,3
16	Monash University	24,9
17	The University of Queensland	23,9
18	Victoria University	23,8
19	The University of Sydney	23,2
20	La Trobe University	22,2
21	University of Canberra	20,8
22	Deakin University	20,5
23	University of South Australia	20,3
24	James Cook University	18,5
25	The University of Western Australia	18,3
26	Australian Catholic University	16,6
27	Queensland University of Technology	15,8
28	Edith Cowan University	14,8
29	University of Tasmania	14,8
30	University of the Sunshine Coast	14,4
31	Murdoch University	13,9
32	Flinders University	13,4
33	University of Western Sydney	11,8
34	The University of Newcastle	11,5
35	Southern Cross University	9,8
36	Charles Sturt University	9,6
37	Charles Darwin University	7,4
38	The University of New England	6,7
39	The University of Notre Dame Australia	5,9
Kaynak: http://www.australianuniversities.com.au		

Avustralya Üniversitelerinin Offshore Kampüsleri

International Campus	Australian Institution	Country
1. Ngee Ann-Adelaide Education Centre	The University of Adelaide	Singapore
2. International Study Centre, Dubai	Murdoch University	UAE
3. Curtin in Singapore	Curtin University	Singapore
4. Curtin in Sarawak		Malaysia
5. HK Management Association (HKMA)	University of Technology, Sydney	Hong Kong
6. Shanghai University		
7. Singapore Institute of Aerospace Engineers		
8. SEG International Penang	University of Southern Queensland	Malaysia
9. SEG International Sarawak		
10. SEG International Kuala Lumpur		
11. SEG International Subang Jaya		
12. SEG International Kota Damansara		
13. AGSM	University of New South Wales	Hong Kong
14. Swinburne University of Technology, Sarawak Campus	Swinburne University of Technology	Malaysia
15. RMIT International University	RMIT University	Vietnam
16. University of Newcastle, Singapore	University of Newcastle	Singapore
17. Monash University South Africa	Monash University	South Africa
18. Monash University Malaysia		Malaysia
19. JCU Singapore	James Cook University	Singapore
20. Australian College of Kuwait	Central Queensland University	Singapore
21. INTI Laureate	University of Wollongong	Malaysia
22. UOW Dubai Campus		UAE
23. Royal Institute of Management	University of Canberra	Bhutan
24. EAST China University of Science and Technology		China
25. Hangzhou Normal University		Hong Kong
26. Harbin Normal University		Singapore
27. Ningbo University		Vietnam
28. Lingnan Institute of Further Education		
29. School of Continuing Education Hong Kong Baptist University		
30. M2 Academy (previously called: Asia Global Graduate School)		

Kaynak: Universities Australia, 2014

Türkiye Üniversiteleri & Yerel ve Uluslararası Öğrenci Sayıları

Sıra	ÜNİVERSİTE ADI	Yabancı Uyruklu Öğrenci Sayısı			Toplam Öğrenci Sayısı			Uluslararası Öğrenci Oranı		
		2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
1	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	3436	4166	4519	87044	108901	132331	3,41	3,83	3,41
2	ANKARA ÜNİVERSİTESİ	2105	2355	2660	50694	55774	62537	4,25	4,22	4,25
3	MARMARA ÜNİVERSİTESİ	1856	2079	2439	67989	72487	74711	3,26	2,87	3,26
4	GAZİ ÜNİVERSİTESİ	1334	1654	1870	73384	75615	76442	2,45	2,19	2,45
5	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	1097	1401	1788	35815	38185	42418	4,22	3,67	4,22
6	ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1706	1876	1785	24758	25161	25626	6,97	7,46	6,97
7	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	432	1032	1542	58534	64716	73040	2,11	1,59	2,11
8	TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	895	1265	1508	31281	34630	37116	4,06	3,65	4,06
9	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	718	1156	1461	68867	81309	110436	1,32	1,42	1,32
10	İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	1125	1282	1429	28486	31013	33414	4,28	4,13	4,28
11	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	559	778	1418	41226	43281	46410	3,06	1,80	3,06
12	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	1239	1100	1379	48529	52045	56099	2,46	2,11	2,46
13	EGE ÜNİVERSİTESİ	748	930	1322	46919	51130	53044	2,49	1,82	2,49
14	FATİH ÜNİVERSİTESİ	858	1003	1301	10709	12408	14479	8,99	8,08	8,99
15	GAZIANTEP ÜNİVERSİTESİ	559	851	1238	25487	27826	30167	4,10	3,06	4,10
16	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	800	949	1049	52849	58573	62666	1,67	1,62	1,67
17	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	743	910	1032	67804	73594	73812	1,40	1,24	1,40
18	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	132	384	1013	59997	62317	69666	1,45	0,62	1,45
19	ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	506	753	985	41075	45632	50554	1,95	1,65	1,95
20	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	591	754	935	50103	53011	54778	1,71	1,42	1,71
21	İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	230	448	906	15620	21159	26631	3,40	2,12	3,40
22	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	206	549	792	34672	37630	39319	2,01	1,46	2,01
23	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	516	709	787	29924	32212	33241	2,37	2,20	2,37
24	BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	218	475	768	10966	12435	13933	5,51	3,82	5,51
25	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	418	486	639	21247	23258	26109	2,45	2,09	2,45
26	UŞAK ÜNİVERSİTESİ	0	53	630	10861	12399	16365	3,85	0,43	3,85
27	BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ	1164	635	625	12702	13120	13470	4,64	4,84	4,64
28	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	237	465	605	37099	42907	50134	1,21	1,08	1,21
29	İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ	354	450	585	11950	13526	16093	3,64	3,33	3,64
30	BEYKENT ÜNİVERSİTESİ	235	391	522	13817	16788	21288	2,45	2,33	2,45
31	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	133	267	513	261797	29656	33879	1,51	0,90	1,51
32	ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	327	380	490	31314	34500	38067	1,29	1,10	1,29
33	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	199	378	483	12599	15518	16876	2,86	2,44	2,86
34	ZİRVE ÜNİVERSİTESİ	202	305	441	2643	5191	7316	6,03	5,88	6,03
35	İSTANBUL ŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	81	190	430	881	1581	2567	16,75	12,02	16,75
36	İHSAN DOĞRAMACI BİLKENT ÜNİVERSİTESİ	222	284	427	12668	13017	13144	3,25	2,18	3,25
37	MERSİN ÜNİVERSİTESİ	158	228	413	29326	31567	34155	1,21	0,72	1,21
38	SABANCI ÜNİVERSİTESİ	181	282	407	3475	3713	4011	10,15	7,59	10,15
39	GEDİZ ÜNİVERSİTESİ	167	250	373	2694	4104	5384	6,93	6,09	6,93
40	MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	89	263	373	26405	29337	33159	1,12	0,90	1,12
41	TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ	0	82	372	212	3042	4460	8,34	2,70	8,34
42	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	7	159	362	11965	11128	14838	2,44	1,43	2,44
43	CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	150	259	351	32789	36238	39713	0,88	0,71	0,88
44	AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	34	238	350	34083	36467	38494	0,91	0,65	0,91
45	YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	28	184	344	1039	3101	5947	5,78	5,93	5,78
46	MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	295	305	326	6687	7792	8527	3,82	3,91	3,82
47	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	42	156	300	34942	39324	44416	0,68	0,40	0,68
48	ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ	106	234	299	4468	5334	6067	4,93	4,39	4,93
49	MELİKŞAH ÜNİVERSİTESİ	88	161	282	1300	2201	3305	8,53	7,31	8,53
50	ÖZYEGİN ÜNİVERSİTESİ	70	159	282	1790	3028	4299	6,56	5,25	6,56
51	NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	65	196	279	16245	22713	26212	1,06	0,86	1,06
52	ULUSLARARASI ANTALYA ÜNİVERSİTESİ	0	119	268	0	0	1086	24,68	0,00	24,68
53	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	106	111	254	36643	40709	44434	0,57	0,27	0,57
54	YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ	178	199	250	18344	19643	20947	1,19	1,01	1,19
55	BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	55	104	236	19128	21610	23871	0,99	0,48	0,99
56	MEVLANA ÜNİVERSİTESİ	47	134	236	745	1703	3210	7,35	7,87	7,35
57	RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	42	117	226	12034	14016	15045	1,50	0,83	1,50
58	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	0	57	221	9829	12841	16869	1,31	0,44	1,31
59	GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	4	53	219	18515	20239	23179	0,94	0,26	0,94
60	TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ	31	81	214	886	1544	5129	4,17	5,25	4,17
61	FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ	0	0	205	0	0	2303	8,90	0,00	8,90
62	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	57	75	199	25908	5342	6669	2,98	1,40	2,98
63	KOÇ ÜNİVERSİTESİ	67	76	196	4292	4730	5650	3,47	1,61	3,47
64	ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	94	158	179	19746	23003	24824	0,72	0,69	0,72
65	YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	4	266	178	19720	21917	23725	0,75	1,21	0,75
66	KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	80	138	174	5533	6584	7631	2,28	2,10	2,28
67	ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	42	119	162	36	67	93	174,19	177,61	174,19

68	NİĞDE ÜNİVERSİTESİ	43	77	161	16216	18181	20300	0,79	0,42	0,79
69	DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	42	118	154	39129	44174	46221	0,33	0,27	0,33
70	İSTANBUL KEMERBURGAZ ÜNİVERSİTESİ	18	34	150	629	1579	2598	5,77	2,15	5,77
71	FIRAT ÜNİVERSİTESİ	95	100	130	2508	29406	32348	0,40	0,34	0,40
72	YAŞAR ÜNİVERSİTESİ	21	79	128	4892	5553	6311	2,03	1,42	2,03
73	İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ	43	80	127	219	363	581	21,86	22,04	21,86
74	İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	62	101	125	3074	3448	3801	3,29	2,93	3,29
75	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	13	94	118	19159	21885	25495	0,46	0,43	0,46
76	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	37	80	118	15008	20238	31260	0,38	0,40	0,38
77	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	71	85	116	11899	15649	23596	0,49	0,54	0,49
78	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	0	14	112	10877	12976	15434	0,73	0,11	0,73
79	İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ	38	88	110	8017	10347	12774	0,86	0,85	0,86
80	DİCLE ÜNİVERSİTESİ	25	50	100	23660	27500	29280	0,34	0,18	0,34
81	HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ	19	70	100	2001	4749	4139	2,42	1,47	2,42
82	OKAN ÜNİVERSİTESİ	54	37	100	7974	11242	14289	0,70	0,33	0,70
83	GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	17	39	96	21218	23562	26512	0,36	0,17	0,36
84	İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ	86	101	95	5121	5388	5425	1,75	1,87	1,75
85	İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	0	19	91	224	915	2385	3,82	2,08	3,82
86	İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ	41	60	84	887	1654	2978	2,82	3,63	2,82
87	İZMİR EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ	37	57	79	6190	6485	6577	1,20	0,88	1,20
88	SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	16	29	78	41250	57187	60465	0,13	0,05	0,13
89	CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	19	54	74	35467	40502	45223	0,16	0,13	0,16
90	MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	22	31	74	29312	32641	34272	0,22	0,09	0,22
91	NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	84	67	70	8004	9720	11588	0,60	0,69	0,60
92	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	37	108	69	21429	23575	26869	0,26	0,46	0,26
93	SÜLEYMAN ŞAH ÜNİVERSİTESİ	0	44	66	294	713	1177	5,61	6,17	5,61
94	BARTIN ÜNİVERSİTESİ	60	68	63	5291	7275	9025	0,70	0,93	0,70
95	BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	65	70	63	9540	10935	12400	0,51	0,64	0,51
96	BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	0	3	63	3704	4847	6476	0,97	0,06	0,97
97	ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ	19	32	61	13534	15603	17107	0,36	0,21	0,36
98	GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	29	38	59	3432	3470	3683	1,60	1,10	1,60
99	ATILIM ÜNİVERSİTESİ	27	60	55	5429	5408	5014	1,10	1,11	1,10
100	HARRAN ÜNİVERSİTESİ	9	22	55	15951	17433	18981	0,29	0,13	0,29
101	İPEK ÜNİVERSİTESİ	0	0	55	0	0	185	29,73	0,00	29,73
102	BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ	37	42	54	8809	8937	9256	0,58	0,47	0,58
103	YALOVA ÜNİVERSİTESİ	8	28	52	4993	7239	9640	0,54	0,39	0,54
104	BEZM-İ ALEM VAKIF ÜNİVERSİTESİ	15	28	46	403	740	1355	3,39	3,78	3,39
105	İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ	0	13	46	431	1223	1426	3,23	1,06	3,23
106	ŞİFA ÜNİVERSİTESİ	0	22	46	246	532	1165	3,95	4,14	3,95
107	GEBZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	13	31	45	3474	4094	4760	0,95	0,76	0,95
108	IŞIK ÜNİVERSİTESİ	32	34	42	3495	3667	4497	0,93	0,93	0,93
109	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	11	21	40	7781	8796	9912	0,40	0,24	0,40
110	MALTEPE ÜNİVERSİTESİ	29	37	40	6910	7775	8736	0,46	0,48	0,46
111	ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	25	33	36	25288	30684	37261	0,10	0,11	0,10
112	ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	8	26	31	6927	8203	9350	0,33	0,32	0,33
113	KADIR HAS ÜNİVERSİTESİ	1	6	31	4959	5381	5697	0,54	0,11	0,54
114	CANİK BAŞARI ÜNİVERSİTESİ	0	2	25	0	328	1145	2,18	0,61	2,18
115	AMASYA ÜNİVERSİTESİ	0	8	24	7577	7533	8851	0,27	0,11	0,27
116	HİTİT ÜNİVERSİTESİ	0	0	24	9427	11006	12415	0,19	0,00	0,19
117	İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	0	16	22	45	358	1007	2,18	4,47	2,18
118	ORDU ÜNİVERSİTESİ	6	12	22	10197	11704	13340	0,16	0,10	0,16
119	OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	0	0	22	5428	6609	7522	0,29	0,00	0,29
120	KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ	0	6	19	0	1319	134	14,18	0,45	14,18
121	AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ	3	10	18	14667	16081	17087	0,11	0,06	0,11
122	HALIÇ ÜNİVERSİTESİ	26	18	18	6182	7403	7987	0,23	0,24	0,23
123	ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ	0	0	17	0	821	2867	0,59	0,00	0,59
124	BATMAN ÜNİVERSİTESİ	0	5	16	4008	4882	6304	0,25	0,10	0,25
125	BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	5	11	16	4653	5353	6018	0,27	0,21	0,27
126	TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ	0	0	16	1	3	123	13,01	0,00	13,01
127	ACIBADEM ÜNİVERSİTESİ	0	8	15	657	934	1165	1,29	0,86	1,29
128	ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	4	14	15	2808	2934	3463	0,43	0,48	0,43
129	GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	7	12	15	7725	10581	13456	0,11	0,11	0,11
130	İĞDIR ÜNİVERSİTESİ	0	0	14	2614	3311	3937	0,36	0,00	0,36
131	MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	2	7	14	3113	4689	5755	0,24	0,15	0,24
132	SİNOP ÜNİVERSİTESİ	0	0	14	4230	4727	5193	0,27	0,00	0,27
133	AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	0	0	13	5966	7881	9520	0,14	0,00	0,14
134	İSTANBUL BİLİM ÜNİVERSİTESİ	13	12	13	2072	2501	2987	0,44	0,48	0,44
135	İZMİR ÜNİVERSİTESİ	10	12	13	2354	3435	4222	0,31	0,35	0,31
136	İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ	0	1	10	2735	4297	7920	0,13	0,02	0,13
137	BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	4	4	8	4471	6570	8657	0,09	0,06	0,09
138	BOZOK ÜNİVERSİTESİ	1	6	8	7701	10029	11135	0,07	0,06	0,07
139	TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	6	1	8	3334	3766	4238	0,19	0,03	0,19
140	YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ	3	8	7	1842	2722	4463	0,16	0,29	0,16
141	GEDİK ÜNİVERSİTESİ	0	0	5	898	1772	2644	0,19	0,00	0,19
142	UFUK ÜNİVERSİTESİ	1	3	4	1654	1919	2317	0,17	0,16	0,17
143	ADANA BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	0	0	3	0	0	119	2,52	0,00	2,52
144	ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ	0	0	3	13478	15421	16739	0,02	0,00	0,02
145	NUH NACI YAZGAN ÜNİVERSİTESİ	0	2	3	100	356	800	0,38	0,56	0,38
146	SİİRT ÜNİVERSİTESİ	0	0	3	5147	5012	6004	0,05	0,00	0,05
147	DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	0	1	2	10978	13478	16471	0,01	0,01	0,01
148	MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	0	0	2	14358	16516	18159	0,01	0,00	0,01
149	TOROS ÜNİVERSİTESİ	2	1	2	283	2109	1592	0,13	0,05	0,13
150	BURSA ORHANGAZI ÜNİVERSİTESİ	0	0	1	0	234	129	0,78	0,00	0,78
151	DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ	0	0	1	280	394	517	0,19	0,00	0,19
152	İSTANBUL KAVRAM MESLEK YÜKSEKOKULU	2	1	1	998	1162	1320	0,08	0,09	0,08
153	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	0	0	1	4433	6565	8108	0,01	0,00	0,01

Kaynak: YÖK'ün 17 Mart 2014 tarihli Verilerinden Yararlanılarak M.Yakupoğlu Tarafından Üretilmiştir.

Türkiye'deki Üniversitelerdeki Uluslararası Öğretim Görevlileri Sayıları

Yabancı Uyruklu Akademik Personel Sayıları						
Sıra	Üniversite	2011	2012	2013	Toplam Öğretim Görevlisi Sayısı (2013)	Yabancı Uyruklu Akademik Personel Oranı
1	İHSAN DOĞRAMACI BİLKENT ÜNİVERSİTESİ	201	194	188	897	20,96
2	KOÇ ÜNİVERSİTESİ	76	82	90	475	18,95
3	FATİH ÜNİVERSİTESİ	73	78	82	573	14,31
4	YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ	69	74	75	936	8,01
5	BOĞAZICI ÜNİVERSİTESİ	51	52	74	495	14,95
6	İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ	60	56	73	637	11,46
7	İZMİR EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ	71	61	66	416	15,87
8	ZİRVE ÜNİVERSİTESİ	57	58	65	323	20,12
9	BAHÇESEHİR ÜNİVERSİTESİ	33	33	54	1113	4,85
10	MARMARA ÜNİVERSİTESİ	30	40	52	3099	1,68
11	İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	38	38	51	1113	4,58
12	ERCIYES ÜNİVERSİTESİ	25	42	46	2222	2,07
13	İSTANBUL ŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	23	34	45	200	22,50
14	ÖZYEGİN ÜNİVERSİTESİ	22	27	44	239	18,41
15	ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	43	41	44	1886	2,33
16	DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ	71	51	39	249	15,66
17	SABANCI ÜNİVERSİTESİ	37	36	38	265	14,34
18	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	44	53	37	5102	0,73
19	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	24	25	36	3137	1,15
20	BEZM-İ ALEM VAKIF ÜNİVERSİTESİ	15	26	36	452	7,96
21	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	12	16	36	2410	1,49
22	GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	34	33	35	264	13,26
23	İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	13	33	34	775	4,39
24	YASAR ÜNİVERSİTESİ	29	29	33	384	8,59
25	MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	14	23	33	353	9,35
26	ANKARA ÜNİVERSİTESİ	28	27	31	3523	0,88
27	MELİKŞAH ÜNİVERSİTESİ	15	23	29	136	21,32
28	TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	19	20	29	1232	2,35
29	ULUSLARARASI ANTALYA ÜNİVERSİTESİ	1	19	28	109	25,69
30	OKAN ÜNİVERSİTESİ	28	27	28	463	6,05
31	ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	16	18	26	1585	1,64
32	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	4	7	25	423	5,91
33	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	21	19	25	1994	1,25
34	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	12	15	24	1462	1,64
35	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	16	21	23	1213	1,90
36	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	18	19	23	1765	1,30
37	ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	15	19	22	130	16,92
38	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	11	17	21	1455	1,44
39	SÜLEYMAN ŞAH ÜNİVERSİTESİ	3	16	20	57	35,09
40	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	17	19	20	1483	1,35
41	FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ	0	0	19	205	9,27
42	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	14	11	19	778	2,44
43	ISIK ÜNİVERSİTESİ	9	13	18	160	11,25
44	AFYON KOÇATEPE ÜNİVERSİTESİ	15	16	18	1272	1,42
45	BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ	9	12	17	710	2,39
46	SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	10	13	16	2092	0,76
47	İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	10	11	16	472	3,39
48	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	11	12	16	2363	0,68
49	TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ	1	9	15	111	13,51
50	YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	1	5	15	292	5,14
51	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	12	14	15	2611	0,57
52	KADİR HAS ÜNİVERSİTESİ	20	14	14	237	5,91
53	CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	13	13	13	1674	0,78
54	MERSİN ÜNİVERSİTESİ	13	13	13	1485	0,88
55	GEDİZ ÜNİVERSİTESİ	14	18	13	254	5,12
56	ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	0	1	12	80	15,00
57	CANIK BAŞARI ÜNİVERSİTESİ	0	5	12	66	18,18
58	İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ	3	5	12	55	21,82
59	ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ	13	15	12	240	5,00
60	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	13	13	12	2181	0,55
61	YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	17	11	12	877	1,37
62	KAHRAMANMARAŞ SÜTCÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	3	7	11	669	1,64
63	PIRI REİS ÜNİVERSİTESİ	4	11	11	56	19,64
64	MEVLANA ÜNİVERSİTESİ	5	10	11	179	6,15
65	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	5	7	11	2031	0,54
66	EGE ÜNİVERSİTESİ	0	6	10	2890	0,35
67	ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ	5	4	10	745	1,34
68	AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	4	8	10	202	4,95
69	TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ	2	10	10	397	2,52
70	HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ	3	6	10	142	7,04
71	MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	9	9	10	1194	0,84
72	GEBZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	10	9	10	301	3,32
73	MALTEPE ÜNİVERSİTESİ	4	4	9	201	4,48
74	MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	6	6	9	593	1,52
75	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	5	3	9	1306	0,69

76	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	5	8	9	1649	0,55
77	İSTANBUL KEMERBURGAZ ÜNİVERSİTESİ	4	5	9	226	3,98
78	BOZOK ÜNİVERSİTESİ	3	3	9	601	1,50
79	ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	2	2	9	233	3,86
80	CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	0	1	8	1471	0,54
81	RECEP TAYYIP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	6	7	8	722	1,11
82	BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	5	7	8	85	9,41
83	İPEK ÜNİVERSİTESİ	0	0	8	95	8,42
84	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	3	6	8	2158	0,37
85	NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	6	7	8	917	0,87
86	TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	8	5	7	261	2,68
87	UŞAK ÜNİVERSİTESİ	3	3	7	392	1,79
88	SİİRT ÜNİVERSİTESİ	0	0	7	221	3,17
89	GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	4	4	7	1100	0,64
90	ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	11	9	7	195	3,59
91	GAZİ ÜNİVERSİTESİ	10	10	7	4068	0,17
92	BEYKENT ÜNİVERSİTESİ	8	8	7	313	2,24
93	ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	5	6	6	1334	0,45
94	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	3	4	6	1221	0,49
95	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	4	5	6	1820	0,33
96	İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ	4	7	6	458	1,31
97	GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	1	6	6	571	1,05
98	ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	0	5	6	1179	0,51
99	BARTIN ÜNİVERSİTESİ	4	6	6	412	1,46
100	HİTİT ÜNİVERSİTESİ	2	2	6	341	1,76
101	YALOVA ÜNİVERSİTESİ	3	6	6	383	1,57
102	NİĞDE ÜNİVERSİTESİ	2	4	6	757	0,79
103	DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	0	3	6	1120	0,54
104	DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	3	4	6	857	0,70
105	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	1	3	5	554	0,90
106	BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	1	3	5	1103	0,45
107	İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ	3	2	5	66	7,58
108	ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ	0	1	5	131	3,82
109	HARRAN ÜNİVERSİTESİ	6	6	5	757	0,66
110	TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ	0	0	5	18	27,78
111	İZMİR ÜNİVERSİTESİ	4	3	5	274	1,82
112	İĞDIR ÜNİVERSİTESİ	2	4	5	153	3,27
113	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	4	3	5	1047	0,48
114	İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	0	2	4	373	1,07
115	TUNCELİ ÜNİVERSİTESİ	1	4	4	333	1,20
116	ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	4	4	4	443	0,90
117	ADYAMAN ÜNİVERSİTESİ	3	1	4	668	0,60
118	BİLECİK SEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	2	4	4	403	0,99
119	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	1	3	4	414	0,97
120	İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ	1	3	4	347	1,15
121	MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	3	4	4	1146	0,35
122	TOROS ÜNİVERSİTESİ	15	11	4	118	3,39
123	BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	1	2	3	397	0,76
124	KAPADOKYA MESLEK YÜKSEKOKULU	4	4	3	93	3,23
125	ACIBADEM ÜNİVERSİTESİ	2	3	3	263	1,14
126	PLATO MESLEK YÜKSEKOKULU	4	3	3	78	3,85
127	FIRAT ÜNİVERSİTESİ	3	3	3	1660	0,18
128	KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	0	1	3	279	1,08
129	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	3	3	3	1875	0,16
130	YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ	0	2	3	238	1,26
131	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	2	2	3	647	0,46
132	ATILIM ÜNİVERSİTESİ	3	4	3	368	0,82
133	AVRASYA ÜNİVERSİTESİ	0	3	3	131	2,29
134	BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	1	1	3	225	1,33
135	HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	3	3	3	320	0,94
136	NEVSEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	2	3	3	360	0,83
137	HALIÇ ÜNİVERSİTESİ	7	6	3	211	1,42
138	AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ	2	3	3	394	0,76
139	İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ	2	2	2	358	0,56
140	İSTANBUL BİLİM ÜNİVERSİTESİ	2	2	2	251	0,80
141	DİCLE ÜNİVERSİTESİ	1	2	2	1765	0,11
142	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	1	1	2	537	0,37
143	GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	2	0	2	373	0,54
144	ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	1	1	2	386	0,52
145	KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ	0	1	2	120	1,67
146	İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	0	1	2	426	0,47
147	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	1	1	2	505	0,40
148	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	1	1	2	418	0,48
149	ADANA BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	0	0	2	94	2,13
150	MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	6	2	2	396	0,51
151	AMASYA ÜNİVERSİTESİ	2	2	2	279	0,72
152	BATMAN ÜNİVERSİTESİ	1	1	2	321	0,62
153	BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	1	1	2	308	0,65
154	NIŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ	0	1	1	156	0,64
155	AVRUPA MESLEK YÜKSEKOKULU	1	2	1	15	6,67
156	SİNOP ÜNİVERSİTESİ	2	0	1	346	0,29
157	ŞİFA ÜNİVERSİTESİ	1	3	1	211	0,47
158	İSTANBUL KAVRAM MESLEK YÜKSEKOKULU	3	1	1	70	1,43
159	OSMANIYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ	2	2	0	280	-
Toplam		1879	2122	2599	122828	
Kaynak: YÖK 2014 Verilerinden Yararlanılarak M.Yakupoğlu Tarafından Üretilmiştir.						

Yabancı Uyruklu Akademisyenlerin Üniversite Temelli Oranları (Sırasıyla ilk 158 Üniversite)

Sıra	Üniversite	Yabancı Uyruklu Akademisyen Oranı
1	SÜLEYMAN ŞAH ÜNİVERSİTESİ	35,09
2	TÜRK-ALMAN ÜNİVERSİTESİ	27,78
3	ULUSLARARASI ANTALYA ÜNİVERSİTESİ	25,69
4	İSTANBUL ŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	22,50
5	İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ	21,82
6	MELİKŞAH ÜNİVERSİTESİ	21,32
7	İHSAN DOĞRAMACI BİLKENT ÜNİVERSİTESİ	20,96
8	ZİRVE ÜNİVERSİTESİ	20,12
9	PIRİ REİS ÜNİVERSİTESİ	19,64
10	KOÇ ÜNİVERSİTESİ	18,95
11	ÖZYEGİN ÜNİVERSİTESİ	18,41
12	CANİK BAŞARI ÜNİVERSİTESİ	18,18
13	ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	16,92
14	İZMİR EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ	15,87
15	DOĞUŞ ÜNİVERSİTESİ	15,66
16	ABDULLAH GÜL ÜNİVERSİTESİ	15,00
17	BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ	14,95
18	SABANCI ÜNİVERSİTESİ	14,34
19	FATİH ÜNİVERSİTESİ	14,31
20	TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ	13,51
21	GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ	13,26
22	İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ	11,46
23	IŞIK ÜNİVERSİTESİ	11,25
24	BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	9,41
25	MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ	9,35
26	FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ	9,27
27	YAŞAR ÜNİVERSİTESİ	8,59
28	İPEK ÜNİVERSİTESİ	8,42
29	YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ	8,01
30	BEZM-İ ALEM VAKIF ÜNİVERSİTESİ	7,96
31	İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ	7,58
32	HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ	7,04
33	AVRUPA MESLEK YÜKSEKOKULU	6,67
34	MEVLANA ÜNİVERSİTESİ	6,15
35	OKAN ÜNİVERSİTESİ	6,05
36	KARABÜK ÜNİVERSİTESİ	5,91
37	KADİR HAS ÜNİVERSİTESİ	5,91
38	YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	5,14
39	GEDİZ ÜNİVERSİTESİ	5,12
40	ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ	5,00
41	AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ	4,95
42	BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	4,85
43	İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	4,58
44	MALTEPE ÜNİVERSİTESİ	4,48
45	İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ	4,39
46	İSTANBUL KEMERBURGAZ ÜNİVERSİTESİ	3,98
47	ŞIRNAK ÜNİVERSİTESİ	3,86
48	PLATO MESLEK YÜKSEKOKULU	3,85
49	ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ	3,82
50	ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ	3,59
51	İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	3,39
52	TOROS ÜNİVERSİTESİ	3,39
53	GEBZE YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ	3,32
54	IĞDIR ÜNİVERSİTESİ	3,27
55	KAPADOKYA MESLEK YÜKSEKOKULU	3,23
56	SİİRT ÜNİVERSİTESİ	3,17
57	TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	2,68
58	TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ	2,52
59	KAFKAS ÜNİVERSİTESİ	2,44
60	BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ	2,39
61	TRAKYA ÜNİVERSİTESİ	2,35
62	ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	2,33
63	AVRASYA ÜNİVERSİTESİ	2,29
64	BEYKENT ÜNİVERSİTESİ	2,24
65	ADANA BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ	2,13
66	ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	2,07
67	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	1,90
68	İZMİR ÜNİVERSİTESİ	1,82
69	UŞAK ÜNİVERSİTESİ	1,79
70	HİTİT ÜNİVERSİTESİ	1,76
71	MARMARA ÜNİVERSİTESİ	1,68
72	KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ	1,67

73	KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ	1,64
74	GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	1,64
75	ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ	1,64
76	YALOVA ÜNİVERSİTESİ	1,57
77	MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ	1,52
78	BOZOK ÜNİVERSİTESİ	1,50
79	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ	1,49
80	BARTIN ÜNİVERSİTESİ	1,46
81	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	1,44
82	İSTANBUL KAVRAM MESLEK YÜKSEKOKULU	1,43
83	HALIÇ ÜNİVERSİTESİ	1,42
84	AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ	1,42
85	YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	1,37
86	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	1,35
87	ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ	1,34
88	BAYBURT ÜNİVERSİTESİ	1,33
89	İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ	1,31
90	ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	1,30
91	YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ	1,26
92	ANADOLU ÜNİVERSİTESİ	1,25
93	TUNCELİ ÜNİVERSİTESİ	1,20
94	İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ	1,15
95	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	1,15
96	ACIBADEM ÜNİVERSİTESİ	1,14
97	RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ	1,11
98	KİLİS 7 ARALIK ÜNİVERSİTESİ	1,08
99	İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ	1,07
100	GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ	1,05
101	BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ	0,99
102	MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ	0,97
103	HAKKARİ ÜNİVERSİTESİ	0,94
104	ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ	0,90
105	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ	0,90
106	ANKARA ÜNİVERSİTESİ	0,88
107	MERSİN ÜNİVERSİTESİ	0,88
108	NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ	0,87
109	MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ	0,84
110	NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ	0,83
111	ATILIM ÜNİVERSİTESİ	0,82
112	İSTANBUL BİLİM ÜNİVERSİTESİ	0,80
113	NİĞDE ÜNİVERSİTESİ	0,79
114	CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	0,78
115	SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ	0,76
116	AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ	0,76
117	BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ	0,76
118	İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ	0,73
119	AMASYA ÜNİVERSİTESİ	0,72
120	DÜZCE ÜNİVERSİTESİ	0,70
121	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ	0,69
122	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ	0,68
123	HARRAN ÜNİVERSİTESİ	0,66
124	BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ	0,65
125	NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ	0,64
126	GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ	0,64
127	BATMAN ÜNİVERSİTESİ	0,62
128	ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ	0,60
129	SELÇUK ÜNİVERSİTESİ	0,57
130	İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ	0,56
131	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	0,55
132	YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	0,55
133	CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ	0,54
134	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	0,54
135	GİRESUN ÜNİVERSİTESİ	0,54
136	DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ	0,54
137	ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ	0,52
138	ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ	0,51
139	MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ	0,51
140	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ	0,49
141	KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ	0,48
142	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ	0,48
143	ŞİFA ÜNİVERSİTESİ	0,47
144	İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ	0,47
145	AKSARAY ÜNİVERSİTESİ	0,46
146	BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ	0,45
147	ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ	0,45
148	KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ	0,40
149	KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ	0,37
150	ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ	0,37
151	MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ	0,35
152	EGE ÜNİVERSİTESİ	0,35
153	SAKARYA ÜNİVERSİTESİ	0,33
154	SİNOP ÜNİVERSİTESİ	0,29
155	FIRAT ÜNİVERSİTESİ	0,18
156	GAZİ ÜNİVERSİTESİ	0,17
157	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ	0,16
158	DİCLE ÜNİVERSİTESİ	0,11

Kaynak: YÖK 2014 Verilerinden Yararlanılarak M.Yakupoğlu Tarından Üretilmiştir.

Vatandaşlıklarına Göre Uluslararası Öğretim Elemanı Sayıları

INTERNATIONAL SCHOLAR TOTALS BY PLACE OF ORIGIN, 2011/12 & 2012/13			
Place of Origin	2011/12	2012/13	% Change
SUB-SAHARAN AFRICA	1,888	2,132	12.9
Central Africa	124	152	22.6
Cameroon	89	99	11.2
Central African Republic	0	1	-
Chad	2	10	400.0
Congo, Democratic Republic of	17	18	5.9
Congo, Republic of	9	10	11.1
Equatorial Guinea	0	7	-
Gabon	6	6	0.0
Sao Tome and Principe	1	1	0.0
East Africa	540	614	13.7
Burundi	0	1	-
Djibouti	1	0	-100.0
Eritrea	7	10	42.9
Ethiopia	127	130	2.4
Kenya	224	266	18.8
Rwanda	22	21	-4.5
Somalia	1	2	100.0
Sudan	29	28	-3.4
Tanzania	67	78	16.4
Uganda	62	78	25.8
Southern Africa	514	575	11.9
Angola	7	0	-100.0
Botswana	11	18	63.6
Comoros	3	1	-66.7
Lesotho	3	6	100.0

Madagascar	10	10	0.0
Malawi	15	25	66.7
Mauritius	19	21	10.5
Mozambique	18	26	44.4
Namibia	8	11	37.5
South Africa	298	315	5.7
Swaziland	0	3	-
Zambia	40	39	-2.5
Zimbabwe	82	100	22.0
West Africa	710	791	11.4
Benin	15	8	-46.7
Burkina Faso	22	21	-4.5
Cape Verde	0	1	-
Cote d'Ivoire (Ivory Coast)	15	18	20.0
Gambia	13	3	-76.9
Ghana	201	210	4.5
Guinea	6	2	-66.7
Guinea-Bissau	0	0	0.0
Liberia	10	16	60.0
Mali	22	16	-27.3
Mauritania	2	3	50.0
Niger	3	9	200.0
Nigeria	315	400	27.0
Senegal	66	58	-12.1
Sierra Leone	8	15	87.5
Togo	12	11	-8.3
ASIA	63,693	66,066	3.7
East Asia	48,101	50,409	4.8
China	32,120	34,230	6.6
Hong Kong	245	308	25.7

Japan	4,783	5,041	5.4
Macau	5	7	40.0
Mongolia	49	46	-6.1
North Korea	1	0	-100.0
South Korea	8,769	8,696	-0.8
Taiwan	2,129	2,081	-2.3
South & Central Asia	13,131	13,088	-0.3
Afghanistan	32	50	56.3
Bangladesh	215	247	14.9
Bhutan	9	7	-22.2
India	11,467	11,184	-2.5
Kazakhstan	152	198	30.3
Kyrgyzstan	39	28	-28.2
Maldives	2	1	-50.0
Nepal	286	360	25.9
Pakistan	660	722	9.4
Sri Lanka	188	206	9.6
Tajikistan	17	23	35.3
Turkmenistan	18	9	-50.0
Uzbekistan	46	53	15.2
Southeast Asia	2,461	2,569	4.4
Brunei	1	1	0.0
Cambodia	25	28	12.0
East Timor	0	0	0.0
Indonesia	358	276	-22.9
Laos	6	7	16.7
Malaysia	286	351	22.7
Myanmar	31	26	-16.1
Philippines	316	310	-1.9
Singapore	331	290	-12.4

Thailand	777	890	14.5
Vietnam	330	390	18.2
EUROPE	33,377	34,136	2.3
Albania	48	45	-6.3
Andorra	1	0	-100.0
Armenia	73	72	-1.4
Austria	551	578	4.9
Azerbaijan	47	38	-19.1
Belarus	91	80	-12.1
Belgium	487	499	2.5
Bosnia and Herzegovina	29	28	-3.4
Bulgaria	243	238	-2.1
Croatia	155	119	-23.2
Cyprus	91	85	-6.6
Czech Republic	216	237	9.7
Denmark	548	600	9.5
Estonia	48	44	-8.3
Finland	378	370	-2.1
France	4,287	4,409	2.8
Georgia	98	112	14.3
Germany	5,477	5,710	4.3
Gibraltar	0	0	0.0
Greece	801	838	4.6
Hungary	398	355	-10.8
Iceland	50	52	4.0
Ireland	485	540	11.3
Italy	3,792	3,804	0.3
Kosovo	9	15	66.7
Latvia	25	25	0.0
Liechtenstein	1	7	600.0

Lithuania	56	50	-10.7
Luxembourg	21	22	4.8
Macedonia	35	32	-8.6
Malta	1	5	400.0
Moldova	25	31	24.0
Monaco	3	3	0.0
Montenegro	9	9	0.0
Netherlands	1,140	1,165	2.2
Norway	453	492	8.6
Poland	817	982	20.2
Portugal	552	561	1.6
Romania	460	417	-9.3
Russia	1,262	1,136	-10.0
San Marino	1	1	0.0
Serbia	170	173	1.8
Slovakia	124	135	8.9
Slovenia	87	96	10.3
Spain	2,863	3,047	6.4
Sweden	612	632	3.3
Switzerland	799	792	-0.9
Turkey	2,323	2,302	-0.9
Ukraine	387	366	-5.4
United Kingdom	2,741	2,787	1.7
Vatican City/Holy See	1	0	-100.0
Europe, Unspecified	6	0	-100.0
LATIN AMERICA & CARIBBEAN	7,365	8,239	11.9
Caribbean	358	371	3.6
Anguilla	0	1	-
Antigua and Barbuda	5	3	-40.0
Aruba	2	1	-50.0

Bahamas	25	30	20.0
Barbados	15	28	86.7
Bermuda	1	1	0.0
British Virgin Islands	0	0	0.0
Cayman Islands	0	0	0.0
Cuba	33	31	-6.1
Dominica	9	7	-22.2
Dominican Republic	29	25	-13.8
Grenada	6	6	0.0
Guadeloupe	0	1	-
Haiti	31	22	-29.0
Jamaica	104	115	10.6
Martinique	0	1	-
Montserrat	0	0	0.0
Netherlands Antilles	1	3	200.0
St. Kitts and Nevis	3	5	66.7
St. Lucia	9	6	-33.3
St. Vincent and the Grenadines	2	6	200.0
Trinidad & Tobago	83	78	-6.0
Turks and Caicos Islands	0	1	-
Mexico & Central America	1,704	1,894	11.2
Belize	19	24	26.3
Costa Rica	102	100	-2.0
El Salvador	33	41	24.2
Guatemala	62	62	0.0
Honduras	54	67	24.1
Mexico	1,390	1,532	10.2
Nicaragua	15	36	140.0
Panama	29	32	10.3
South America	5,303	5,974	12.7

Argentina	712	662	-7.0
Bolivia	38	46	21.1
Brazil	2,627	3,264	24.2
Chile	464	503	8.4
Colombia	732	792	8.2
Ecuador	122	132	8.2
Falkland Islands	0	0	0.0
French Guiana	0	0	0.0
Guyana	7	8	14.3
Paraguay	13	22	69.2
Peru	266	255	-4.1
Suriname	0	1	-
Uruguay	87	77	-11.5
Venezuela	235	212	-9.8
MIDDLE EAST & NORTH AFRICA	4,836	5,439	12.5
Middle East	3,914	4,406	12.6
Bahrain	13	11	-15.4
Iran	1,056	1,351	27.9
Iraq	89	166	86.5
Israel	1,702	1,644	-3.4
Jordan	220	282	28.2
Kuwait	32	45	40.6
Lebanon	322	361	12.1
Oman	8	18	125.0
Palestinian Territories	52	36	-30.8
Qatar	7	1	-85.7
Saudi Arabia	199	296	48.7
Syria	143	158	10.5
United Arab Emirates	54	19	-64.8
Yemen	17	18	5.9

North Africa	922	1,033	12.0
Algeria	74	75	1.4
Egypt	635	725	14.2
Libya	21	38	81.0
Morocco	100	100	0.0
Tunisia	92	95	3.3
NORTH AMERICA	4,493	4,741	5.5
Canada	4,493	4,741	5.5
OCEANIA	1,263	1,295	2.5
Australia	1,002	1,058	5.6
Fiji	6	5	-16.7
French Polynesia	0	2	-
Kiribati	0	2	-
Micronesia	0	1	-
New Caledonia	0	0	0.0
New Zealand	241	216	-10.4
Niue	6	0	-100.0
Palau	0	0	0.0
Papua New Guinea	6	9	50.0
Samoa	0	0	0.0
Tonga	1	1	0.0
Tuvalu	0	0	0.0
Vanuatu	1	1	0.0
STATELESS	2	11	450.0
WORLD TOTAL	116,917	122,059	4.4

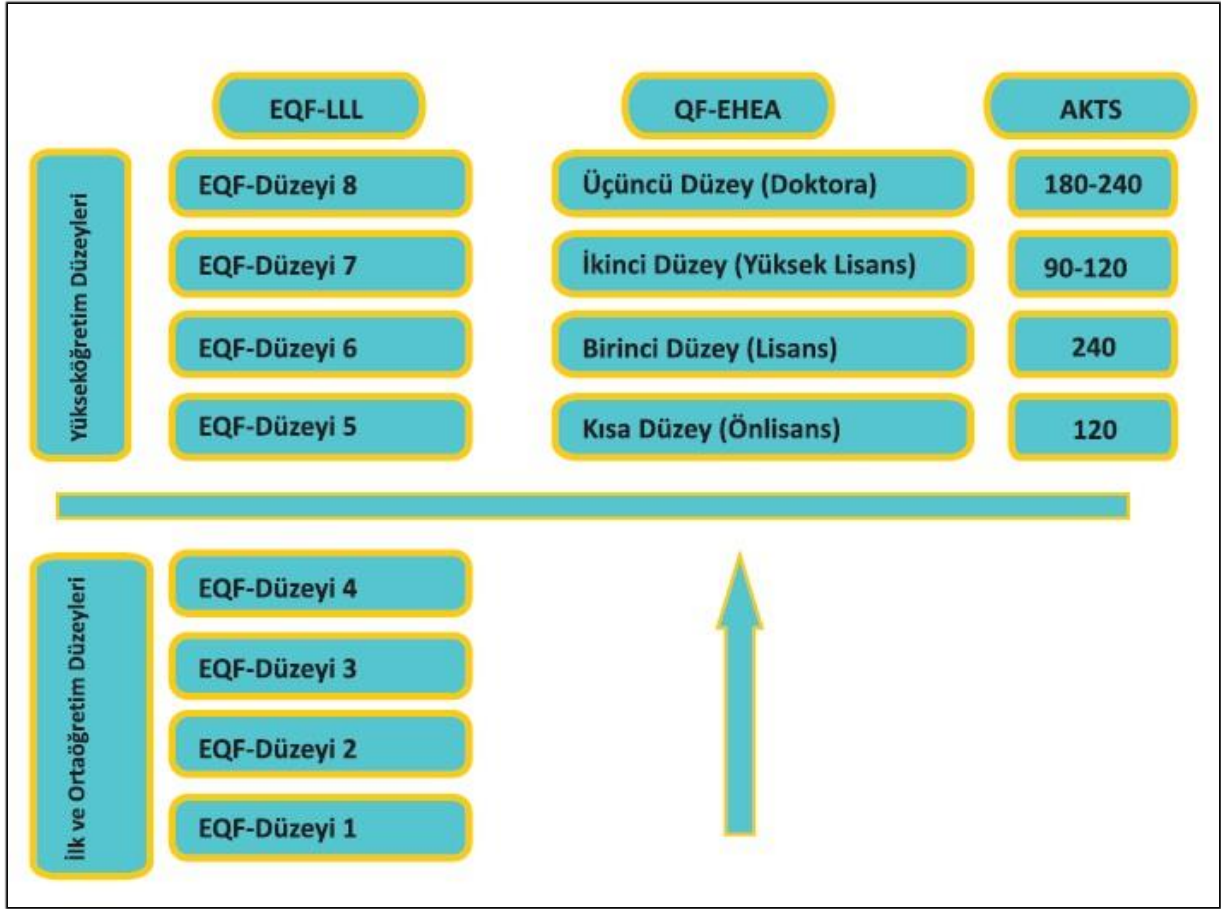
Kaynak: Institute of International Education, 2013

İllere Göre Uluslararası Öğrenci Sayıları ve Oranları

Sıra	il	UA Öğrenci Sayısı	Uluslararası Öğrenci Oranı
1	İstanbul	16510	30,01
2	Ankara	9935	18,06
3	İzmir	3226	5,86
4	Gaziantep	1779	3,23
5	Sakarya	1542	2,80
6	Edirne	1508	2,74
7	Erzurum	1461	2,66
8	Samsun	1443	2,62
9	Eskişehir	1426	2,59
10	Konya	1403	2,55
11	Bursa	1380	2,51
12	Kayseri	1270	2,31
13	Kocaeli	1058	1,92
14	Trabzon	935	1,70
15	Antalya	873	1,59
16	Balıkesir	792	1,44
17	Uşak	630	1,15
18	Malatya	513	0,93
19	Çanakkale	490	0,89
20	Kırklareli	483	0,88
21	Mersin	430	0,78
22	Muğla	373	0,68
23	Kars	362	0,66
24	Manisa	351	0,64
25	Afyon	350	0,64
26	Denizli	300	0,55
27	Tekirdağ	279	0,51
28	Adana	257	0,47
29	Zonguldak	236	0,43
30	Rize	226	0,41
31	Kastamonu	221	0,40
32	Giresun	219	0,40
33	Bolu	179	0,33
34	Van	178	0,32
35	Kilis	174	0,32
36	Ardahan	162	0,29
37	Niğde	161	0,29
38	Kütahya	154	0,28
39	Elazığ	130	0,24
40	Kahramanmaraş	118	0,21
41	Karabük	118	0,21
42	Aksaray	112	0,20
43	Diyarbakır	100	0,18
44	Tokat	96	0,17
45	Isparta	78	0,14
46	Hatay	74	0,13
47	Sivas	74	0,13
48	Nevşehir	70	0,13
49	Kırıkkale	69	0,13
50	Bartın	63	0,11
51	Bilecik	63	0,11
52	Bitlis	63	0,11
53	Erzincan	61	0,11
54	Şanlıurfa	55	0,10
55	Yalova	52	0,09
56	Karaman	40	0,07
57	Aydın	36	0,07
58	Çankırı	31	0,06
59	Amasya	24	0,04
60	Çorum	24	0,04
61	Ordu	22	0,04
62	Osmaniye	22	0,04
63	Kırşehir	18	0,03
64	Batman	16	0,03
65	Bayburt	16	0,03
66	Gümüşhane	15	0,03
67	İğdır	14	0,03
68	Mardin	14	0,03
69	Sinop	14	0,03
70	Ağrı	13	0,02
71	Bingöl	8	0,01
72	Yozgat	8	0,01
73	Adıyaman	3	0,01
74	Siirt	3	0,01
75	Burdur	2	0,00
76	Düzce	2	0,00
77	Muş	1	0,00

YÖK 2014 Verilerinden Yararlanılarak M.Yakupoğlu Tarafından Üretilmiştir.

QF-EHEA-EQF-LLL Karşılaştırması



Kaynak: YÖK, 2010

TIMES HIGHER EDUCATION WORLD REPUTATION RANKINGS 2013

2013 Rank	2012 Rank	2011 Rank	Institution	Country
1	1	1	Harvard University	US
2	2	2	Massachusetts Institute of Technology	US
3	3	3	University of Cambridge	UK
4	6	6	University of Oxford	UK
5	5	4	University of California, Berkeley	US
6	4	5	Stanford University	US
7	7	7	Princeton University	US
8	9	12	University of California, Los Angeles	US
9	8	8	University of Tokyo	Japan
10	10	9	Yale University	US
11	11	10	California Institute of Technology	US
12	12	13	University of Michigan	US
13	15	23	Columbia University	US
14	14	15	University of Chicago	US
14	13	11	Imperial College London	UK
16	16	17	University of Toronto	Canada
17	16	16	Cornell University	US
18	19	22	University of Pennsylvania	US
19	18	14	Johns Hopkins University	US
20	21	19	University College London	UK
20	22	24	Swiss Federal Institute of Technology Zürich	Switzerland
22	23	27	National University of Singapore	Singapore
23	20	18	Kyoto University	Japan
24	23	21	University of Illinois at Urbana Champaign	US
25	29	37	London School of Economics and Political Science	UK
26	37	28	Carnegie Mellon University	US
27	32	31	University of Texas at Austin	US
27	28	26	University of Washington	US
29	34	51-60	New York University	US
30	27	25	University of Wisconsin-Madison	US
31	25	31	University of British Columbia	Canada
31	33	36	Duke University	US
31	25	29	McGill University	Canada
34	36	30	University of California, San Diego	US
35	30	35	Tsinghua University	China
36	39	42	The University of Hong Kong	Hong Kong
37	35	40	Northwestern University	US
38	41	39	Georgia Institute of Technology	US
39	43	45	University of Melbourne	Australia
40	31	34	University of California, San Francisco	US
41	51-60	51-60	Seoul National University	Korea, Republic Of
42	44	51-60	Australian National University	Australia
42	39	19	University of Massachusetts	US
44	42	48	Ludwig-Maximilians-Universität München	Germany
45	38	43	Peking University	China
46	49	45	University of Edinburgh	UK
47	51-60	61-70	University of Manchester	UK
48	44	38	University of California, Davis	US

49	50	51-60	The University of Sydney	Australia
50			Lomonosov Moscow State University	Russian Federation
50	47	47	Purdue University	US
51-60	51-60	49	Delft University of Technology	Netherlands
51-60	61-70	71-80	École Polytechnique Fédérale de Lausanne	Switzerland
51-60	91-100		Middle East Technical University	Turkey
51-60	47	43	University of Minnesota	US
51-60	46	41	University of North Carolina at Chapel Hill	US
51-60	51-60	51-60	The Ohio State University	US
51-60	51-60	50	Osaka University	Japan
51-60	51-60	61-70	Pennsylvania State University	US
51-60	51-60	51-60	University of California, Santa Barbara	US
51-60	61-70	81-90	National Taiwan University	Taiwan
61-70	61-70	91-100	The Hong Kong University of Science and Technology	Hong Kong
61-70	51-60	51-60	Karolinska Institute	Sweden
61-70	61-70	61-70	King's College London	UK
61-70	81-90	91-100	Korea Advanced Institute of Science and Technology	Korea, Republic Of
61-70	81-90	81-90	Leiden University	Netherlands
61-70	61-70		University of São Paulo	Brazil
61-70	61-70	71-80	University of Southern California	US
61-70	61-70	61-70	Technische Universität München	Germany
61-70	51-60	51-60	Tohoku University	Japan
61-70	51-60	51-60	Tokyo Institute of Technology	Japan
71-80	61-70		Hebrew University of Jerusalem	Israel
71-80	61-70	71-80	Humboldt-Universität zu Berlin	Germany
71-80	81-90	81-90	Katholieke Universiteit Leuven	Belgium
71-80	71-80	71-80	Michigan State University	US
71-80	81-90	91-100	Nanyang Technological University	Singapore
71-80	71-80		Université Paris-Sorbonne	France
71-80	61-70	51-60	University of Pittsburgh	US
71-80	71-80	81-90	The University of Queensland Australia	Australia
71-80	71-80	81-90	Universität Heidelberg	Germany
81-90	71-80	81-90	University of Amsterdam	Netherlands
81-90	91-100	61-70	Boston University	US
81-90	81-90		Brown University	US
81-90	81-90		The Chinese University of Hong Kong	Hong Kong
81-90	91-100	61-70	École Polytechnique	France
81-90	81-90	61-70	University of Florida	US
81-90			The University of New South Wales	Australia
81-90	91-100		Université Pierre et Marie Curie	France
81-90	91-100	71-80	Rutgers, The State University of New Jersey	US
81-90	71-80	71-80	Utrecht University	Netherlands
81-90	71-80	71-80	Washington University in St Louis	US
91-100	91-100	81-90	University of Bristol	UK
91-100			Freie Universität Berlin	Germany
91-100	81-90	71-80	Lund University	Sweden
91-100			University of Maryland, College Park	US
91-100			Monash University	Australia
91-100	91-100		Université Paris-Sud	France
91-100	71-80	81-90	Texas A&M University	US
91-100	71-80	61-70	Uppsala University	Sweden
91-100	91-100		Wageningen University and Research Center	Netherlands

Kaynak: <http://www.timeshighereducation.co.uk/world-university-rankings/>

Polis Akademisi'nin İmzalamış Olduğu Güvenlik İşbirliği Anlaşmaları ve Diğer Hukuki Metinler Listesi

Sıra No	Hukuki Metin İmzalanan Ülke	Tarih	İmzalandığıYer	Metnin Adı	İmzalayan Makam
1	Moğolistan Polis Akademisi	30.08.2003	Ulan Bator	İşbirliğine Dair Sözleşme	Türkiye Cumhuriyeti Polis Akademisi - Moğolistan Polis Akademisi
2	Belarus Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Akademisi	26.10.2004		İşbirliği Protokolü	Türkiye Cumhuriyeti Polis Akademisi - Belarus Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Akademisi
3	Moldova Polis Akademisi	19.04.2005	Ankara	Moldova Polis Akademisi Öğrencilerinin Eğitimi ile İlgili Şartlar ve Usul Hakkında Anlaşma	Polis Akademisi Başkanı Tuncay YILMAZ - Moldova Polis Akademisi Başkanı Mihail BIRGAU
4	Moldova Polis Akademisi	19.04.2005		Moldovya Polis Akademisi ve Türkiye Polis Akademisi Arasındaki İşbirliğine İlişkin Protokol	Polis Akademisi Başkanı Tuncay YILMAZ - Moldova Polis Akademisi Başkanı Mihail BIRGAU
5	Kore Ulusal Polis Üniversitesi	20.06.2006		Akademik Değişim Anlaşması	Polis Akademisi Başkanı Vadi ÇİÇEKLİ - Kore Polis Üniversitesi Başkanı Kang, Young-Kyu
6	Bremen Polis Akademisi	2006		Eğitim İşbirliği Anlaşması	Polis Akademisi Başkanı Vadi ÇİÇEKLİ - Bremen Polis Akademisi Rektörü Bernd Wesche
7	Kore Ulusal Polis Üniversitesi	25.06.2009	Kore	Akademik Değişim Protokolü	Polis Akademisi Başkanı Prof. Dr. Zühtü ARSLAN - Kore Ulusal Polis Üniversitesi Başkanı Jungsik KIM
8	Kosova Polis Eğitim	22.02.2010	Ankara	Eğitim İşbirliği Protokolü	Polis Akademisi Başkanı Prof. Dr. Zühtü ARSLAN - Kosova Emniyet Genel Müdürü

	Dairesi				Sheremet AHMETI
9	Kiev Ulusal İçişleri Üniversitesi	14.04.2010	Kiev	Bilimsel Araştırma ve Personel Eğitim İşbirliği Protokolü	Polis Akademisi Başkanı Prof. Dr. Zühtü ARSLAN - Kiev Ulusal İçişleri Üniversitesi Rektörü Yevhen Moiseiv
10	Çin Halk Cumhuriyeti Kamu Güvenliği Üniversitesi	15.04.2011	Ankara	Mutabakat Zaptı	Polis Akademisi Başkanı Prof. Dr. Zühtü ARSLAN - Çin Halk Cumhuriyeti Kamu Güvenliği Üniversitesi Başkanı Cheng Lin
11	Kazan Hukuk Enstitüsü	21.04.2011		Mutabakat Zaptı	Polis Akademisi Başkanı Prof. Dr. Zühtü ARSLAN - Kazan Hukuk Enstitüsü Başkanı Foat ZINNUROV
12	OSCE (AGİT)	09.06.2011		İşbirliği Protokolü	Polis Akademisi Başkanı Prof. Dr. Zühtü ARSLAN - Stratejik Polis Konuları Başkanı Knut DREYER
13	Kanada Ontario Üniversitesi	13.06.2011		Mutabakat Zaptı	Polis Akademisi adına: Prof. Dr. Zühtü ARSLAN, Prof. Dr. H. Hüseyin ÇEVİK, Dr. İhsan BAL Kanada Ontario Üniversitesi adına: Dr. Ron Bordessa, Dr. Richard Marceau, Dr. Nawal Ammar
14	Portsmouth Üniversitesi	2011		Mutabakat Zaptı	Polis Akademisi Başkanı Prof. Dr. Zühtü ARSLAN - Portsmouth Üniversitesi Rektörü E. A. BARTLC
15	Moldava İçişleri Bakanlığı, Stefan Cel Mare Polis Akademisi Başkanlığı	02.07.2011	İstanbul	Polis Eğitimi Alanında İşbirliği Protokolü	Polis Akademisi Başkanı Prof. Dr. Zühtü ARSLAN - İçişleri Bakanlığı, Stefan Cel Mare Polis Akademisi Başkanı Simion Carp
16	22 ülkeden toplam 24 kurum	02.07.2011	İstanbul	Uluslararası Polis Akademileri Birliği (INTERPA) Protokolü	22 ülkeden toplam 24 kurum
17	Belarus Cumhuriyeti	08.08.2011		Uluslararası Polis Akademileri Birliği	Polis Akademisi Başkanı Prof. Dr. Zühtü ARSLAN

18	Kırgızistan	26.04.2012	Antalya	Polis Eğitimi Alanında İşbirliği Protokolü	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti a. Prof. Dr. H. Hüseyin ÇEVİK Kırgız Cumhuriyeti Hükümeti a. Doç. Dr. Emr. Albay Almaz BAZARBAEV
19	11 Ülkeden 12 Polis Eğitim Kurumu	26.04.2012	Antalya	Uluslararası Polis Akademileri Birliği	11 Ülkeden 12 Polis Eğitim Kurumu Temsilcileri
20	Kazakistan	16.05.2012	Karagandy	Mutabakat Zaptı	Polis Akademisi Başkan V. Prof. Dr. H. Hüseyin ÇEVİK Karagandy Akademisi Başkanı Can Kencetayev

Kaynak: Polis Akademisi Başkanlığı, 2014